

Worldwide Travel, Inc.

Call for special fares

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਬੇ

734-525-7304 ਜਾਂ 800-504-3044

ਵਾਜ਼ਬ ਰੇਟ, ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ

APPROVED MORTGAGE
THE LENDER YOU CAN TRUST

C.S. Ahluwalia
Mortgage Consultant

916.747.5801 cell
317.423.7000 fax
317.634.4391 office
cgate007@yahoo.com

1740 Lafayette Rd Indianapolis, IN 46222
Headquarters: 107 N. State Rd 135 Ste. 301 Greenwood, IN 46142
www.approvedonline.com

Lunch Buffet

Dosti
Bar & Restaurant

\$5.99
*Weekday Only

"Open 7 Days" ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ

853 S. Roselle Rd, (Behind Littman Bro.)
Schaumburg, IL 60193, Tel: 847-895-0100

Eleventh Year in Publication ਮਿਡਵੇਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ **Price 50¢** Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 11, Issue 46, November 13, 2010 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਆਲਮੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਉਭਰਿਆ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸੇਧ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਦੀ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬੇਹੱਦ ਵਡਿਆਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਆਲਮੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਤੇ ਅਹਿਮ ਮੁਲਕ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਵਪਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪਿਤ ਬੱਝਾ ਹੈ ਉਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸੀਟ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਚੋਕਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਪਾਰ ਤੇ

ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਿਉਣ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨਾਲ 50,000 ਨੌਕਰੀਆਂ

ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 10 'ਤੇ)

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ।

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਮੇਂ

ਕੈਪਟਨ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਾਰੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਨਵੀਂ ਪਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਾਪੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ

ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਥੇ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਾਰੂ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ ਤੰਦੂਰੀਏ/ਕੁਕ ਦੀ

ਕੋਲੰਬਸ, ਓਹਾਇਓ ਵਿਚ ਇਕ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਨੂੰ ਤੰਦੂਰੀਏ/ਕੁਕ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ

ਤੁਰਤ ਕਾਲ ਕਰੋ:
513-225-5092

Dhillon Truck Stop / Dhillon Road Service

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ Gill Manj Gurdaspur Wale

ਡੀਜਲ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ
New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM
Ph : 575-576-4111, 317-918-6776

ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ ਧਰਮ ਭਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਅਮਨਟੈਲ

AMANTEL.COM

\$100 'ਚ 126 ਘੰਟੇ
Talk One Minute, Pay For One Minute (7560 ਮਿੰਟ)

Customer Service 24/7
ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-800-717-1510
732-983-4332/4333

ੴ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰਿ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗਿ ਮਾਹਿ ਪਠਾਇਆ।
ਚਰਨ ਧੋਇ ਰਹਰਾਸਿ ਕਰਿ ਚਰਣਾਮ੍ਰਿਤੁ ਸਿਖਾ ਪੀਲਾਇਆ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮੁ ਕਲਿਜੁਗਿ ਅੰਦਰਿ ਇਕ ਦਿਖਾਇਆ।

ੴ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਨੀ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 541ਵੇਂ ਆਗਮਨ ਪੁਰਬ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ

ਗੁਰਪੁਰਬ ਉਪਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 19 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭੋਗ
ਐਤਵਾਰ 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਵੇਗਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ
ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਕਥਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾਉਣਗੇ।
ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਬਿੱਲਾ, ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਵਲੋਂ: ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple Of Wisconsin

7512 South Howell Ave. Oak Creek, WI 53154

Web Site: sikhtemplewi.org

Ph. 414-764-7454

Fax: 414-764-7512

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਦੀ ਭੇਟ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਖ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿੱਖੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਸਕਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧੜੇਬੰਦਕ ਲੜਾਈ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਿੱਖ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ 31ਵੇਂ ਸਾਲਾਨਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਹੁਦੂਦ ਅੰਦਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗਲ-ਮੰਦਾ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਲੰਗਰ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਵੀ ਉਛਾਲੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਲੱਥੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਇਰਾ ਬਿਊਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਆਗੂ ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਅਤੇ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਖਫ਼ਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਰਮ ਮਿਜ਼ਾਜ ਉਤੇ ਤਰੱਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰੱਬ ਨੇ ਮੀਂਹ-ਕਣੀ ਨਾਲ ਮੌਸਮ ਖਰਾਬ ਕਰੀ ਰਖਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਵਡੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਨੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਆਏ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਪਰੋਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ 50,000 ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੀਂਹ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਿਜਣਾ ਪਿਆ, ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੀਆਂ ਦਿਕਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਡੇਢ-ਡੇਢ, ਦੋ-ਦੋ ਮੀਲ ਪੈਦਲ ਚਲ ਕੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ, ਕਈਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਚਿਕੜ ਵਿਚ ਤਿਲਕਣ ਕਰ ਕੇ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਚਿਕੜ ਵਿਚ ਫਸੀਆਂ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਮੋਹਲੇਪਾਰ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਵਰਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਛਤਰੀਆਂ ਦੀ ਓਟ ਹੇਠ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਮੁਖ ਪਾਲਕੀ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ

ਦੀਆਂ ਇਲਾਹੀ ਧੁਨਾਂ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੀ ਫ਼ਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਸਮਾਦੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਵਖ ਵਖ ਗੁਰੂਘਰਾਂ, ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਫਲੋਟ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਾਇਰਾ ਬਿਊਨਾ

ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਕੋਈ ਚਾਰ ਮੀਲ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਵਾਪਸ ਗੁਰੂਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਹੋਇਆ, 24 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ, 30 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਰੈਣ-ਸਥਾਈ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ 5 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਹੋਈ। ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵੀ ਹੋਇਆ। 6 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੈਣ-ਸਥਾਈ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਵੀ। ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜਸ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਅਖੰਡਪਾਠਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨਾਲ ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੇਰੇ ਭਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਜਿਆ। ਇਸ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਅਤੇ

ਸਥਾਨਕ ਆਗੂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਫਾਊਂਡਰ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਕਿਸੇ

ਇਸ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 10 ਵਿਅਕਤੀ ਫਟੜ ਹੋਏ ਅਤੇ ਛੇਆਂ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਅਜੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖੀ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁੜ ਝਗੜਾ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਸ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਦੀ ਖਿੱਚ-ਧੂਹ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੱਗ ਉਤਰ ਗਈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਝਗੜਾ ਐਤਵਾਰ ਬਾਦ ਦੁਪਹਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿਚ ਬੂਟੀ ਹਾਊਸ ਤੇ ਟਾਇਰਾ ਬਿਊਨਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 2 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦਿਆਂ ਫੜ ਲਿਆ। ਰਾਜਦੀਪ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੈਪਰ ਸਪਰੇਅ ਕਰ ਕੇ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ। ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੇਸਬਾਲ, ਹਾਕੀਆਂ ਅਤੇ 3 ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ। ਫੜੇ ਗਏ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਕਬਾਲ ਮਾਨ (ਸੈਨ ਹੋਜੇ) ਤੇ ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਵੁਡਲੈਂਡ) ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਹਨ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲਾ ਧੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਲਾਂਬੇ ਕਰ ਕੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਬਜ਼ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਧਿਰ ਵਿਚਾਲੇ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਰਮ ਖਿਆਲੀਆਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਆਪਸੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ।

ਉਧਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਸ. ਜੌਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੀ ਤਣਾਓ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਚਮ੍ਰਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟਾਕਟਨ ਦੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੋਈ 200 ਵਿਅਕਤੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਦਿਆਂ ਸ. ਜੌਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵਿਰੁਧ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਸੁਣੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਹੌਲ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਗਤ ਦਿਲੋਂ ਪੀਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਬਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੀ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਖੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਆਨਾ: ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਖੇ ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਅਤੇ ਇਲੀਨਾਏ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ 5 ਨਵੰਬਰ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਏ। ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਹਿਰਾਸ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

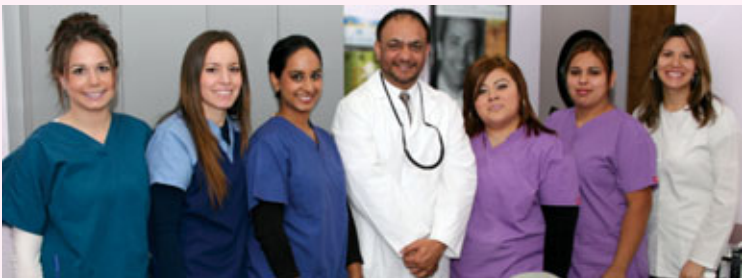
ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਦੀਪਮਾਲਾ ਅਤੇ ਲਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਵਟ ਇਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਧਾਰਾਏ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਜਾਵਟ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਬ੍ਰਮ ਸਿਟੀ ਫਾਇਰਵਰਕਸ ਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਜੀ ਐਸ ਕਪੂਰ ਨੇ ਇਕ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਬਟਨ ਦਬਾ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਆਈਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ
ਸਿੱਧੀ ਕਾਲ ਕਰੋ 630-479-0031

- ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਨਹੀਂ? ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। 20-40% ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ Invisalign (Clear Braces) ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ? ਮੁਫਤ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਓ।
- ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਮਸੂਝਿਆਂ ਦੀ ਬਦਬੂ, ਖੂਨ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ

Fillings,
Dentures,
Crowns,
Bridge,
Veneers,
Extractions,
Cleaning,

Dr. Harjinder Khaira DMD & Associates

Lakestreet Dental
490 W. Lake Street, Suite 107 Roselle, IL 60172
630-894-8008

Lakeland Dental
115 E. State Rd., Island Lake, IL 60042
847-526-1920

Law Office of Navdeep S. Jhaj

Immigration Law Attorney

General Legal Practice

Navdeep S. Jhaj

Member, American Immigration
Lawyers Association

Estate Planning Personal Injury Bankruptcy

ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

- ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ
- ਜਨਰਲ ਲਾਅ
- ਪਰਸਨਲ ਇੰਜਰੀ
- ਬੈਂਕਰਪਸੀ
- ਐਸਟੇਟ ਪਲਾਨਿੰਗ

1930 W Hubbard, 2nd Floor, Chicago, IL 60622
Voice: 312.404.8893, Fax: 312.243.2277
email: navjhaj@me.com

ਟੈਕਸਸ ਸਟੇਟ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਕੋਈ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਹਿਊਸਟਨ, ਟੈਕਸਸ: ਟੈਕਸਸ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਥਾ ਟੈਕਸਸ ਸਟੇਟ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ

ਘਰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਬਾਈਲਾਅਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਡਾ. ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ

ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚੇਚੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਟੈਕਸਸ ਦੇ 35 ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦੇ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਹਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੈਕਟਰੀ ਜਾਂ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਟੈਕਸਸ ਸਟੇਟ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਕ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜੋ ਟੈਕਸਸ ਸਟੇਟ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਈਲਾਅਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਸੋਧੇਗੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੋਇਆ

ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਟੈਕਸਸ ਸਟੇਟ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਈਲਾਅਜ਼ ਨੂੰ ਹਿਊਸਟਨ ਵਿਚ 27 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਹੋ ਰਹੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤਕ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਝੱਖੜ ਅਤੇ ਗੜੇਮਾਰ ਨਾਲ ਡਿੱਗੀ ਫਸਲ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਤਿਆਰ

ਬਸੀ ਪਠਾਣਾ: ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਪੱਕੀ ਫਸਲ 'ਤੇ ਝੱਖੜ ਜਾਂ ਗੜੇਮਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਫਸਲ ਢਹਿ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਢਣਾ, ਸੰਭਾਲਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਕਾਢ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਉਦੋਂ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਇਥੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਮਹਿੰਦੂਦਾ ਦੇ 40 ਸਾਲਾ ਕਿਸਾਨ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਉੱਤੇ ਹੋਈ ਗੜੇਮਾਰ ਕਾਰਨ ਡਿੱਗੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਇਜਾਦ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਝੋਨੇ ਜਾਂ ਕਣਕ ਦੀ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਫਸਲ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਸੰਭਾਲੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਓਹਾਇਓ ਸਟੇਟ ਦੇ ਡੇਅਟਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ।

ਪਲੱਸ 2 ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਵੈਕਿਯਮ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਸ਼ੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਕਾ ਜਾਂ ਸੁਟਾ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਸ਼ੀਨ ਇਥੋਂ ਦੇ ਮਿਸਤਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਦਾਸ ਦੀ ਸਨਅਤੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਟਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਚੱਲੇਗੀ। ਇਹ ਮਸ਼ੀਨ ਵੈਕਿਯਮ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਝਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗੀ ਫਸਲ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਦਾਣੇ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਫਹਿਤਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ,

ਕੇਂਦਰੀ ਜ਼ਰਾਇਤ ਮਹਿਕਮੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਇਸ ਉਦਮ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ

ਮਿਲੇਗੀ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਡਾ. ਐਚ ਐਸ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰੋਹਿਤ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ (ਇਨਸੈਟ) ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ

ਡਾ. ਐਸ ਐਸ ਜੌਹਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਪ੍ਰਸਿਧ ਖੇਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ

ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਐਸ ਐਸ ਜੌਹਲ 8 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ

ਠਹਿਰਾਣਗੇ। ਡਾ. ਜੌਹਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 732-895-1905 ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Dr. Rajiv Kumar

Ayurvedic Practitioner (Regd. NAMA)

AYURVEDA/NUTRITION/ACUPRESSURE

ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ

ਨਵਾਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਐਕਿਊਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਸੈਂਟਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ

INDIA HEALTH TODAY INC.

325 - East Grand River Ave., Brighton - MI 48116

ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਦੇ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁੱਧ ਜੜੀਆਂ-ਬੂਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਬਰਾਈਟ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੈਲ: 231-360-1435 ਕਲੀਨਿਕ: 989-272-5524

ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ/ਐਕਿਊਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਸਿਹਤ ਕੈਂਪ ਲਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੈਂਪ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਲਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੀ।

Visit for more detail: www.IndiaHealthToday.com / www.brightonwellness.org

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਵਿਚ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਖੇਡਾਂ 18 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ

ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਓਹਾਇਓ ਵਲੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਵੱਡਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਤੀਜਾ ਸਾਲਾਨਾ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਖੇਡ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 18 ਦਸੰਬਰ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਪੋਰਟਸ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲੀਬਾਲ ਸੈਂਟਰ (5280 ਸਟੇਟ ਰੂਟ 741, ਮੇਸਨ, ਓਹਾਇਓ) ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਾਲੀਬਾਲ ਤੇ ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਲਈ ਟਰਾਫੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ 1100 ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ 700 ਡਾਲਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ 4 ਸਾਲ ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤਿੰਨ ਟੰਗੀ ਰੇਸ, ਰੱਸੀਟੱਪਾ, ਕੋਟਲਾ ਛਪਕੀ, ਚਮਚਾ ਦੌੜ, ਭੁਕਾਨਾ ਦੌੜ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਲਈ ਮਿਊਜ਼ੀਕਲ ਚੇਅਰ ਰੇਸ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਰੱਸਾਕਸੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਪਾਸੋਂ ਫੋਨ 513-919-2311 ਜਾਂ ਗੁਰਿੰਦਰ ਢਿੱਲੋਂ ਫੋਨ 513-373-0145 ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਗਰੇਵਾਲ ਪੰਜਾਬ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਨਿਗਮ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖੰਨਾ ਸੰਜੀਵ ਧਮੀਜਾ, ਮੰਡਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖੰਨਾ ਅਜੇ ਸੂਦ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ, ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਸਾਨ ਮੋਰਚਾ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ, ਰੁਲਦੂ ਰਾਮ, ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੈਰੋਮੁੰਨਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਕੇਦਾਰ ਸਿੰਘ

ਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ-ਸਨੇਹੀਆਂ ਨੇ ਕੋਹਾਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography (with flush mount Album)

Live Video Display with Large Screens

DJ Service with Laser Lights

Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN

(725-7926)

(With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767

E-mail: raj@syanvideo.com

or visit at: www.syanvideo.com

DeFyned Model Management ਫੈਸ਼ਨ ਮਾਡਲਿੰਗ !!!

Now specializing in representing models age:16-24 in runway, tradeshows, and live fashion modeling.

No fees for representation!

224-567-9773

Defynedmm@yahoo.com

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਸਟਾਕਟਨ
ਫੋਨ:209-992-7185

***ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਐਫ ਬੀ ਆਈ ਦੇ ਸਨੀਫਰ ਕੁੱਤੇ ਵੀ ਨਾਲ ਜਾਣਗੇ-ਇਕ ਖਬਰ**

-ਚਲੋ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਵਫਾਦਾਰੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

***ਮਾਰਕਸੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਕਾਬਲੀਅਤ 'ਤੇ ਹੱਸੀਏ ਕਿ ਰੋਣੀਏ? ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਹੀ**

-ਨਾ ਹਾਸਾ, ਨਾ ਰੋਣਾ, ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਣ ਡਿਓ।

***ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ-ਗੋਗਾ ਸੰਧੂ**

-ਤਾਂ ਕਿ ਬੇਡੀ ਵੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕੇ।

***ਸਿਰਫ ਗਰੀਬ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ-ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ**

-ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਖਾਨਦਾਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅੰਧਿਕ ਵੱਧ ਭਾਰਤ ਗਰੀਬ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ।

***ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ**
-ਤੇ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀ ਰੇਟ ਐ?

***ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਣਗੀਆਂ-ਬੀਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ**

-ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਐ। ਕਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਬੇਨੂੰ ਲਾਭ ਨਾ ਦੇ ਸਕੀ ਉਹ ਭਲਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰੀ?

***ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮੌਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 48 ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ**

-ਅਸਲੀ ਦੀ ਕਿ ਨਕਲੀ ਦੀ?

ਬਲਵਿੰਦਰ ਗਿਰਨ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਾਲ 2011 ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗਿਰਨ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਇਲੈਕਟਰੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗਿਰਨ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਅਲਾਚੌਰ ਤੋਂ ਹਨ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਾਲ 2011 ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ 9 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਲੇਨਟੈਕ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ 23 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਨਾਈਟ 12 ਜੂਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਖੇਡ ਮੇਲਾ 7 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ ਨਾਲ ਫੋਨ 847-452-9897, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫੋਨ 630-862-0941 ਜਾਂ ਪਰਦੀਪ ਦਿਓਲ ਫੋਨ 630-346-7245 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦਾ ਗਠਨ

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ: ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਜੋਬਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੋਬੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾ ਅਤੇ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਦੀ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਸਭਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮਨਦੀਪ ਮਾਨ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ, ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜਾਮਾਰਾਏ, ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪ੍ਰਭਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖੁੱਲਰ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੰਨਣ ਤੇ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਗਿੱਲ, ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਸਕੱਤਰ ਕੁਲਵੀਰ ਗਿੱਲ (ਬਿੰਦੂ), ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਵੰਬਰ 84 ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕੈਂਪ 12 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ):

ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਖੂਨਦਾਨ ਕੈਂਪ ਆਉਂਦੀ 12 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 4:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੇਸ਼ਨ ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਇਹ ਖੂਨਦਾਨ ਕੈਂਪ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੈਂਪ ਦੇ ਆਯੋਜਕਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੈਂਪ ਰਾਹੀਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖੂਨ ਡੋਲ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਉਪਰੰਤ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਈਂ ਹੋਏ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੇ ਜਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਨੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਦੰਗੇ ਹੀ ਆਖ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਕੈਂਪ ਦੇ ਆਯੋਜਕਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ-ਪੀ ਸੀ ਐਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੀ ਐਚ ਓ ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਇਸ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੈਂਪ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਫੋਨ

708-288-2426, ਟੋਨੀ ਸੰਘੇਤਾ 630-728-5470, ਨੀਟੂ ਕਾਹਲੋਂ ਫੋਨ 224-456-8096 ਜਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਬਸਰਾਓ ਫੋਨ 815-557-4991 ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਬੋਦਲਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 25 ਤੋਂ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ: ਇਸ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੋਦਲਾਂ (ਗਰਨਾ ਸਾਹਿਬ) ਵਿਚ ਦੂਜਾ ਸਾਲਾਨਾ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਇਸ ਸਾਲ 25 ਤੋਂ 27 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡਿੱਪਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਰਹਿੰਦੇ ਪਿੰਡ ਬੋਦਲਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਦਲਾਂਵਾਲਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਦੀਆਂ ਨਾਮੀ ਟੀਮਾਂ ਇਸ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਕਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਨਾਮਾਂ ਨਾਲ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਮਸ਼ਿਆਣਾ ਬੁਦਰਜ਼ (ਸੁਖਵਿੰਦਰ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਮਸ਼ਿਆਣਾ) ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਦਲਾਂਵਾਲਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 360-281-2624 ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਇਕ ਹਲਾਕ

ਬਲਾਚੌਰ: ਪਿੰਡ ਨਾਈਮਾਜਰਾ ਨੇੜੇ ਇਕ ਬੱਸ ਅਤੇ ਕਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਟੱਕਰ ਵਿਚ ਕਾਰ ਚਾਲਕ ਅਮਰਨਾਥ, ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਮਿੱਤਲ (ਵਾਸੀ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ) ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦਕਿ ਦੋ ਜਣੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਜਖਮੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਵਾਸੀ ਸ਼ਿਵਨਮ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਗਰਗ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ATM's & Credit Card Terminals at Lowest Prices! No Hidden Fees.

Merchant Accounts-Grocery, Motels, Limos/Taxis, Gas stations.

Credit card terminals -Verifone, Hypercom...

Transfer existing CC processing to us for lower rates.

99% approved same day. We specialize in high risk businesses.

ATMs - TRANAX/TRITON/WRG, starting at \$69/mo.*
(Perfect for retail stores, hotels, gas stations, etc.)

Need Money? We provide cash advance against credit card processing with NO collateral or personal guarantee.

Online Data Corp. is a registered ISO/MSP of Wells Fargo Bank N.A.
*Credit restrictions apply.

Call SAGAR HANDA at: 773-416-8526
or 773-935-VISA, SagarATM@yahoo.com

www.GoldCoastATM.com

FREE
CREDIT CARD
TERMINAL!

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

☐ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼

☐ ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

☐ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼

☐ 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼

☐ ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK

T 718.672.8000

JACKSON HEIGHTS, NY 11370

* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA

T 510.796.9000

39300 CIVIC CENTER DR.

SUITE 170 FREMONT, CA 94538

FREMONT, CA 94538

The Karn Gill Radio Show

TUESDAY(S)
8:00 PM till 9:00 PM
680/690 AM

Karn Gill, Realtor
44644 Ann Arbor Road Suite A
Plymouth, MI 48170
Cell: (734) 612-9984
Email: KarnGill@Hotmail.com
Website: www.KarnGill.com

COLDWELL BANKER Preferred, Realtors

Serving Michigan's Greater Detroit Communities

Topics:
-Bollywood Movie Songs
-Discussions / Debates
-Community Events
-Every Day Issues
-Interviews

Language:
- Hindi
- English
- Punjabi
- Gujarati
- Urdu

If you want to buy or sell a home in Michigan always go with the winner!

*** 6-Apt Building in Arlington Heights for \$429,000+.**

BUY HOME NOW !!!

INTEREST RATES at 4.5%

Home Prices 25% below High!

Don't miss an Opportunity in Your Life time

*****Motel available in Central Iowa 34 Rooms & 3-BR apt.**

Positive Cash flow, For \$399K.

Call: Madan Khatri
1-847-530-1550
www.PropertyZoo.com

Houses, Townhomes, Apts & Businesses/Land
Prudential at 25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

Punjab Times

Established in 2000
11th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

California Bureau:

Mandeep Mann
661-889-1927
Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Director Community & Business Relations:

Sunita Chopra
Ph:773-370-7106

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, Kansas, Minnesota, New York

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 80 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 375 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਕੈਪਟਨ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਨਵੀਂ ਪਾਰੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਅਕਾਲੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਤੋਂ ਕੁਲ ਆਮਦਨ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕੁੱਲ 28000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਦੇ ਇਸ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 19 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਏਨੀ ਮਾੜੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣਗੇ ਤੇ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ

ਸੁਆਗਤ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ

ਸਿਰੋਪਾਓ, ਸ਼ਾਲ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਸੈਟ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਲੱਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ, ਮੈਨੇਜਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2002 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ

ਕੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਿਰੋਪਾਓ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 2004, 2008 ਤੇ 2010 ਵਿਚ ਵੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਆਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਮਰਥਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਖੇ ਲੈ ਗਏ ਜਿਥੇ ਮੈਨੇਜਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ‘ਤੇ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ ਭਾਵ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਤੀ ਤਿੱਖੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਗ੍ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦਾਗ ਧੋਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਸ਼ੁਰੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਕਾ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਮਨ ‘ਤੇ ਲੱਗੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਵਾਨ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕਲਮਾਡੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ‘ਚ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਝੱਲਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਮੁੱਖਬੰਸ਼ੀ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ‘ਚ ਕਈ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦੀ

ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਸੰਸਦ ਦਾ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਨਾਰਦਨ ਦਿਵੇਦੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਖਬੰਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਦਿਵੇਦੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ‘ਚ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਮਾਡੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੰਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਕੱਤਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਫਲੈਟ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ‘ਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਮੁੱਖਬੰਸ਼ੀ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪਿਛਲੇ 10 ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਟਕਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ 51 ਸਾਲਾ ਚਵਾਨ ਦੀ ਸੰਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕਾਰਗਿਲ ਜੰਗ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਤੇ ਜੰਗੀ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਬ ਮੁਖਰਜੀ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਊਸਿੰਗ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਦੇ ‘ਚੋਂ 100 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬੇਦਾਗ ਨਿਕਲਣਗੇ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਦਰਸ਼ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਘੁਟਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਏ.ਕੇ. ਐਂਟਨੀ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਅਸਟੇਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਉਤੇ ਨਵੰਬਰ ‘84 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਉਤੇ ਗੰਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਖੇਡਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਏ ਐਸ ਓ) ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਉਤੇ ਨਵੰਬਰ ‘84 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਵਿਰੁਧ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰੋਸ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਲੋਕਰਾਜੀ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕੀਤਾ ਉਥੇ ਇਸ ਸਾਲ ਬਾਦਲਕੇ ਵੀ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਲਾਹਾ ਖੱਟਣ ਲਈ ਮੰਗਰਮੰਡ ਵਾਲੇ ਅੱਥਰੂ ਕੇਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਖੌਤੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ

ਵਿਚ ਕੈਂਡਲ ਵਿਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਵੇ।

ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਦੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਜਦੋਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਵਿਰੁਧ 3 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਕੈਂਡਲ ਵਿਜ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਮਾਤ ਹੈ ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਅਕਾਲੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਾਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਖੌਤੀ

ਅਕਾਲੀ ਜਨਸੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਠੋਕੇ ਬਣਕੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਂ ਆ ਗਈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਭਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਗਨਜੇਤ ਨਾਲ 1999 ਤੋਂ 2004 ਸਾਲ ਤੱਕ ਆਪਣੇ 5 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ, ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਉਦੋਂ ਸਨਅਤ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਅਤੇ 2001 ਤੋਂ 2004 ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ, ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਕਮਲ ਨਾਥ ਜਿਹੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਗੁਹਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾਈਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉਤੇ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਹਮਲੇ

ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਇਹ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੁਸਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਗੰਗੂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਕਾਂਤਾ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਾਲੀਆ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵੇਲੇ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਅੰਦਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੰਦਾ-ਬੈਰਾਗੀ ਕਿਹਾ।

ਰਬੜ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗੀ, 6 ਮਜ਼ਦੂਰ ਝੁਲਸੇ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਦੇ ਫੇਜ਼ 4 ਵਿਚ ਇੱਕ ਰਬੜ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਕਾਰਨ 6 ਮਜ਼ਦੂਰ ਝੁਲਸ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)

ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂਤ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸ੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਛਿੜਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਬੈਠ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਇਥੇ ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੇਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇਣਾ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਹਿਅਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਥ ਵਾਪਸੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਸਮੇਂ ਭੇਟਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਓਧਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੁੱਛ ਪਤਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਮਾਇਆ ਭੇਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਿਰੋਪਾਓ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਤੈਨਾਤ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਪਤਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇਣ ਦਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਜਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਇਆ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖਿਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਿਰੋਪਾਓ ਮਾਇਆ ਭੇਟ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਥੇ ਮਾਇਆ ਭੇਟਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਵਜੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਜੇਕਰ ਪੰਥ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਮਹਿਅਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਤਰੀਕ ਬਦਲਣ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਦੀ ਤਰੀਕ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਨਵਾਂ ਭੱਬਲਭੁਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਇਸ ਵਾਰ 24 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ 10 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ

ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ 24 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਹ ਤਰੀਕ ਬਦਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਧ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਖਰ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਜਲੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬੁਡੈਲ ਜੇਲ੍ਹ ਕਾਂਡ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਾੜਕੂ ਭਾਈ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਿਓਰਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਤੀ 2 ਵਜੇ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਵਿਕਾਸਪੁਰੀ ਥਾਣੇ ਦੀ ਉਸ ਹਵਾਲਾਤ 'ਚ ਡੱਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰੋਆਮ ਬੀਤੀਆਂ-ਸਿਗਰਟਾਂ

ਪੀਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਭਿਓਰਾ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਨ। ਉਕਤ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਨਹਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪਖਾਨਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਬੈਰਕ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਬੈਰਕ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜੇ.ਐਸ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਭਾਈ ਭਿਓਰਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਰਵਿੰਦ

ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦਬੇ ਕਿਸਾਨ ਵਾਲੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ

ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ: ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਜੇਠੂਕੇ 'ਚ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾਈ ਪੀ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਜੇਠੂਕੇ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (35) ਪੁੱਤਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮ ਵਕਤ ਘਰ ਅਡ ਕੇ ਦਵਾਈ ਪੀ ਕੇ ਪੈ ਗਿਆ ਘਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਲੇਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ

ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਦਵਾਈ ਪੀ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਿਰ ਕਰੀਬ ਢਾਈ ਲੱਖ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

Matrimonials

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ

Professional Sikh match for Parjapat Sikh girl, 30, 5'-6", working with US University on H1 visa, PhD (Molecular biology) from US. Caste no bar. Contact at 91-98784-59056 or email piscoan100@yahoo.com

ਬ੍ਰਾਹਮਣ 27 ਸਾਲਾ, 5'6", ਸੁਨੱਖੀ, ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਰਹਿ ਰਹੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਲੜਕੀ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ, ਕੁੰਡਲੀ ਮਿਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ। ਕਾਲ ਕਰੋ: 61-430907199 ਜਾਂ e-mail: sonamlovesu21@yahoo.com

US citizen vegetarian, professional match for pretty, sincere, honest, obedient and never married girl, in her 30s, 5'-2". Only serious inquiries, cast no bar: Singhbl1@yahoo.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬਰਾੜ, 37 ਸਾਲ, ਕੱਦ 6'11", ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 503-409-4844

Jat Sikh parents seek suitable match for their US born, handsome, clean shave, 26/6"-1" Engineer son, manager in a top 50 national corporation. Contact: happy202099@yahoo.com

Alliance for handsome, clean shaven, sincere, God fearing, 43, 5'-7" Sikh boy. Masters in Edu., Bachelor in Computer math from US, teaching professional, divorcees considered, cast no bar, Ph: 323-573-9315, e-mail: Singhbl1@yahoo.com

Match for clean shaven, handsome, Saini boy 36, 5'11", US citizen, divorcee, Veterinary doctor. Girl from California will be prefer. Contact at raj@gfbontime.com

Easy Travel Inc.

Consolidator of Major Airlines

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

Detroit-Delhi \$1110
Chicago-Delhi \$1050

Tel: 734-451-9526, Toll Free 866-51-INDIA

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR,
CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS
DELTA, AIR INDIA,
KLM, LUFTHANSA.

For Emergency
Call anytime at

847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India \$545
London \$250

RK

Carpet & Flooring, Inc.

6346 N. Claremont Ave. Chicago, IL 60659

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

*Commercial *Installation
*Residential *Cleaning
*Industrial *Repair
*Sales

Ravinder Singh Ravi

Ph: 773-761-6888

Fax: 773-761-6865

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਹਿਊਸਟਨ ਵਿਚ ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਦੌੜ ਦਾ ਆਯੋਜਨ

ਹਿਊਸਟਨ, ਟੈਕਸਸ: ਕਰਾਈ ਅਮੈਰਿਕਾ ਹਿਊਸਟਨ ਐਕਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਇਕ ਵਾਕ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। “ਕਾਊਂਸਿਲ ਟੂ ਆਊਚ” ਯਾਨੀ ਸੋਫੇ ਤੋਂ ਹੰਝਕੇ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਡੇਢ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੇਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਸਕੈਚਿੰਗ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਹਿਊਸਟਨ ਦੇ ਇਕ ਨਾਮੀ ਹਿਰਦੇ ਰੋਗ ਵਿਗਿਆਨੀ ਡਾ. ਕੋਟਾ ਰੈਡੀ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੁੰਜੀਵਤ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਹੀ ਖੁਰਾਕ, ਕਸਰਤ, ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕੋਲੈਸਟਰੋਲ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ

ਲੋੜ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਡਾ. ਸੰਗੀਤਾ ਸਾਇਕੀਆ ਨੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ।

ਬਾਲ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ 45 ਸੌ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਬਾਲੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਧਰਮ ਬਾਲੀ, ਸਵਾਤੀ ਸਚਦੇਵਾ, ਸੋਨਲ ਸੂਕਲਾ, ਐਸ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਗੋਖਲੇ, ਪ੍ਰਣਬ ਕੋਠਾਰੀ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਪਰੂਬੀ ਨੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿੰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ-ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਹਿਊਸਟਨ ਅਤੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਾ. ਕੋਟਾ ਰੈਡੀ ਨੇ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਰਾਈ ਅਮੈਰਿਕਾ ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੇਂਡੂ, ਕਬੀਲਾਈ ਅਤੇ ਸਲੱਮ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਕਲਪ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਬੇਦੀ ਹੋਮ ਡਿਪੋ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਅਤੇ ਇਲੀਨਾਏ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਰਾਡ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਵਿਰੁਧ ਚਲ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਇਕ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲੰਘੇ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਹੋਮ ਰਿਪੇਅਰ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। 58 ਸਾਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਨੂੰ 6211 ਨੌਰਥ ਲਿੰਕਨ ਐਵਨਿਊ ਸਥਿਤ ਹੋਮ ਡਿਪੋ ਤੋਂ ਕੋਈ ਡੇਢ ਸੌ ਡਾਲਰ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਬਿਨਾ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਗਵਰਨਰ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦੇ ਆਰਥਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ 115,000 ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਤਨਖਾਹ ਉਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਵਿਰੁਧ ਚਲ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜੈਸੀ ਜੈਕਸਨ ਜੂਨੀਅਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਹਮਾਇਤੀ ਨੇ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣ ਚੁਕੇ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੀ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਸੀਟ

ਅਮਰੀਕੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਸ਼ੀਨ

‘ਚ ਪਾ ਕੇ ਬੱਚੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਵਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ 26 ਸਾਲਾ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਬੱਚੀ ਮੈਗੀ ਮੇਅ ਦੀ ਆਂਟੀ ਨੇ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਖਰਾਬ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਢੱਕਣ ਖੋਲਿਆ। ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਲਿੰਡਸੇ ਫਿਡਲਰ ਦੇ ਫਲੈਟ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਬੱਚੀ ਉਦੋਂ ਵੀ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿਚ ਮਰੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂ ਆ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਲਿੰਡਸੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਦੋ ਲੜਕੇ ਹਨ।

ਲਈ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਇਕ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਜੈਸੀ ਜੈਕਸਨ ਨੂੰ ਸੈਨੇਟ ਦੀ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀਟ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਇਗੋਵਿਚ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਲਈ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਨੇ ਭਰਵੀਂ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਨੂੰ ‘ਮਾਈ ਸਿੱਖ ਵਾਰੀਅਰ’ (ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਯੋਧਾ) ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ

ਬੇਦੀ ਉਦੋਂ ਇਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ‘ਇੰਡੀਅਨ ਰਿਪੋਰਟਰ’ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਦੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿਛੇ ਕੁਝ ਗੁੱਝੇ ਭੇਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੁਕ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬੇਦੀ ਵਰਗਾ ਸਿਆਣਾ-ਬਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਇਸ ਖਬਰ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ‘ਚ ਵੀ ਰਿਪਬਲੀਕਨ ਭਾਰੂ ਰਹੇ

ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਹਾਲ ਹੀ ਦੀਆਂ ਮੱਧਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਾਂਗ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਵੀ ਰਿਪਬਲੀਕਨਾਂ ਦੀ ਚਤੁਰਤ ਰਹੀ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਆਰਥਕ ਮੰਦੇ ਨੇ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਰੰਜਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਡੈਮੋਕਰੈਟਾਂ ਨੂੰ

ਨਹੀਂ, ਰਿਪਬਲੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਰਿਪਬਲੀਕਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਿੱਕ ਸਨਾਈਡਰ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ 60 ਫੀਸਦ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲੈਨਸਿੰਗ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵਰਗ ਬਰਨੇਰੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 40 ਫੀਸਦ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਿੱਕ ਸਨਾਈਡਰ ਐਨ ਆਰਬਰ ਤੋਂ ਇਕ ਕਾਮਯਾਬ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਹਨ।

ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਗਵਰਨਰ ਰਿੱਕ ਸਨਾਈਡਰ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਆਗੂ ਨਾਲ ਡਿਟਰਾਇਟ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਹੋਸਟ ਕਰਨ ਗਿੱਲ

Institute For Conflict And Peace Studies

and Oakton's Peace and Social Justice Studies Program Present A Dialogue: Scholars and Communities Respond to Each Other

Saturday, November 13, 2010 1:00 PM - 3:00 PM, Place: Room 1604 Oakton Community College, Des Plaines, IL 60016

What responsibilities do scholars have to the communities they study and write about? What responsibilities do communities have to ensure respect for freedom of thought, honest scholarship and dissent? Come to a panel discussion with two renowned scholars of South Asia to discuss these.

*Dr. Wendy Doniger,

Mircea Eliade Distinguished Service Professor of the History of Religions, University of Chicago. She is the author of a new book **THE HINDUS: AN ALTERNATIVE HISTORY**. She holds two doctorates, in sanskrit and Indian Studies, from Harvard and Oxford. She is the author of several translations of sanskrit texts and many books about Hinduism and has taught at the school of Oriental and African Studies at the University of London and at the University of California at Berkeley.

*Dr. Pashaura Singh,

Dr. Jasbir Singh Saini Endowed Chair in Sikh and Punjabi Studies, University of California, Riverside. He comes to University of California, Riverside from the University of Michigan, Ann Arbor, where he taught Sikh studies, Punjabi language and Religions of India for thirteen years.

For more information contact:

Dr. Swaranjeet Singh (Executive Director) Tel: 847-529-1329

Inderjit Singh Mukker (Director of Public Relations) Tel: 630-805-4111

Harmeet Singh, Tel: 630-674-3569

Institute For Conflict And Peace Studies (IFCAPS) P.O. Box 83, Northbrook, IL, 60065-0083, www.ifcaps.org

ਕੈਪਟਨ ਤੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਣੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇ ਆਪਸੀ ਪਾਟੋਧਾੜ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵੱਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੜੀ ਤਹਿਤ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਨੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਟਿਊਬਵੇਲਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲ ਮੁੜ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮਾਣ ਭੱਤੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਏਜੰਡੇ 'ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚੋਂ ਕੱਢੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਰਣਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਛੇਕੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਰ ਸਰਗਰਮੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵੱਲੋਂ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਵਿੱਤੀ ਸੁਧਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੜ ਲੋਕ ਲਭਾਊ ਸਕੀਮਾਂ ਅਰੰਭੀਆਂ

ਜਾਂ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਣਗੇ। ਇਸ ਐਲਾਨ ਪਿਛੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ

ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਅੰਦਰਲੇ ਭੇਤ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਲੱਭ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਸ਼ਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੱਛੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਲਏ ਗਏ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰ

ਕਾਂਗਰਸੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਲੋਕ ਗੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਪੁਣਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦਮ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁੱਢਲੇ ਗੁੰਗਾਰੇ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦੇਵੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਇਕ ਰਾਇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਤਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਗੇ ਤੇ ਫਿਰ ਕੋਈ ਅਗਲਾ ਪੈਂਤੜਾ ਸੋਚਣਗੇ।

ਘਰੋਂ ਭੱਜੇ ਜੋਤਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇਗੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹੁਣ ਘਰੋਂ ਭੱਜੇ ਜੋਤਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਤਰਜਾਤੀ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਘਰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖੋਫ਼ਜ਼ਦਾ ਜੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਉਚਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਣੇ ਨੌਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰਾਲੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50 ਫੀਸਦੀ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸੂਬੇ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਣਖ ਲਈ ਕਤਲ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬਦਲੇ ਬਿਨਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਜਾਂ ਐਸ.ਐਸ.

ਪੀ. ਨੂੰ ਜੋਤਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਤੇ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈੱਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਤਹਿਤ, ਸੱਜ-ਵਿਆਹੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਾਂ ਅਗਵਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲਗ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਵਿਆਹੇ ਜੋਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਲੜਕਿਆਂ 'ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 363/366/ 376 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਏਹੀ ਨਹੀਂ ਜੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਹਿਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੇ ਜਾਂ ਅੰਤਰਜਾਤੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਰਿਆਣਾ, ਯੂ.ਪੀ., ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ 9 ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੇਵਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਹੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਸਮਰਥਾ ਨਾਲੋਂ ਢਾਈ ਗੁਣਾ ਕੈਦੀ ਵੱਧ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੈਦੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਤੂੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੀੜ ਕਰਕੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਡੰਗਰਾਂ ਵਰਗਾ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ 142% ਵੱਧ ਕੈਦੀ ਹਨ ਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ 255% ਵੱਧ ਕੈਦੀ ਡੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਅੰਕੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁੰਵਰ ਵਿਜੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਲਈ ਕੀਤੀ ਖੋਜ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਮਿਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 31 ਮਾਰਚ 2005 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 14,073 ਕੈਦੀ ਸਨ ਜਦਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 9854 ਹੈ ਜੋ ਤੈਅ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ 142 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ 2006 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 10,854 ਸੀ ਜਦਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 15,581 ਕੈਦੀ ਸਨ ਜੋ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ 143.55 ਫੀਸਦੀ ਵੱਧ ਹਨ।

ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 7 ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕੌਮੀ ਔਸਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ 665 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ 94.5 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੈਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 0.14 ਫੀਸਦ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਾਲ 2006

'ਚ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ 1,12,98,66,154 ਵਿਚੋਂ 3,58,368 ਕੈਦੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਨ ਜੋ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 0.03 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਜਨਵਰੀ 2006 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 1328 ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 3, 58, 368 ਕੈਦੀ ਬੰਦ ਸਨ ਜਦਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 2,46, 497 ਕੈਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2001 ਤੋਂ 2005 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ 14.26 ਫੀਸਦ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਔਸਤਨ 145.4 ਫੀਸਦ ਕੈਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੰਦ ਹਨ। ਉਂਜ਼ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 300.9 ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 249.7 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ 122.2 ਫੀਸਦ, ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਵਿਚ 107.09 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 147 ਫੀਸਦ

ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਲੰਮੀ ਤੇ ਟੋਢੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਰਨ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ 96 ਫੀਸਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਅਪਰਾਧ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਔਸਤਨ ਹਰੇਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾਯਾਫਤਾ ਤੋਂ ਵੀ 65 ਫੀਸਦ ਵੱਧ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

Visit us
on the web:
punjabtimesusa.com

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

JSR Trucking Inc.

Greenwood, IN 46143

ਅਨੁਭਵੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮਿਡਵੈਸਟ ਤੋਂ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ, ਕੁਨੈਕਟੀਕਟ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਰੂਟ। ਬਹੁਤੇ ਗੇੜੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਨਿਊ ਜਰਸੀ-ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਵਿਚਾਲੇ

ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਘਰ ਅਦਾਇਗੀ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ

Ph. 317-215-4536, Cell: 317-702-2803

ਲੋੜ ਹੈ

SINHU TRUCK
SINHU LINE INC.

ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਮਕੈਨਿਕ
ਵੈਗਾ, ਟੈਕਸਸ ਵਿਚ ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲਈ ਕੈਸ਼ੀਅਰ
ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਮਕੈਨਿਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਕਿਸੇ ਫੈਮਿਲੀ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।
ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ
ਤਿੰਨ ਬੈਡਰੂਮ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਡੁੱਲ੍ਹਾ ਘਰ ਦਿਆਂਗੇ।
ਘਰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਡੇਢ-ਦੋ ਬਲਾਕ ਦੂਰ।

ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘੂ

806-678-3832

ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰ ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋ ਗਏ। ਅਮਰੀਕੀ ਆਗੂ ਨੇ ਠੋਕ-ਵਜਾ ਕੇ ਸੰਯੁਕਤ

ਆਰਥਚਾਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਟ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਇਹ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਢਾਹ ਕੇ ਚੱਲਣ ਉਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੋਹਾਂ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆਂ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸੀਟ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਦੇ ਅੱਡੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਮੁੰਬਈ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ।

ਆਪਣੇ 35 ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਆਉਂਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਲਾਮਤੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ

ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੀਡੀ ਏਸਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਖਤਾ ਆਦਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਉਹ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ।

ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਇਸ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਤਾਤੀਆਂ ਵੱਜੀਆਂ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇਵੀ ਸਿੰਘ ਪਾਟਿਲ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਦੇ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਦਾਅਵਤ ਵੇਲੇ ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਸੀ। ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ੋਅਲੇ' ਦਾ ਇਹ ਗੀਤ 'ਯਿਹ ਦੋਸਤੀ ਹਮ ਨਹੀਂ ਤੋੜੇਗੇ' ਵਾਰ ਵਾਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਏ.ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ ਗੀਤ 'ਜੈ ਹੋ' ਅਤੇ ਉਘੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਮਰਹੂਮ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਦੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਗੀਤ 'ਆਵਾਰਾ ਹੂੰ' ਵੀ ਖੂਬ ਵਜਾਇਆ ਗਿਆ।

ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਸਾਢੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਫੈਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਸਾਦਗੀ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਏ। ਮੁੰਬਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਿਆ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਸਨ ਕਿ ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਗੋਡਿਆਂ ਤੱਕ ਲੰਬੀ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਫੈਸ਼ਨਦਾਰ ਪੁਸ਼ਾਕ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕੁਰਤੀ ਵਰਗਾ ਵਸਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੋਤੀ ਦੇ ਬਟਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਫੈਸ਼ਨ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਮਿਸ਼ੇਲ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਹੇ ਉਹ ਸਾਢੇ ਤੇ ਫਿੱਕੇ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਿਰਾਵੇ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਸੇਂਟ ਜੇਵੀਅਰ ਕਾਲਜ 'ਚ ਉਹ ਡੱਬੀਦਾਰ ਸਕਰਟ ਤੇ ਹਰੇ 'ਟਾਪ' 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਰੰਗੀਨ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਾਤਰੀ ਭੋਜ 'ਚ ਮਿਸ਼ੇਲ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਲਿਬਾਸ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਢਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਮਹਿਲਾ ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ ਨੇ 8 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤਕਲਾ ਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਮੀਰ ਦਸਤਕਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਿਲਪ ਕਲਾ ਦੀ ਝਲਕ ਵੇਖੀ। ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾ ਰੁਚਿਕਾ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ, ਪੇਂਡੂ ਹਸਤ ਕਲਾ ਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਜੇ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਹ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਜੋ ਸੋਮਵਾਰ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਸ਼ੇਲ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ, ਪੱਛਮ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਪਟਚਿੱਤਰ ਕਲਾ, ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਫੁਲ ਕਲਾ, ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਸ਼ਾਲਾਂ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਿਲਪ ਕਲਾ ਵੇਖੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 20 ਸ਼ਿਲਪਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਮਿਸ਼ੇਲ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਿਲਪ ਕਲਾ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਵੇਖ ਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰੇ' ਲਈ ਹਸਤ ਕਲਾ ਵਸਤੂਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗ਼ੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ 15 ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਤੇ ਸ਼ਿਲਪ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੇਰ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵੀ ਵਿਖਾਈ।

ਹਮਾਯੂੰ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ਨੇ ਓਬਾਮਾ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ 16ਵੀਂ ਸਦੀ 'ਚ ਬਣੇ ਹਮਾਯੂੰ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, 'ਬਹੁਤ ਖੂਬ' ਇਸ ਮੌਕੇ 49 ਸਾਲਾ ਓਬਾਮਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ 46 ਸਾਲਾ ਮਿਸ਼ੇਲ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮੂਦੀਨ ਖੇਤਰ 'ਚ 32 ਏਕੜ 'ਚ ਫੈਲੇ ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਕਬਰੇ 'ਚ 45 ਮਿੰਟ ਬਿਤਾਏ। ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਫਾਰਸੀ, ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆਈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਇਮਾਰਤ ਕਲਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਇਸ ਮਕਬਰੇ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕੁਝ ਜਾਣਿਆ। ਉਹ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਕਬਰੇ ਤੇ ਇਹਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਰੇ ਕਚੂਰ ਬਾਗ ਬਗੀਚੇ ਦੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ।

ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਥਮ ਜੋਤੀ ਮਕਬਰੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ 14 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ। ਮਕਬਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਇਹ ਸੱਤ ਸਾਲ 'ਚ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਿੱਲੀ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫੀ ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਪਰ ਵਿਰਾਸਤ 'ਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਓਬਾਮਾ ਅਤਿਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਸਬੰਧੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਨਾਖੁਸ਼

ਮੁੰਬਈ: ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤਕ ਵਾਰਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਂ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੀ 'ਠੋਸਿਆ ਨਹੀਂ' ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਂਟ ਜੇਵੀਅਰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕ ਸਥਿਰ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤੇ ਪੁਰਅਮਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਸਲ ਖਤਰਾ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਕੱਠਿਆਂ ਚਲਦਿਆਂ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਭਲਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਟੀਚਾ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਠੋਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਤਾਈਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਘੱਟ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੇ ਘੱਟ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਥੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਤਾਲਿਬਾਨ, ਅਲ ਕਾਇਦਾ, ਲਸ਼ਕਰੇ ਤੋਇਬਾ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤਨਜ਼ੀਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਜਹਾਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਹਾਦ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਉਭਰ ਰਹੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਭਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਹ ਉਭਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਨੂੰ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਚਾਹਤ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਿਸ਼ੇਲ ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨਾਲ

ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਛੇ ਸਮਝੌਤੇ ਸਹੀਬੰਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਵੱਲੀ ਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਂਦਿਆਂ ਛੇ ਸਮਝੌਤੇ ਸਹੀਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਦੋ ਪੂਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੇ ਚਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸਾਫ਼-ਸੂਬਰੀ ਉਰਜਾ ਲਈ ਖੋਜ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸ ਸਾਲ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਹੋਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਨਵਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਇਸ 'ਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣਗੇ।

ਦੂਜਾ ਸਮਝੌਤਾ ਭਾਰਤ 'ਚ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਮੌਸਮ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੀਜ਼ਨਲ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਤਾਲਮੇਲ ਲਈ ਹੈ। ਅਰਬ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ

ਪ੍ਰਬੰਧਨ (ਐਨ.ਓ.ਏ.ਏ.) ਵਿਚਾਲੇ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀਬੰਦ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਹਾਂਸਾਗਰੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਅਹਿਮ ਮਾਡਲ ਮਿਲਣਗੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ। ਪਹਿਲਾ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਭਾਈਵਾਲੀ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਸੈਂਟਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਲਮੇਲ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਂਟਰ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਰਮਾਣੂ ਭੱਠੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਬਹਾਦਰਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਉਰਜਾ ਕੋਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਸਹੀਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵੱਲੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਚੋਣ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਉਰਜਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਚਟਾਨੀ ਤਹਿਤ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਗੈਸ ਬਾਰੇ ਹੋਇਆ। ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਹਾਈਡਰੋਕਾਰਬਨਾਂ ਬਾਰੇ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ ਤੇ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀਆਂ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਤੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਗਲੋਬਲ ਡਿਜੀਜ਼ ਡਿਟੈਕਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਕਾਇਮ ਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049

ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਅਲਬਰਟਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖੇਤੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਅਲਬਰਟਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਾਲੇ ਅਹਿਮ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਲਬਰਟਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਖੇਤੀ ਅਧਾਰਤ ਸਨਅਤ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੈਲ ਗੈਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋਹੇ 'ਤੇ ਆਏ ਅਲਬਰਟਾ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਐਡ ਸਟੈਲਮਕ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੱਸਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਅਲਬਰਟਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਐਡ ਸਟੈਲਮਕ ਸਮਝੌਤੇ ਉਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ

ਹੈ ਪਰ ਅਲਬਰਟਾ ਵਿਚ ਇਹ ਪੂਰੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਖਫ਼ਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵੱਲੋਂ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਕੋਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਆਵਾਜਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਪੱਗ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕੁਲੀਸ਼ਨ, ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਿੱਖ ਤੇ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਫੰਡ (ਸਾਲਡਿਫ) ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਤਲਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੱਗ ਫੜਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਟੀ.ਐਸ.ਏ. ਸਕੈਨਰ ਨਾਲ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਤਬੀਦੀਲੀ ਇਹ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਹੋਰ ਦਸਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂਚ ਰਾਹੀਂ ਲੰਘਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਹੜੇ ਸਵੈ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਨਤ ਇਮੇਜ਼ਿੰਗ ਤਕਨੀਕ (ਏ.ਆਈ.ਟੀ.) ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਏ.ਆਈ.ਟੀ.

ਤਕਨੀਕ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਮਸ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਆਵਾਜਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪੱਗ ਫਿਟਿੰਗ ਵਾਲਾ ਕਪੜਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮੱਗਰੀ ਛੁਪਾਉਣ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਯਤਨ ਕਰਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਅਮਰੀਕਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਥਾਰਟੀ' ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰਨ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ਮਾਨੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੈਟਰੋਪਾਲਿਟਨ ਫੈਮਿਲੀ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀਆਂ ਮਾਨਵ ਭਲਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਕ ਕਾਉਂਟੀ ਦੀ ਟਰੈਜ਼ਰਰ ਮਾਰੀਆ ਪਪਸ ਵੱਲੋਂ 'ਅਵਾਰਡ ਆਫ ਐਕਸਲੈਂਸ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ 25 ਵਧ ਵਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

'ਨੰਨੀ ਛਾਂ' ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ-ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 'ਨੰਨੀ ਛਾਂ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੁੱਖ ਤੇ ਕੁੱਖ ਬਚਾਓ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ 'ਨੰਨੀ ਛਾਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਰੈਲੀਆਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਯੂਥ ਵਿੰਗ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭੁੱਕੀ, ਅਫੀਮ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੁੱਠੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੇਬਲ ਵਪਾਰ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਧੰਦਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਜਿੱਥੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੋਰਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

KHALSA

INSURANCE AGENCY, INC.

WE NOW INSURE IN 33 STATES

LARGEST INDEPENDENT INSURANCE BROKERS

REPRESENTING OVER 100 A+ RATED COMPANIES

TAXI—CABS • LIMOUSINES

COMMERCIAL AUTO

Gas Stations, Repair Shops,
Liquor/Grocery Stores,
Restaurants, 99 Cent stores,
Hotels & Motels

Licensed in: Alabama • Arkansas • Arizona • California • Colorado • Connecticut • DC • Georgia • Florida • Idaho • Iowa • Indiana • Illinois • Kansas • Louisiana • Maryland • Mississippi • Michigan • Minnesota • Nevada • New Jersey • New York • New Mexico • Oregon • Ohio • Oklahoma • Pennsylvania • Texas • Utah • Virginia • Vermont Washington • Wisconsin

WWW.KHALSAINSURANCE.COM

California License # 0F89805

3750 McKee Road, Suite A • San Jose, CA 95127 • Fax 408.493.4552

408-272-2500 • 1-800-954-5409

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 13 ਨਵੰਬਰ 2010

ਨਵੰਬਰ:ਰਿਸਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦਾ ਦਰਦ

ਪਿਛਲੇ 26 ਸਾਲ ਤੋਂ ਰਿਸ ਰਿਹਾ, ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਛਿੱਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵਿਚ ਛਿੱਲਤ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਆਣ ਕੇ ਹੀ ਚੁੱਭਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦਰਦ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮੁੱਕਣ ਨਾਲ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦਰਦ ਦੀ ਦਵਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ, ਬਣਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੱਲੂਮ ਲਾਉਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਤੱਕ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਰਦ ਦੀ ਚੀਸ ਹਰ ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਖੁਦ ਕਟਿਹਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆਂ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਸਿਸਟਮ 'ਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਚੂਹਿਆਂ ਦੇ ਪੇਟੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ ਅੰਨ ਗ਼ਰੀਬਾਂ/ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਵੱਲ ਕੰਨ ਧਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਉਲਟਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈ ਹੋ ਸਕੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਆਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਦਾਲਤੀ ਹੱਤਕ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇੰਦਾਂ ਦੇ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਆਸ ਦਾ ਦੀਵਾ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਬਲਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਛਿੱਲਤਾਂ ਅਤੇ ਛਿੱਲੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪੈਣੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ-ਸਰੂਪ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਚਿਣਗ ਸਾਂਝੀ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਐਤਕੀਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਬਹੁਤਾ ਅਸਰਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਹਰ ਹਾਲ ਅਤੇ ਹਰ ਹੀਲੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬੰਦ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਵਿਤ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਪਾਇਆ। ਉਂਜ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਬੰਦ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਅਦਾਰੇ ਇਸ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ ਜਦੋਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੰਦ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਾ ਛੱਡੀ। ਕੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਹਨ? ਕੀ ਅਜੇ ਵੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਸਾਥ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਵਾਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ' ਨੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੀ ਕਤਲ-ਏ-ਆਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਟੇਟ ਦੀ ਅਸਲ ਨੀਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਾਬਤਾ ਜਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਸੰਭਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਪਾਟਵੀਂ/ਕਾਟਵੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਪਾੜਾ ਕੋਈ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਪੇਸ ਦੇਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਸਤਾ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਬੀਬੀ ਅਰੁਧਾਤੀ ਰਾਏ ਦੀ ਗੱਲ ਰਤਾ ਕੁ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਇਉਂ ਕੰਧਾਂ 'ਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ! ਅਰੁਧਾਤੀ ਰਾਏ ਸਪਸ਼ਟ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਫਾਸਿਸਟ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਚਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਿੰਦੂ ਗਲਬੇ ਅਤੇ ਖਾਸੇ ਵਾਲੇ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਉੱਚ ਵਰਗ ਵਿਚੋਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਖਾਸੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੀਬੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣ-ਬੁੱਝਣ ਲਈ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਮਾਰੀਆਂ ਹਾਕਾਂ ਹੀ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਦੀ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਵੱਲ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਕਦਮ ਵਧਾਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਾਲੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਸਤੇ ਦੀ ਥਾਂ ਗੋਲ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿਚ ਗੇੜੀਆਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਵੰਬਰ '84 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਜੜ ਦੇ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਾਂਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੜੀ। ਹਾਂ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਪਣਾ ਗੱਡਾ ਕੱਢ ਲਿਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਕਾਟ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗਧੀ-ਗੋੜ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਰੁਧਾਤੀ ਰਾਏ ਵੱਲੋਂ ਛੇੜੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਸੁਰ ਮਿਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਕੁਰਸੀ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ!

ਐਤੋ-ਕੱਕੇ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ, ਜਿੰਦਾਂ ਝਗੜਦੇ ਹੋਣ ਸ਼ਰੀਕ ਮੀਆਂ। ਇਕ ਆਉਣੇ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਚਲੇ ਜਾਣੇ, ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਨਾ ਰਹੀ ਤਰੀਕ ਮੀਆਂ। ਤੀਜੇ ਬਦਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਾ ਬਣਨ ਦਿੰਦੇ, ਸੱਤਾ ਮਾਣਦੇ ਦੋਵੇਂ ਫਰੀਕ ਮੀਆਂ। ਕਾਰਨਾਮੇ ਉਹ ਕਰੀ ਨਿਸੰਗ ਜਾਂਦੇ, ਲੋਕ-ਰਾਜ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਜੋ ਲੀਕ ਮੀਆਂ। ਸੋਚਣ ਦਵੇ ਨਾ ਡੋਡੀ-ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ, ਹੋ ਰਿਹਾ ਕੀ ਗਲਤ ਤੇ ਠੀਕ ਮੀਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਹਾਕਮਾਂ ਹੱਥੋਂ ਉਚਾਟ ਹੋਈ ਕੁਰਸੀ, ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਕਰੇ ਉਡੀਕ ਮੀਆਂ!

ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ

ਡਾ. ਰੁਪਿੰਦਰਜੀਤ ਗਿੱਲ

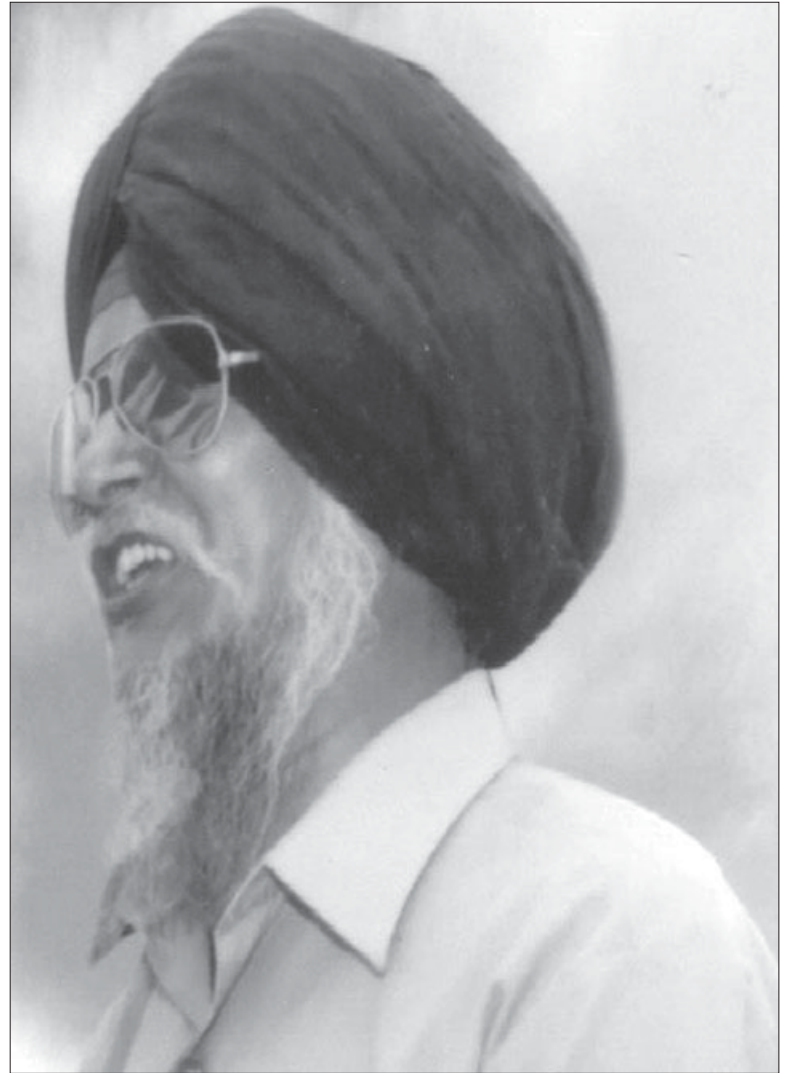
ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਸਾਬੋਂ ਵਿਛੜਿਆਂ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਹੋ ਚੱਲਿਆ ਹੈ, (6 ਨਵੰਬਰ 1996) ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਸ ਅਜ਼ੀਮ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਅਜੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਪਾਈ। ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਅਜੇ ਤਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸਬੰਧੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਛਿਤੀ ਹੈ। ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਉਦਾਸੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਉਹ ਨਾਮਧਾਰੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਬਣਿਆ ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖਾਸੀਅਤ ਇਹ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਸੀ ਤੇ ਨਕਸਲਬਾਤੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਉਹ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਇਨਕਲਾਬ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਤਸੱਵਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਨਾਮ ਜਪੋ, ਕਿਰਤ ਕਰੋ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕੋ ਦਾ ਹੋਕਾ ਘਰ-ਘਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵਰਗ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਅਤਿਵਾਦ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚ ਲਿਖਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਕਈ ਵਾਰ ਫਤ ਕੇ ਕੁੱਟਿਆ ਵੀ ਗਿਆ:

ਸਿਰਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕੀਂ
ਬੀਜ ਚੱਲੇ ਆ ਬੇਓੜ ਨੀ
ਇਕ ਦਾ ਤੂੰ ਮੁੱਲ ਭਾਵੇਂ ਰੱਖਦੀਂ ਕਰੋੜ ਨੀ
ਲੋਕ ਐਨੇ ਸੰਘਣੇ ਨੇ ਲੱਖੀ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਾਂਗੂੰ
ਸਿੰਘ ਤੈਥੋਂ ਜਾਣੇ ਨਾ ਫੜੇ
ਦਿੱਲੀਏ ਦਿਆਲਾ ਦੇਖ
ਦੇਗ 'ਚ ਉਬਲਦਾ ਨੀ
ਅਜੇ ਤੇਗ ਦਿਲ ਨਾ ਠਰੇ।
(ਦਿੱਲੀਏ ਦਿਆਲਾ ਦੇਖ)

ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਤਸੱਦਦ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਉਦਾਸੀ ਆਪਣਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵੀ ਗਵਾ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਾਧਨ ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਹ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਕਈ ਵਾਰ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਆਤੁਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਝੁਕਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਨਿਖਾਰ ਲਿਆਂਦਾ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਸੀਂ ਹੀ ਤੇਰੇ ਗੁਸਤਾਖ ਪੁੱਤਰ ਹਾਂ ਪਿਆਰੇ ਵਤਨ!
ਅਸੀਂ ਹੀ ਉਂਗਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਭੁਬਨੇਸ਼ਵਰ ਵਿਚਲੇ
‘ਖੰਡਾਗਿਰੀ’ ਦੇ ਨੰਗੇ ਬੁੱਤ ਵੱਲ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਹੱਸ ਪਏ ਸਾਂ ਤੇਰੇ ਬੈਨਾਥ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ
‘ਕੋਕਸ਼ਾਸਤਰ’ ਵੇਖ ਕੇ। (ਬੇਦਾਵਾ)
ਉਹ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦੈਵੀ ਸੰਕਲਪ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਰਾਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲਲਕਾਰਦਾ ਹੈ:
“ਰੋਣ ਵਾਲਿਓ ਲੋਥ ਮੇਰੀ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹੋ ਕੁਝ ਤਲਵਾਰਾਂ”
ਜਿਸ ਦੇ ਵਰ ਤੋਂ ਰਾਜੇ ਜੰਮਦੇ ਉਸ ਰੱਬ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਾਂ।
ਅੱਜ ਦੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਨਿੱਘਰਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਸਮੇਂ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਸੀਰੀ ਦੇ ਜੱਟ ਰੋਵੇ,
ਬੋਹਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੀਰ ਵਗਿਆ
ਲਿਆ ਤੰਗਲੀ ਨਸੀਬਾਂ ਨੂੰ ਫਰੋਲੀਏ
ਤੂਤੀ ਵਿਚੋਂ ਪੁੱਤ “ਜੰਮਿਆ।”
(ਸੀਰੀ ਤੇ ਜੱਟ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਖਿਆ ਦੇ ਨਾਂ)
ਮਹਿਕੂਮ ਹੋ ਕੇ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਵਰਗਾ ਦਲੇਰ, ਬੇਬਾਕ ਤੇ ਨਿੱਭਰ

ਸ਼ਾਇਰ ਹੀ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਜਿਥੇ ਜ਼ੁਲਮ ਜੰਮੇ, ਜਿਥੇ ਜਹਿਰ ਉਗੇ
ਉਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਈ ਦੇਖੀਂ ਮਜ਼ਲੂਮ ਲੜਦੇ
ਤੇਰੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਉਥੇ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਦੀ
ਜਿਥੇ ਹਾਕਮਾਂ ਸੰਗ ਮਹਿਕੂਮ ਲੜਦੇ।
(ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਵੱਲੋਂ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਬੈਰਾਗੀ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜਣਾ)

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਪੈਣ ਗਿਰਝਾਂ ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਉਹ ਮੇਰਾ ਖੁਆਂਬ ਹੈਗਾ
ਮੇਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਸਿੱਖਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਸਰਬਰਾਹ ਇਨਕਲਾਬ ਹੈਗਾ।
(ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪੋਸ਼ੀ)

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਜਿਥੇ ਬੇਬਾਕ ਕਲਮ ਨਾਲ ਲਿਖਦਾ ਸੀ ਉਥੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਉਹ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਕੀਲ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ 26 ਜਨਵਰੀ ਤੇ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਉਦਾਸੀ ਕਿਰਤੀ ਵਰਗ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਰਦੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਲੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਮੀਰਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਲਿਖ ਕੇ ਇਨਾਮ ਤੇ ਰੁਤਬੇ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਣੀ

ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਉਸ ਦੇ ਦਰਦ ਉਸ ਦੇ ਹਾਵੇ ਲਿਖੇ:

ਜਿਥੇ ਤੰਗ ਨਾ ਸਮਝਣ ਤੰਗੀਆਂ ਨੂੰ
ਜਿਥੇ ਮਿਲਣ ਅੰਗੂਠੇ ਸੰਘੀਆਂ ਨੂੰ
ਜਿਥੇ ਵਾਲ ਤਰਸਦੇ ਕੰਘੀਆਂ ਨੂੰ
ਨੱਕ ਵਗਦੇ, ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਦੀਆਂ ਤੇ ਦੰਦ ਕਰੇਤੇ
ਤੂੰ ਮਘਦਾ ਰਈਂ ਵੇ ਸੂਰਜਾ
ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ।

ਉਦਾਸੀ ਵਰਗਾ ਸੂਰਜ ਵੀ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਘਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦਰਦਨਾਕ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨਵਾਤ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ। ਇਸ ਸਭ ਵਰਤਾਰੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਿਸਟਮ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅਪੇਚ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤ ਹੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਉਦਾਸੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰ ਰਹੇਗਾ। ਲੋੜ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਉਦਾਸੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਲੀ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਤਸੱਦਦ ਨਾ ਸਹਿਣ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ:

ਮੇਰੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਨਾ ਰੋਇਓ,
ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਚਾਇਓ
ਮੇਰੇ ਲਹੂ ਦਾ ਕੇਸਰ ਰੇਤੇ 'ਚ ਨਾ ਰਲਾਇਓ।

ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਯਾਦ ਵਿਚ
ਨਾ ਸਾਬੀਓ ਰੋਵਾਂਗਾ ਮੈਂ,
ਬਚਦਿਆਂ ਹੁੰਝਾਂ 'ਚ ਉਚੜੇ
ਚਿਹਰੇ ਕੁਝ ਧੋਵਾਂਗਾ ਮੈਂ।

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਪਰਖਾਂਗਾ ਸ਼ੁਹਦੀ
ਸੱਜ ਵਿਆਹੀ ਦਾ ਮਿਜ਼ਾਜ,
ਪੈਰ ਦੀ ਝਾਂਜਰ 'ਚ ਜਿਸ ਦੇ
ਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਵਿਆਜ।
ਸੱਗੀਆਂ ਦੀ ਠੂਠੀ 'ਚੋਂ
ਕੋਠੀ ਸੇਠ ਦੀ ਖੋਹਾਂਗਾ ਮੈਂ...।

ਟਿੱਬਿਆਂ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੜ੍ਹੀ ਹੀ

ਅੱਥਰੂਆਂ ਦੀ ਹੈ ਸਲੂਬ,
ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਣੇ ਵੀ ਰਹੇ ਨਾਂ
ਮੇਰੇ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਚਨਾਬ।
ਢਲ ਰਹੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਤੋਂ
ਆਪਣੀ ਲੋਅ ਖੋਹਾਂਗਾ ਮੈਂ...।

ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ
ਰੜ੍ਹਕਦਾ ਇੱਕ ਰੋੜ ਹਾਂ,
ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਸ਼ ਦੀ ਤਾਂ
ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹਾਂ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਦੀ ਲਾਲੀ
ਕੰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਚੋਆਂਗਾ ਮੈਂ...।
ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਯਾਦ ਵਿਚ
ਨਾ ਸਾਬੀਓ ਰੋਵਾਂਗਾ ਮੈਂ।

-ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ

ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਦਾਰ ਪਦਵੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾਮੀ 'ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੰਦਾ' ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰਾਜਸੀ ਨਕਸ਼ਾ ਡੋਲਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਕਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਹਿੱਕ ਬਾਪਤ ਕੇ ਆਖ

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ

ਸਕੇ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਫਲਾਣੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣਗੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਬਦਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਤਾਜ਼ਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਸ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਗੀਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਇਸ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਣਾ ਤਾਂ ਔਖਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਸੰਕੇਤ ਲੱਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਐਨ ਉਸ ਮੌਕੇ ਜਦੋਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਧਿਰ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਲੋੜ ਖਾਤਰ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਾਲਾ ਚੱਕਰ ਵੀ ਫਿਰ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕੋਈ ਦਖਲ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਬਾਪ-ਬੇਟਾ ਖੁਦ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਨਗਰੇ ਉਤੇ ਚੋਟ ਲਾ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਮੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਆਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇੰਜ ਕਰਨਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮੁਖਤਾਰਨਾਮਾ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਸੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘੱਟ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਮੀਆਂ ਦਾ ਵੱਧ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਮੂਹਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵੱਲ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪਦਵੀਆਂ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਬਾਪ-ਬੇਟੇ ਵੱਲ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਦਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ। ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਫੁਕਰੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ 'ਇੰਦਰਾ ਇਜ਼ ਇੰਡੀਆ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਰ ਚਾਪਲੂਸਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਨਾਅਰੇ ਵਾਂਗ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ 'ਬਾਦਲ' ਇੰਜ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਲੀਡਰ ਹੀ 'ਬਾ-ਦਲ' (ਦਲ ਸਮੇਤ) ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਜਮਹੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਚੰਗੀ ਦਿੱਖ ਨਹੀਂ। ਬਾਦਲ ਦਲ ਉੱਜ ਵੀ ਜਮਹੂਰੀ ਚੱਜ-ਆਚਾਰ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਗੂ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭੱਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ

ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਪ-ਬੇਟੇ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਬਰਦਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕੋ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ 'ਪਿੱਛੇ' ਪੈ ਸਕਦੇ ਹੋਣ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨੇ ਤੇ ਮੁੱਕਰ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਟੈਂਕੀਆਂ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਅੱਖ-ਮਟੱਕਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਝਿਜਕਦੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸੁਣੇ ਗਏ, ਪਰ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਰ ਕੇ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ-ਰਾਜੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਤੇ

ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਲਈ ਟਿਕਟਾਂ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਗੋਲਕਾਂ, ਸਟੇਜਾਂ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਕ ਥਾਂ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗ ਲਈ ਕਿ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਸਾਡੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਫਿਰ ਵੀ ਦੋ ਦੋ ਹੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਧਰਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਰਸ਼ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ?

ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਾਫ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਦਲ-ਟੌਹੜਾ ਖਹਿਸਰ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧ ਗਈ। ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕੱਦ ਕੱਢ ਰਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਬੱਲੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਖੇਡ ਜਦੋਂ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣਗੇ ਤੇ ਗੱਲ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹੋਈ ਵੀ ਇਹੋ ਸੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਹੇਠ ਉਦੋਂ ਦੇ ਐਕਟਿੰਗ ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ 'ਐਕਟਿੰਗ' ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸੀ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਟਾਂਗੇ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਜਿੰਨੇ ਜੋਤੀਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਕਰ ਕੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਨਾਲਾ, ਨਕੋਦਰ ਅਤੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਤਵਾ ਲੈਣ ਦਾ ਠੀਕ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੋ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਦੀ ਦੂਜਿਆਂ ਉਤੇ ਅਗੇਤ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਧੜੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਦਲ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਪੰਥਕ ਪ੍ਰਆੜਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੀ 'ਆਪਣੇ' ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਚਾਲ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਇੰਨੇ 'ਆਪਣੇ' ਬਣਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੀਲ-ਹੁੱਜਤ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਜ ਬੇਆਬਰੂ ਕਰ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਨ ਹੋ ਜਾਣ। ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤਕ ਪੰਥਕੇ ਪਿੱਤ ਵਿਚ 'ਚਾਰੇ ਚੱਕ ਜਗੀਰ' ਇਸੇ ਟੱਬਰ ਦੀ ਬਣੀ ਪਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਹਾਰ

ਆਮ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਔਰਤ ਨੇ ਨੂੰਹ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਲਕਦਿਆਂ ਦਿਨ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹੋਣ, ਜਦੋਂ ਆਪ ਸੱਸ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਗਿਓਂ ਨੂੰਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹੋ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੱਸਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਗੱਲੋਂ ਈਮਾਨਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੱਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜੱਗੋਂ ਤੇਰਵੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਬੇਬੇਰਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਦਲ ਬਾਪ-ਬੇਟਾ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਦੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਣਗੇ ਪਰ ਕਰਦੇ ਉਹੋ ਕੁਝ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਸੱਸਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਸੱਸਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੇ ਨੂੰਹ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ 'ਕਦੇ ਦਾਦੇ ਦੀਆਂ ਤੇ ਕਦੇ ਪੋਤੇ ਦੀਆਂ' ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇਹੋ ਕੁਝ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਦਲਸ਼ਾਹੀ ਛੱਪੇ ਹੇਠ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਇੰਨਾ ਕਾਣੀ ਡੰਡੀ ਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਝਲਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੇਖੀ ਜਦੋਂ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਉਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਏ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੰਤਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 'ਤੂੰ ਆਹ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।' ਰਾਮੂਵਾਲੀਏ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੋਂ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਿਰੋਪੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਕਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਹੇਠ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਗੱਲ ਸਿਰੋਪੇ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੰਗਣ ਦੀ ਢੁੱਚਰ ਡਾਹ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਾਉਣੀ ਸੀ, ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਤੀਕਰ ਸਿਰੋਪੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਲਾ ਜੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੰਗਣਾ ਹੀ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ਤਾਂ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੀ ਲੀਡਰੀ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੋਤਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਰੰਗੀ ਫਿਰਦੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਏਦਾਂ ਕਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਇਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਕ ਜੂਨੀਅਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੁਣ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਹਾਂ ਪੁਚਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਉਣ ਦਿਓ, ਸਿਰੋਪਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਨਿਭਾ ਨਾ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਕੁਤਿਕੀ ਪਾ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਇੰਜ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਚੇਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤਰਜਬਾ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਕਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਐਕਟਿੰਗ ਜਥੇਦਾਰੀ ਲੈਣ ਲੱਗਿਆਂ

ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ

ਇਹ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੰਦਾ' ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਤਿਲਕਿਆ ਕਿ ਹਰ 'ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੰਦਾ' ਬਣਿਆ ਦਿਸਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਵੱਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ 'ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੰਦਾ' ਬਣ ਕੇ ਉਹ ਬਾਦਲ ਦੇ ਗਿੱਟੇ ਫਾਂਗਣ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਵਕਤ ਦੇ ਮੌਤਾ ਕੱਟਦੇ ਸਾਰ ਉਹ ਬਾਦਲ ਦਾ ਵੀ 'ਬੰਦਾ' ਬਣਨ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਆਖਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਹੁਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੋਹਿਆ ਗਿਆ, ਬੇਆਬਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਸਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਤੋਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਮੌਤ ਉਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਬੀਤ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਏ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮ 'ਸੱਤ' ਕਰ ਕੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦਰਸਨ

ਮੌਕਾ ਏਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਧੜੇ ਖਹਿਬਤ ਪਏ ਸਨ। ਪੰਗਾਂ ਲੱਥ ਗਈਆਂ ਤੇ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਸਣੇ ਖੋਰੂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਮੌਕੇ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਰਤਾ ਕੌੜ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਛੋਹੀ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਪੈ ਗਏ। ਨੌਬਤ ਹੱਥੋਪਾਈ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਭੱਜ ਕੇ ਪਿਛਲੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਠੁੱਡ ਮਾਰ ਕੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਕਾਬੂ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਆਹ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ੀ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਅਗਾਊਂ ਮੰਨਵਾ ਕੇ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਤਨਖ਼ਾਹ' ਬਾਹਲੀ ਕਰਤੀ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਏਦਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅੱਜ ਵੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਦੱਸ ਦੇਈਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਸ ਦੌਰ ਨਾਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਹਾਲੇ ਮੁੱਢ ਹੀ ਬੜਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਮੋਰਚੇ ਲੱਗਣ ਵੇਲੇ ਉਦੋਂ ਦੀ ਜਨ ਸੰਘ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਹੜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਗਈ, ਦੇ ਲੀਡਰ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਰਨ-ਵਰਤ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਮਰਨ-ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ, ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਰਾਜਸੀ ਸਾਂਝ ਸੀ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੌਕਿਆਂ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਉਸ ਵਕਤ ਸਿੱਖੀ ਸਟੇਜਾਂ ਉਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਫਿਰ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਜਾ ਖਲੋਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਰਾਜਸੀ ਗੰਢ-ਚਿਤਰਾਵਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਇਥੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਤੌਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰਾਜਸੀ ਨਕਸ਼ਾ ਵੀ ਉਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਹਾਲੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਵੰਨਗੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਉਭਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਰਾਜ ਦੀ ਵਾਗ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਹਾਵਰਾ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੈ ਕਿ 'ਜਦੋਂ' ਦੇਗਬਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਲੱਗੇ ਹੱਥ ਕੜਛਾ ਵੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।' ਇਹ ਖੇਡ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਤਕ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਪਦਵੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਕਾਰਨ ਇਥੋਂ ਤਕ ਵੀ ਲੈ ਆਂਦੀ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬੀਰ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਕਿ 'ਬੰਦੇ ਦਾ ਬੰਦਾ' ਬਣਨ ਨਾਲ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ੋਭਾ ਖੱਟੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖੱਟਣੀ ਨਹੀਂ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਦਾ ਲਾਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਕੁੱਛੜ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਿਡਾਏ ਨਿਆਇਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਹਾਰ ਸਕਣ ਦਾ ਮਾਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ?

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੰਗਣ ਦਾ ਰੌਲਾ ਵੀ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਟੋਹ ਕੇ ਵੇਖੀ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਨਾ ਰੰਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਿਰੋਪੇ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ?

ਇਹ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਛੇਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰੋਪੇ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦਾ ਚੋਦਾਂ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ

ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਈ, ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀ, ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀ ਤੇ ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਹਸਰ ਗਿਆਨੀ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਹ ਸਭ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ!

...ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕਰਨ-ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਸਨ? ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣ, ਅੰਦਰੋਂ ਇਸ ਦੀ ਰਤਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਕ

ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾ ਕੌਣ ਕੌਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਵਪਾਰੀ ਤਬਕੇ ਦੇ ਕਈ ਮਾਤੇ ਅਨਸਰ ਆਪਣੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਮੱਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਿਲਾਵਟਖੋਰੀ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਜਾਂ ਭਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਘਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕੁਕਰਮ ਇੰਨੀ ਕਾਰਾਗਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਪਾਰਖੂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਧੋਖਾ ਖਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਨਿਰਖ-ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਯੰਤਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ। ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਰਲਾਇਆ ਪਾਣੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਯੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਖੇਟ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਸਵੱਟੀ ਵੱਖਰੀ।

ਮਿਲਾਵਟ ਦਾ ਇਹ ਧੰਦਾ ਕੇਵਲ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ-ਵਸਤਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਈਰਾਕ, ਦਵੈਸ਼ ਜਾਂ ਮੁਤੱਸਬਪੁਣੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਪਟੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਘੋਰ ਅਨਰਥ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਜਾਂ ਫਲਸਫਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕਮਾਇਆ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਬਾਬਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਸਾਜਿਆ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਰ ਝੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਰੋਂਗੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਮ, ਦਾਮ, ਦੰਡ, ਭੇਦ ਵਾਲੀ ਕੁਟਲ ਨੀਤੀ ਦਾ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਅੰਗ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਤਤਕਾਲੀ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਕ ਕਦੇ ਸਾਨੂੰ ਦਾਮ ਤੇ ਦੰਡ ਨਾਲ ਦਰਤਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਕਦੇ ਸਾਮ ਅਤੇ ਭੇਦ ਦੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਰਾਏ ਭੋਂਦੇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਦੇ ਬਾਬਾ ਮਹਿਤਾ ਕਾਲੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆਏ ਕੁੱਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਬਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਲ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਘੜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਜੋਕੀਆਂ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਤਰ ਚਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀਆਂ ਕਪਟੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੜਕਦਾ ਹੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਥੇ ਪੂਲੋਕ ਵਾਸੀ ਸ. ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਮਹਿਬੂਬ' ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ:

“ਬਿਪਰ-ਸੰਸਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਚੇਤਨਾ ਉਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਬਿਪਰ-ਸੰਸਕਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੱਕ ਚੱਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਤਿ-ਮਹੀਨ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰੂ-ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਹਰਕਤ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ

ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਚਲਾਕੀ, ਸਾਜਿਸ਼ ਅਤੇ ਜਾਸੂਸੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਿਪਰ-ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ ਛਲੋਡਾ ਰੂਪ ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰੂ-ਚੇਤਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਮਨ ਦਾ ਚੋਰ ਬਣ ਕੇ, ਕਦੇ ਪਖੰਡੀ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ, ਕਦੇ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਮਹੀਨ ਤਰਜ਼ ਵਿਚ ਢਲ ਕੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਲਾ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਪੁਸ਼ਾਕ ਪਹਿਨ ਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰੂ-ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਜਨ ਸਮੂਹ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਜ਼ੀ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਜੋਗੀ-ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ 'ਉਜਾੜੇ ਕਾ ਬੰਧੂ' ਆਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਧਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ ਅਪਨਾਇਆ। ਵਿਗੋ-ਟੇਵੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਰੁੱਸੇ ਗੁਰੂ ਕੁਲ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੂਸਰੀਆਂ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ 'ਨੇਤਤਾ' ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਪਟ-ਚਾਲਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ।

ਦੂਸਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੋਗੀਆਂ, ਸਨਾਤਨੀਆਂ ਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਪੁੱਤਰ-ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਤੇ ਲਖਮੀ ਦਾਸ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਰਹੇ। ਤੀਸਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰਾਂ-ਦਾਤੂ ਜੀ ਅਤੇ ਦਾਸੂ ਜੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਝੱਲਿਆ। ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਆ ਖੜ੍ਹਿਆ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਤੀਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਮੋਹਨ ਵੀ ਰਲ ਗਿਆ। ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ, ਕਾਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਵਗੈਰਾ ਨੇ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਵੈਰ ਕਮਾਇਆ। ਛੇਵੇਂ, ਸੱਤਵੇਂ, ਅੱਠਵੇਂ ਅਤੇ ਨੌਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਕੰਡੇ ਵਿਛਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਕੁਲ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਵੀ ਸਰੇ-ਫਹਿਰਿਸਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ-ਮਿਹਰਵਾਨ, ਹਰਿ ਜੀ, ਧੀਰ ਮੱਲ, ਰਾਮ ਰਾਇ ਆਦਿ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਕਿ 'ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ' ਅਤੇ 'ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ' ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਚਿੰਤਤ ਹੋਈਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅੱਗੇ ਫਰਿਆਦੀ ਹੋਈਆਂ।

ਕਵੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ:

“ਇਕ ਸਿੱਖ ਬੋਲਯੋ ਜੋਰਿ ਕਰ,
ਗੁਰ ਜੀ ਸੁਨਿ ਲੀਜੈ॥

ਪਿਰਬੀਆ ਆਦਿਕ ਅਪਰ ਬਹੁ,
ਤਿਨ ਕਰਮ ਲਖੀਜੈ॥

ਆਪ ਬਨਾਵਤਿ ਸੁਬਦ ਕੋ,
ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਅਨੁਸਾਰੀ॥

ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਨਾਮ ਸੁਭ,
ਧਰਿ ਦੇਤਿ ਮਝਾਰੀ॥

ਕੋਈ ਸਕੈ ਪਛਾਨ ਕਰਿ,
ਕੋ ਸਕਹਿ ਨ ਜਾਨੀ॥”

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਮੀਣਾ ਸੰਪਰਦਾਏ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ 'ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਧੁਰੇ ਆਈ ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਵਲੋਂ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ) ਵਿਚ ਰਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੁਚਾਲਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬੀੜ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਦਿ-ਜੁਗਾਦਿ ਲਈ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ 'ਗੁਰਬਾਣੀ' ਕਿਹੜੀ ਹੈ! ਅਤੇ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਕਿਹੜੀ?

ਗੁਰੂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਯਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇੰਜ ਹੈ। ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ-ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ! ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ? ਦਾ ਉਤਰ ਇਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ:

“ਇਕ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਥੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਜੋ ਗੋਸਟਿ ਜਨਮਿ ਸਾਖੀ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਜੋ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਮੇਲਿ (ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਾਮ) ਵਾਲਿਆਂ ਕਈ ਜੁਗਤਾਂ ਅਣਿ-ਬਣਿਦੀਆਂ ਪਾਇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੈਨਿ... ਤੁਸੀਂ ਮਹਾਂ ਹੰਸ ਹੋ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਚਨਿ ਤੇ ਮੀਣਿਆਂ ਕੇ ਬਚਨ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰ ਦੇਹੋ...।”

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਾਚਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਦਾਉਣ ਵਾਲੇ 'ਮੀਣਿਆਂ' ਕੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਚਨਾਂ' ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਨ ਲਈ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਹੰਸ ਬ੍ਰਿਤੀ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਜਿਹੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ ਕਿਸੇ

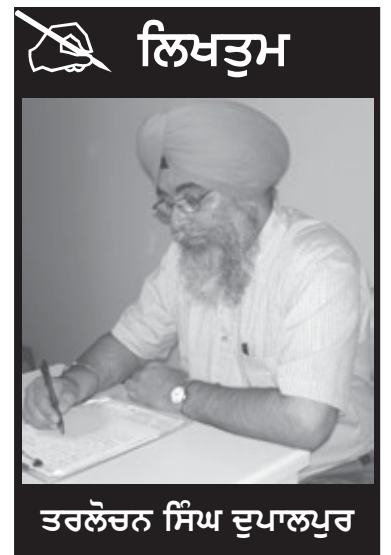
ਐਰੇ-ਗੈਰੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ-ਦੋਖੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਿਲਾਵਟਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਹੰਸ ਬ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਵਰਗੇ ਕੌਮੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਤੰਦ ਫਤਨ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲਾ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਹੈ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅੰਸ ਸੋਢੀਆਂ-ਬੇਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਬੁੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਜਾਗਰੂਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਤਰੱਦਦ ਕਰਕੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚੋਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਚੁਕਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰੂਭੰਮੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਤਾਪਨਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਹੋਈ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਨਿਆਰੇਪਣ ਦੀ ਨਵ-ਚੇਤਨਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੁਸੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਤਿ ਮਹੀਨ ਗੋਦਾਂ ਗੁੰਦਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛਲੀਏ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਝੱਟ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਿਉਂਦੀਆਂ-ਜਾਗਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਚਿਹਨ-ਚੱਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇ (ਸਗੋਂ ਉਜਲ ਦੀਦਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ!)। ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ 'ਸਥਾਪਤ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ 'ਨਿਆਰਾ' ਰਹਿ ਸਕੇਗਾ!!

ਮੰਦੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਸ਼-ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਸੱਤਾ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਉਕਤ ਤਾਕਤਾਂ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਹੰਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦੇਣ-ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਗਰੂਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ। ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ।

ਕੁਝ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਐਸਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਸਰਬ-ਉਚ ਅਸਥਾਨ ਉਤੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਈ। ਇਸ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਵਿਧਾਨ 'ਘੜੇ ਜਾਣ' ਲੱਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਸ਼ਖਸੀ ਰਹਿਣੀ' ਅਤੇ 'ਪੰਥਕ ਰਹਿਣੀ' ਨਾਲੋਂ ਵੇਰ ਸਾਰੇ ਫੇਰਬਦਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜੋਰ ਮੁਹਾਣ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੱਗੇ ਅਨੇਕ ਬਿਖਮ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ 'ਕੌਮ ਕੇ ਲੀਏ ਮੌਤ ਹੈ ਮਰਕਜ਼ ਜੋ ਜੁਦਾਈ' ਵਾਲੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ, ਸਾਡੇ ਕੌਮੀ ਮਰਕਜ਼ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਜਦ 'ਮੂਰਤੀਆਂ' ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਜੜੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਲੜੂ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਅਖਾਣ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਛ ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਕੁਛ ਕਲਮਾਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਚੁੰਝ-ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਸਿੱਖ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਦੁਬਿਧਾ ਅਤੇ ਦੁਚਿੰਤੀ ਦੇ ਬੱਦਲ ਮੰਡਰਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਕਲਮਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚੋਂ 'ਮਿਲਾਵਟ' ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ!

ਮੂਰਤੀਆਂ ਹੋਣ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ? ਕਿਹੜੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਇਹ ਨਿਖੇੜੇ ਕਰਨੇ ਹੰਸ ਬਿਰਤੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਯੋਗ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਸਾਨੂੰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਕਸਵੱਟੀ ਮੰਨ ਕੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਨਿੰਤ-ਦਿਨ ਬਖੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਤੱਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਕਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਨੋਟ:ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਹ ਪਰਚਾ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 2010 ਨੂੰ ਸਿਆਟਲ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰ 'ਚ ਪੜ੍ਹਿਆ।)

ਜਸਬੀਰ ਢੰਡ

ਇਨਸਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ, ਠੋਕਰਾਂ ਖਾ-ਖਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਹਦੀ ਝੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਹਦਾ ਦਬਾਅ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤਾ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਸਾਥੋਂ ਮੰਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਛਤਾਵੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਫਿਰ ਉਹੀ 'ਅਬ ਪਛਤਾਏ ਕਿਆ ਹੋਤ ਜਬ ਚਿਤੀਆ ਚੁਗ ਗਈ ਖੇਤ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਉਸ ਘੜੀ ਨੂੰ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜੀਭ ਤੋਂ 'ਨਾਂਹ' ਨਾ ਨਿਕਲੀ। ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਚਪੇੜਾਂ ਨਾਲ ਭੰਨ ਲਈਏ, ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਪੁੱਟ ਲਈਏ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੇਂਦੀਆਂ ਵੱਢਦਾ ਆਦਮੀ ਉਸ ਦੇਹੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਜੋ ਕਰੇ ਸੋ ਪਾਛੇ ਪਛਤਾਇ। ਕਾਮ ਬਿਗਾਤੇ ਆਪਣਾ, ਜੱਗ ਮੈਂ ਹੋਤ ਹਸਾਇ।”

ਉਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ-ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਸਾਰੀ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਅੱਲੜ੍ਹ ਜਿਹੀ ਉਮਰ, ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ! ਜਿਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋਈ, ਉਹ ਘਰ ਤੋਂ ਸਵਾ ਸੌ ਮੀਲ ਦੂਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਅਬੋਹਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀਹ ਮੀਲ ਦੂਰ। ਸੜਕ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਛੇ ਕੋਹ ਦੀ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਾਲੀ ਵਾਟ ਤੁਰ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਅਬੋਹਰ ਜਾਂ ਅਮਰਪੁਰੇ ਸੈਂਟਰ ਮੀਟਿੰਗ 'ਤੇ ਜਾਣਾ

ਗੁਆਚੇ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਂ ਨਾਲੇ ਰੋਵਾਂ

ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤਾਪ ਜਿਹਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ। ਪਿੰਡੋਂ ਛੇ ਕੋਹ ਤੁਰ ਕੇ ਜਾਣਾ, ਫਿਰ ਬਰਵਾਲੇ ਜਾਂ ਰਾਜਪੁਰੇ ਤੇ ਬੱਸ ਫੜ ਕੇ ਅਬੋਹਰ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਹੋਏ ਛੇ ਕੋਹ ਦੀ ਉਹੀ ਵਾਟ...ਬੱਕਿਆ-ਹਾਰਿਆ ਜਿਸਮ। ਰਾਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਪੀਣ ਨੂੰ।

ਖੈਰ! ਤੀਜੀ ਕੁ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਅਬੋਹਰ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਸਾਈਕਲ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਨਵਾਂ-ਨਕੋਰ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹਰਕੁਲੀਸ ਸਾਈਕਲ, ਐਨਾ ਰੈਲਾ ਕਿ ਟਿੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਦੀ ਉਡਦਾ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਬੜਾ ਸੁਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਬੋਹਰ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਹਾਵਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਸਾਈਕਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕੇ ਅਬੋਹਰ ਲਈ ਬੱਸ ਫੜ ਲੈਂਦਾ।

ਅਮਰਪੁਰਾ ਸਾਡਾ ਸੈਂਟਰ ਸਕੂਲ ਸੀ। ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਸੈਂਟਰ ਮੀਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ। ਮੇਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਸਾਥੀ ਅਬੋਹਰ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੋ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਇਸ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੀਟਿੰਗ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ, ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਤੇ ਗੱਪ-ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਦੇ, ਹੱਸਦੇ-ਖੇਡਦੇ... ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ੀ ਜਿਹੀ ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਸੀ ਉਹ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲਾ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵਾਂ ਜਿਹਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ

ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਲ ਦਾ ਈ ਐ।” ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲੀ ਪੈ ਗਿਆ।

“ਸਾਈਕਲ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਤੁਹਾਡਾ...ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆ?...ਉਹ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਗਰਾਉਂਡ ਵਿਚ ਗੇੜਾ ਵੀ ਦੇ ਆਇਆ। ਉਸ ਵਲੋਂ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਕੀਤੀ ਤਾਰੀਫ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਖਤਮ ਹੋਈ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਵੀ ਵਾਹਵਾ ਦਿਨ ਖੜ੍ਹੇ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਆਏ ਨੂੰ ਅਜੇ ਅੱਧਾ-ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੋਣੇ ਕਿ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕਾਹਦੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਲ ਦਾ ਗਰਾਈਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੜਾ ਮੋਹ ਜਿਹਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੜੇ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉਹਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਿੰਡਰੀ (ਸਾਡਾ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ) ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਹਨ। ਬੋੜਾ ਕੁ ਚਿਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ ਕਿ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੰਮ ਆਇਆਂ... ਮੈਂ ਏਥੇ ਸੀਤੇ-ਗੁਨੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣੇ ਐ... ਮੈਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਦਿਓ ਘੰਟੇ ਕੁ ਲਈ। ਬਸ, ਮੈਂ ਗਿਆ ਤੇ ਆਇਆ। ਰਾਤ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਾਂਗਾ। ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਆ ਕੇ ਕਰਾਂਗੇ।”

ਬਸ! ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਸਾਈਕਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।

ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਾਈਕਲ ਨੂੰ ਲੱਤ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਹੁ ਗਿਆ...। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਈ ਦਿਲ ਨੂੰ ਡੋਬੂ ਜਿਹੇ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਏ। 'ਮਨਾਂ! ਸਾਈਕਲ ਤਾਂ ਨੀ ਮੁੜਦਾ ਹੁਣ।’ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ। ਜਾਹ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ ਆਪ ਤੋਂ ਹੀ। ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਉਸ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਅੱਖ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਮਾੜਾ ਜਿਹਾ ਖੜਾਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਆਇਆ ਹੈ ਸਾਈਕਲ ਲੈ ਕੇ, ਕੰਨ ਬੜਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਆਉਣ ਜਿਵੇਂ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕਿਉਂ ਆਉਣਾ ਸੀ ਉਸਨੇ? ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਬੇਹੱਦ ਉਦਾਸ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਛੁੱਟੀ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਗਿਆ ਤੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਪੈਰ ਘੜੀਸਦਾ ਅਮਰਪੁਰੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਜਦੋਂ ਨਾਲ ਦੇ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਪੈਂਦੀ ਸੱਟੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਕੁਸ਼ ਲੈ ਤਾਂ ਨੀ ਗਿਆ?” ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਈਕਲ ਲੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪੱਟਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਦਾ ਬੋਲਿਆ, “ਪਤੰਦਰਾ! ਉਹ ਤਾਂ ਠੱਗ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਲੁੱਪਰੀ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦਾ ਸੀ।” ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੱਸਿਆ? ਮੈਂ ਰੋਣ-ਹਾਕਾ ਹੋ ਕੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ। ‘ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਸੁਪਨਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਬਈ ਉਹ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜੂ?’ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ।

‘ਗੱਲ ਮੁਕਾਏ...ਕਈ ਬਾਈਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰੇ, ਰਪਟ ਵੀ ਦਰਜ

ਕਰਾਈ। ਪਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੱਥ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪਿਆ। ਨਾ ਉਹ ਮਿਲਿਆ, ਨਾ ਸਾਈਕਲ।

ਬਾਅਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਈਕਲ ਖਰੀਦੇ ਪਰ ਉਹ ਹਰਕੁਲੀਸ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਟਿੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਦੀ ਹਿਰਨ ਵਾਂਗ ਚੁੰਗੀਆਂ ਭਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਤੋਰਿਆ ਉਹ ਹਰਕੁਲੀਸ!

ਉਬਾਮਾ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ

ਉਹ ਆਏ ਤੇ ਆ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਡੁਗਡੁਗੀ ਵਜਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਰਪੰਚਾਂ ਵਾਲਾ ਪਾਇਆ ਫੇਰਾ, ਸੁੱਤੀ ਕਲਾ ਜਗਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਬੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਤੇ, ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਨੱਚ ਨੱਚ ਮਸਤੀ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ, ਦੁਖੀ ਧਰਤ ਰੁਆ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਬੇਕਾਰ ਪੈਕੇਜ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹੇ, ਉਹ ਲਾਰਾ ਲਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਚੁਰਾਸੀ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਿਖਾਏ ਸੀਣੇ ਨੂੰ, ਉਹ ਨਮਕ ਛਿੜਕਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਮਨਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਐਟਮ ਬੰਬ ਫੜ੍ਹਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਸੁਚੀ ਰੱਖੀ ਇਨਸਾਫੀ ਮੰਗਾਂ ਦੀ, ਉਹ ਜੇਬ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਗਲੀਚੇ ਵਿਸ਼ੇ ਰਹਿੰਗੇ ਧਰਤੀ ਤੇ, ਉਹ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ।

—ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

Sikh Religious Society of North West Indiana

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੂੰ ਜਗਤ ਜਲੰਦੇ ਦੇ ਰਾਖੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ

ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ 19 ਤੋਂ 21 ਨਵੰਬਰ, 2010 ਤੱਕ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲੇਗਾ, ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

19 ਨਵੰਬਰ, 2010 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ

20 ਨਵੰਬਰ, 2010 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ: ਸਵੇਰੇ 8 ਤੋਂ 9:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

21 ਨਵੰਬਰ, 2010 (ਐਤਵਾਰ)

ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 10:30 ਵਜੇ

ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ

ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ

11:15 ਤੋਂ 12:00 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ

12:00 ਤੋਂ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੰਬੇਵਾਲੇ

12:30 ਤੋਂ 1:45 ਤੱਕ

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਝਾਤੂਬਰਦਾਰ

Governing Body

S. Gurnam Singh Sidhu (President)

S. Sarwan Singh Tiwana (Executive Sect.)

S. Rajinder Singh Bains (Financial Sect.)

S. Kuldip Singh Tanda (Joint Financial Sect.)

S. Ravinder Singh Pannu (Religious Sect.)

S. Surjit Singh Giljain (Joint Religious Sect.)

S. Jaspal Singh Ghotra (PRO & Ed. Sect.)

Board Of Trustees: 1. Dr. Gurbachan Singh Kapoor, M.D. 2. S. Surjit Singh Grewal 3. S. Harjit Singh Sahi. 4. S. Sukhdev Singh Multani. 5. S. Gurnam Singh Sidhu. 6. Dr. Renu Juneja, Ph.D. 7. S. Kuldip Singh Turke. 8. S. Sarwan Singh. 9. S. Rajbir Singh Boparai. 10. S. Gurinder Singh. 11. S. Shamsher Singh Boparai. 12. S. Rajinder Singh Bains. 13. S. Baldev Singh. 14. S. Balraj Singh. 15. S. Amrik Singh Basra. 16. S. Kuldip Singh. 17. S. Lakhwinder Singh. Honorary -Members. S. Inderpal Singh.

ਐਸ. ਆਰ. ਐਸ. ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ

Punjabi American Organization of Chicago

Congratulates

Governor Pat Quinn of Illinois
&

Cook County Board President
Toni Preckwinkle

On winning the elections

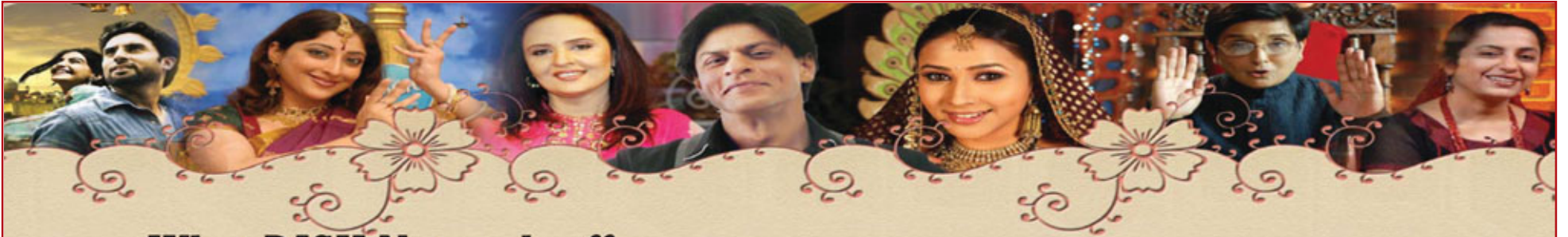

PAO Board

Gulzar Singh Multani
Jagmeet Singh
Jasbir Singh Sugga
Davinderpaul Singh
Paul Dandona
Sukhwinder Hunjan
Savi Singh Atal, Naiha Walia
S.P. Verma, Jagmeet Mann
Navjot Bajwa

Our sincere
thanks to all
Chicago Land
Punjabi
community
for their
wholehearted
support to
make
Gurdas Mann
show a grand
success.

What DISH Network offers - 10 language groups.

HINDI		BANGLA	
URDU		MALAYALAM	
PUNJABI		KANNADA	
TAMIL		GUJARATI	
TELUGU			
BENGALI			

Call for Pricing

DISH TV USA
(847)380-5500
www.dishtvusa.com

dish
 NETWORK
 AUTHORIZED RETAILER

All prices, packages and programming subject to change without notice. Local and state sales taxes may apply. Programming is available for single-family dwellings located in the continental United States. All DISH Network programming, and any other services that are provided, are subject to the terms and conditions of the promotional agreement and Residential Customer Agreement, which is available upon request. Hardware and programming sold separately.. A second dish antenna may be required to view both International and American programming. All services marks and trademarks belong to their respective owners.

Wash, Tire & Repair

Tractor Wash
\$29.99

Full Service
Oil Change
\$189.99

Flat Repair
\$35.00

Mount & Dismount
\$25.00

Hourly Labor Rate
\$60.00

Fast & Friendly Service

ਟਾਇਰਾਂ
 'ਤੇ
 ਸਪੈਸ਼ਲ
 ਸੇਲ

ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Call-Jasvir:916-470-5520

OKLAHOMA CITY HWY 40 EXIT 140 NEXT TO

ਪੰਜਾਬੀ
 ਢਾਬਾ

ਆਸ ਦਾ ਲੜ ਨਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਫਿਲਮ-127 ਆਵਰਜ਼

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ 46ਵੇਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਾਰਤੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ 'ਸੱਲਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ' ਫਿਲਮ ਬਣਾ ਕੇ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ '127 ਆਵਰਜ਼' (127 Hours) ਦੀ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਰਹੀ। ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਨੇਮਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਸਕਰ ਵਿਜੇਤਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਦੀ ਖਾਸੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ '127 ਆਵਰਜ਼' ਫਿਲਮ ਮੇਲੇ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਖਿੱਚ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਏਨਾ ਆਕਰਸ਼ਨ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਸੇਲਡ ਆਉਣ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਕ ਸੱਚੀ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸੰਨ 2003 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਯੂਟਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਪਰਬੰਤ ਆਰੋਹੀ 'ਆਰੋਨ ਰਾਲਸਟਨ' ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਹੱਡ-ਬੀੜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਨਾਵਲ 'ਏ ਰਾਕ ਐਂਡ ਹਾਰਡ ਪਲੇਸ' ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਇਸ ਰੋਮਾਂਚਕ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ

ਮਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਖਾਈਆਂ ਵਿਚ ਉਤਰ ਕੇ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਡੁਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਸੈਲਾਨੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਤੇ ਟਿੱਲੇ-ਟਿੱਬੇ, ਘਾਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਈਡ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਉਹ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਸੈਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਦੋ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਗਾਈਡ ਬਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਾ ਕੇ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬੇਖੁਦੀ ਤੇ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਮਗਨ ਛਾਲ-ਛਤਪੇ ਮਾਰਦਾ, ਉਡਲ-ਕੁੱਦ ਕਰਦਾ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੱਬ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਜਿਉਂ ਹੀ ਘਾਟੀ ਦੀ ਤਰੇਤ ਰਾਹੀਂ ਉਪਰ ਆਉਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਭਾਰੀ ਗੋਲ ਪੱਥਰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਡਿਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਕੂਹਣੀ ਤੋਂ ਅਗੇ ਬਾਂਹ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੱਥ ਸਮੇਤ ਥੱਲੇ ਦਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਕੱਢਣ ਲਈ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੱਥਰ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਹੈ, ਟਸ ਤੋਂ ਮਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਰ ਹੀਲਾ ਵਰਤ ਕੇ ਬਾਂਹ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਸੈਲ ਫੋਨ ਵੀ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਭੁੱਲ

ਹੈ ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਉਸ ਤਰਫ ਕੋਈ ਰਾਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਉਡਦੇ ਪੰਛੀ ਦਾ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਫਾਵਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਉਚੀ ਉਚੀ ਹੋਲਪ ਲਈ 'ਵਾਜ਼ਾਂ' ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਦਿਨ ਵੀ ਬੀਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਯੂਸੀ ਵੱਧਣ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਮਜਬੂਰੀ ਇਕ ਦਰਦ ਵਾਂਗ ਉਭਰਦੀ ਹੈ, ਕਿੰਝ ਇਸ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਰੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਚਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਦੀ ਜੁਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅਚਾਨਕ ਹਨੇਰੀ ਝੁੱਲਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਜਾਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਪੱਥਰ ਹਿੱਲ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬਾਂਹ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਸਦੀ ਇਹ ਉਮੀਦ ਵੀ ਬੁਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਬਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਕੀੜੇ-ਮੱਕੜੇ ਖੁੱਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਜਿਸਮ 'ਤੇ ਰੀਂਗਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਟਿੱਡੇ ਤੇ ਬਿੱਡੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਕੁਰਬਲ-ਕੁਰਬਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਛਤਾਵੇ ਨਾਲ ਸਟਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਹੂਕ ਉਠਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਝੋਰਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਥੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਤੇ ਚੌਥਾ ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤਕ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ, ਭੁੱਖਾ-ਭਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਪੀਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੰਤਰ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਦਸ਼ਾ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਭੁੱਖਾ ਤੇ ਜੁਖਮੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ ਸੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪੈਰ ਸੁਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨੀਂਦਰ ਹੈ ਤੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਪੀਣ ਨੂੰ ਪਾਣੀ, ਨਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਖਾਣਾ, ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹਿਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਅਰਧ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੇਬਸੀ ਤੇ ਸਟਪਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਂਹ ਤੋਂ ਰਿਸ ਰਹੇ ਖੂਨ ਦੇ ਕਤਰੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਂ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਆਸ ਟੁੱਟਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਆਪੇ ਨਾਲ ਉਲਝਦਾ, ਕਦੇ ਜਿੱਤਦਾ, ਕਦੇ ਹਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਅੰਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਲਦੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹ ਮੁਕ ਜਾਣਗੇ, ਬਸ ਇਹ ਹੀ ਪਲ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਲ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੈਮਕਾਰਡਰ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਲਈ ਆਖਰੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੌਤ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਪਲ, ਜਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਫਰਿਆਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕੈਮਰਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣ ਸਕਣ ਕਿ ਕਾਰਲਸਟਨ ਹੁਣ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਚਾਨਕ ਅਰਧ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਥੋਂ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼-ਹਵਾਸ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕਾਇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਣ ਦੀ ਆਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਆਖਰੀ ਹੱਲਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਸਾਈ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਤਾਹਾਸ਼ਾ ਚਾਕੂ ਮਾਰ

ਕਾਰਲਸਟਨ ਦੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਬਦਲਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਕਾਅਪ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਉਘੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਏ. ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਐਬਨੀ ਡੋਡ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਚਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਕੈਮਰੇ ਵਿਚ

ਫਿਲਮ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਕੇ ਨਾਤਾਂ ਤੇ ਹੱਡੀ ਕੱਟਣ ਲਈ ਪਰਛੰਡੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਬਾਂਹ ਕੂਹਣੀ ਤੋਂ ਅਗੇ ਦੋਫਾਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਂਹ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਸਾਹ ਵਿਚ ਸਾਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ 65 ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਤਿਲਕਵੇਂ ਤੇ ਢਲਾਣਦਾਰ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਖੱਡ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਂਹ ਵਿਚੋਂ ਵੱਗ ਰਹੇ ਲਹੂ ਕਾਰਨ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ 8-10 ਮੀਲ ਤੱਕ ਵਿੰਗੀਆਂ, ਵਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਤੇ ਲੁੜਕਦਾ, ਰਿੜਦਾ, ਲੜਖੜਾਉਂਦਾ, 'ਹੈਲਪ-ਹੈਲਪ' ਪੁਕਾਰਦਾ ਦੌੜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਰ-ਦਰੇਡੇ ਤਕ ਕੋਈ ਰਾਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਆਖਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਸੈਲਾਨੀ ਜੋਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਅ ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਨੇ ਸਾਈਮਨ ਬੋਇਲ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਉਤਮ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰੌਚਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਫਲੈਸ਼ ਬੈਕ ਸੀਨਾਂ ਦੀ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਊਂਡ ਇਫੈਕਟ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੱਥਰਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਸੀਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਲਾਤਮਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਲਾਕਾਰ ਜੇਮਸ ਫਰੈਂਕੋ ਨੇ ਵੀ ਨਾਵਲ ਦੇ ਮੁਖ ਪਾਤਰ ਆਰੋਨ ਕਾਰਲਸਟਨ ਦਾ ਰੋਲ ਬਖੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਮੋਕਾਅਪਮੈਨ ਟੋਨੀ ਗਾਰਡਨਰ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ

ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਨੇ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਆਪ ਬੀੜੀ ਤੋਂ ਏਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਸ, ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਉਮੀਦ ਦੀ ਜਿੰਦਾ ਜਾਗਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਆਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਔਕੜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹੋ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮਨਮੋਹਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਾਫੀ ਜੋਖਿਮ ਭਰੇ ਸ਼ਾਟ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਲਏ ਗਏ। ਵਧੀਆ ਸੰਗੀਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਏ. ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਅਮੋਜ਼ਿੰਗ (ਹੈਰਾਨਕਨ) ਹੈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਈ ਹੈ।

ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਨੇ ਨਾਲ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਸਟਨ ਕਾਲਸਟਨ, ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਡੋਡ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਏ. ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ, ਸਕਰੀਨਪਲੇਅ ਰਾਈਟਰ ਸਾਈਮਨ ਬੋਇਲੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਉਹੀ ਟੀਮ ਹੈ ਜਿਸਨੇ 'ਸੱਲਮਡਾਗ ਮਿਲੀਅਨੇਅਰ' ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਆਸਕਰ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂਘ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਫਿਲਮ '127 ਆਵਰਜ਼' ਆਸਕਰ ਵਿਚ ਹੰਗਾਮਾ ਕਰ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤ ਸਕੇਗੀ।

ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਡੈਨੀ ਬੋਇਲੇ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ

ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਰਮਿਕ ਤੇ ਰੋਮਾਂਚ ਭਰੀ ਹੈ। ਰਾਲਸਟਨ ਇਕ ਮਸਤ ਮੌਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ। ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ, ਚਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ, ਪਰਬਤਾਂ, ਨੀਵੇਂ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਉਸਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦੀਵਾਨਾ ਕੁੱਦਕੜ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ, ਯਾਰਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ, ਮਿਤਰਾਂ, ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਰਾਣੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਵਸੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ

ਆਇਆ ਹੈ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਸ ਉਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਖਾਈ ਦੀ ਵਿਰਲ ਵਿਚੋਂ ਉਪਰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜੋ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕੇ। ਆਪਣੀ ਕਿੱਟ ਵਿਚੋਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟੂਲ ਚਾਕੂ ਕੱਢ ਕੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਖੁਰਚ ਕੇ ਸਰਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦਿਨ ਡੁਬਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਖਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਖਾਣਾ ਤੇ ਪੀਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਕ ਬੋਤਲ ਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਖਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰਦਾ

ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਚਿਹਰਾ' ਅਤੇ 'ਵੰਦਿਨੀ' ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਿਤੂ ਦੁਦਾਨੀ ਸਹਾਰਾ ਚੈਨਲ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਲੜੀਵਾਰ 'ਬਿੱਟੇ' ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਵੇਗੀ। ਸਮਾਜਿਕ ਭੇਦਭਾਵ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੁਣ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਚਿਹਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਤੂ ਦੁਦਾਨੀ ਹੁਣ ਪੱਲਵੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਬਿੱਟੇ' ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਂ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹਨ ਰਿਤੂ ਨਾਲ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼:

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੋਅ 'ਬਿੱਟੇ' ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋ?

-ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਸਮਾਜਿਕ ਭੇਦਭਾਵ ਵਿਰੁਧ ਬੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਇਕਾ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੀ ਬੁਰੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਚ ਵਰਗ ਦੇ ਠਾਕੁਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਬਿੱਟੇ' ਦਾ ਜਵਾਨ ਕਿਰਦਾਰ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆਏਗਾ।

ਇਸ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ?

-'ਚਿਹਰਾ' ਅਤੇ 'ਵੰਦਿਨੀ' ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਕਿਰਦਾਰ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।

ਕੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਤੁਸੀਂ 'ਬਿੱਟੇ' ਵਾਂਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ?

-ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਬਿੱਟੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਂ। ਇਕ ਲੜਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਲਝੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਮੰਨਦੀ ਹਾਂ। ਲੜਕੀਆਂ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਪਰਚਮ ਲਹਿਰਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਲੱਗ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ।

ਅਭਿਨੈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਆਏ?

-ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਦੀਪਿਕਾ ਨਾਲ ਪੈਪਸੀ ਦੀ ਐਡ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਪਸੰਦ ਹਨ?

-ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੈਕਟਰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਰੰਗ ਦੇ ਸਕਾਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਲੜੀਵਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।

-ਰਣਜੀਤ ਕੰਵਰ

ਨਵੀਂ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਿਤੂ ਦੁਦਾਨੀ

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ 'ਚ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਬ੍ਰਿਜਵਾਟਰ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ: ਇਥੇ 22 ਤੋਂ 24 ਅਕਤੂਬਰ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ

ਸੰਗਤ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ

ਕੌਂਸਲ (ਅਮਰੀਕਾ ਖੇਤਰ) ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਈ, ਉਥੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਇਕ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਢਾਂਚਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਨੈਕਸ਼ਨਲ ਚਰਚ ਤਰਜ਼ ਉਤੇ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ (ਅਮਰੀਕਾ ਖੇਤਰ) ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਡਾ. ਸਤਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਨੂੰ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਵਿਨਕਾਨਸਿਨ ਤੋਂ ਟੈਕਸਸ ਤੱਕ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਗਾਰਡਨ ਸਟੇਟ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਗਲੈਨਰਾਕ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਿਜਵਾਟਰ ਵਿਖੇ ਛੋਟੇ ਫੋਕਸ ਗਰੁੱਪ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰ ਦੇ ਪਲੈਨਰੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ

ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਯੂ ਕੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ ਨੇ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ (ਅਮਰੀਕਾ ਖੇਤਰ) ਦਾ ਆਮ ਇਜਲਾਸ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਾਤ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਕ ਸਰਬ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਲੈਨਰਾਕ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ।

ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਸਵੰਧ ਨੈਟਵਰਕ, ਗਾਰਡਨ ਸਟੇਟ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਬ੍ਰਿਜਵਾਟਰ

(ਨਿਊ ਜਰਸੀ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦਰਬਾਰ, ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਟ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਰਸਡ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ), ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਬੈਡਫੋਰਡ (ਓਹਾਇਓ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਗਰੇਟਰ ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਰਿਚਫੀਲਡ (ਓਹਾਇਓ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਐਟਲਾਂਟਾ (ਜਾਰਜੀਆ), ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਸੈਂਟਰਲ ਓਹਾਇਓ, ਕੋਲੰਬਸ, ਨਿਊ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ, ਬੋਸਟਨ (ਮੈਸਾਚੂਸਟਸ), ਫਿਲਾਡੈਲਫੀਆ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਮੈਲਬੋਰਨ (ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ), ਸੈਲਡੈਫ (ਡੀ ਸੀ), ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਦੀ ਕੈਪਿਟਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ (ਡੀ ਸੀ), ਸਿੱਖ ਕੋਲੀਸ਼ਨ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਬਰੁਕਲੀਨ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ), ਸਿੱਖ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ (ਟੈਕਸਸ), ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨਿਊ ਜਰਸੀ ਲਾਰੈਂਸਵਿਲ, ਸਿੱਖ ਸਭਾ ਆਪਰਵੈਲੀ, ਹੈਨਰ (ਨਿਊ ਹੈਂਪਸ਼ਾਇਰ), ਸਿੱਖ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਈਟਨ (ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ), ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਮੈਡੀਸਨ ਹਾਈਟਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ ਐਟਲਾਂਟਾ (ਜਾਰਜੀਆ), ਸਿੱਖ ਟੈਪਲ

ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਯੂ ਐਸ ਏ (ਟੋਲੀਡੋ, ਓਹਾਇਓ), ਸਿੱਖ ਸਰਵਿੰਗ ਅਮੈਰਿਕਾ, ਟੋਪੀਕੋ (ਕੈਨਸਸ), ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਕੈਂਟਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ), ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗਲੈਨਰਾਕ (ਨਿਊ ਜਰਸੀ), ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰਿਚਰਡਸਨ (ਟੈਕਸਸ) ਅਤੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੰਡਸਰ (ਕੈਨੇਡਾ), ਨੈਟਵਰਕ ਆਫ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨਜ਼ ਯੂ ਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਡਿਜੀਟਲ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਸਿੱਖ ਇੰਟਰਫੇਸ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਵਿਕਟੋਰੀਆ (ਆਸਟਰੇਲੀਆ), ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ (ਇੰਡੀਆ) ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫੁਲਵਾਤੀ (ਇੰਡੀਆ) ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ (ਅਮਰੀਕਾ ਖੇਤਰ) ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਅਤੇ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ 45 ਗੁਰੂ ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਕੌਂਸਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਮਾਨਵ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਉਦਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੌਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

National Truck Driving School

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu
Cell: 916-502-7733

4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ

ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ

ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਲਕੜੀ ਕੀ ਕਾਠੀ, ਕਾਠੀ ਪੇ ਘੋੜਾ

ਬਹੁਭਾਸ਼ੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਫ਼ਿਲਮੀ ਗਾਣੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬੋਲ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ

ਚੱਕ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਬਠਿੰਡਾ) ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਖੜਾਵਾਂ

ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਾਠੀ ਤਾਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਘੋੜਾ ਹੀ ਕਾਠੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਏਨੇ ਸਾਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗੋਲੀ। ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘੋੜੇ ਦੌੜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਹੀ ਕਾਠੀ ਦੇਖੀ, ਸੁਣੀ ਤੇ ਮਾਣੀ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਕਾਠੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ? ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਇਹ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਠੀ 'ਕਾਸ਼ਠ' ਦਾ ਅਪਭਰੰਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਲੱਕੜੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰੀ ਗਈ ਲਕੜੀ ਹੈ। ਕਠ-ਪੁਤਲੀ, ਕਠਫੋੜਾ ਜਾਂ ਕਾਠ ਦੀ ਲੱਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਖੜਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਤਾਂ 'ਖੜਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾਲ 'ਪਾਦੁਕਾ' (ਪੈਰ ਦੀ ਜੁੱਤੀ) ਜੋੜ ਕੇ ਕਾਸ਼ਠ ਤੋਂ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ, ਅਖੇ: ਕਾਸ਼ਠਪਾਦੁਕਾ > ਕੱਠਪਾਦੁਕਾ > ਖੜਾਪਾਦੁਕਾ > ਖੜਾਵਾਂ! ਰਾਗ ਆਸਾ ਵਿਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕਾਠੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਾਧਾਰਨ ਬਾਲਣ ਵਾਲੀ ਲੱਕੜੀ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ:

ਬਾਸਨ ਮਾਜ ਚਰਾਵਹਿ ਉਪਰ ਕਾਠੀ ਧੋਇ ਜਲਾਵਹਿ॥

ਅਰਥਾਤ ਉਹ (ਪਖੰਡੀ) ਭਾਂਡੇ ਧੋ ਕੇ ਚੁਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਰਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੱਕੜੀ ਧੋ ਕੇ ਚੁਲ੍ਹੇ 'ਚ ਡਾਹੁੰਦੇ

ਹਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਕਾਠ ਦਾ ਭਾਵ ਇਮਾਰਤੀ ਲੱਕੜ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਫਰਨੀਚਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਾਲੀ ਲੱਕੜ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ:

ਕਾਪੜ ਕਾਠੁ ਰੰਗਾਇਆ ਰਾਗਿ॥
ਭਾਵ ਮਨੁਖ ਨੇ ਕਪੜੇ ਤੇ ਫਰਨੀਚਰ ਭਾਂਡ ਸੁਭਾਤੇ ਰੰਗਾ ਲਏ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਕਾਠੀ ਲੱਕੜੀ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ 'ਲਕੜੀ ਕੀ ਕਾਠੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਲੱਕੜੀ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਜੋ ਕਿ ਬੜੀ ਹਾਸੇ-ਹੀਣੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਗੱਲ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੱਕੜੀ ਤਾਂ ਹਰ ਨਿਕੇ ਮੋਟੇ ਪੇੜ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਏਥੇ ਭਾਵ ਇਮਾਰਤੀ ਲੱਕੜੀ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਠ ਉਹ ਲੱਕੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦ ਕਿ ਕਾਠੀ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਫਲਾਣੇ ਦੀ ਕਾਠੀ ਬੜੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਸ਼ਬਦ ਯੁਗਮ ਵਿਚ ਕਾਠ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਹੈ। ਲੱਕੜੀ ਕੀ ਕਾਠੀ ਦਾ ਅਰਥ ਲੱਕੜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਘੋੜੇ ਪੇ ਕਾਠੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਇਆ ਘੋੜੇ ਦਾ ਆਕਾਰ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਦਾ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਲਕੜੀ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਘੋੜਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਠ ਦੀ ਹਾਂਡੀ ਵਿਚ ਲੱਕੜੀ ਨੂੰ ਹਾਂਡੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਨੇ ਫੱਟ ਟੋਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਠ ਦੀ ਹਾਂਡੀ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਂਦ ਹੈ, ਯਥਾਰਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਦੀ ਕਾਠ ਦੀ ਰੋਟੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।

ਇਕ ਕਵੀ ਜਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਵੀ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ; ਜੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨੂੰ ਮਹਿਕਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲਕੜੀ ਦੀ ਕਾਠੀ ਵੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੱਤਾ: ਕਾਠੀ ਦਾ ਅਰਥ ਢਾਂਚਾ, ਆਕਾਰ, ਧਜ, ਉਚਾਈ, ਲੰਬਾਈ, ਚੌੜਾਈ ਵਗੈਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਸ਼ਠ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਸੋ, ਲਕੜੀ ਕੀ ਕਾਠੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਬਣੇ ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਕਪੜੇ ਤੋਂ ਬਣੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਆਵਰਣ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਲੋਕ ਨਾਚ ਕੱਛੀ ਘੋੜੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਜੇਹੀ ਘੋੜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਚੁਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਕ

ਹੋਰ ਨੇ ਕਾਠੀ ਨੂੰ ਚੰਦ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਾਂਗ ਮੁੜੀ ਹੋਈ ਲੱਕੜ ਕਿਹਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਘੋੜਾ ਫਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਵਾਰ ਆਰਾਮ ਕਰਸੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਮੂਵਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਕ ਹੋਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਾਠੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਰੀਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਠੀ ਛੱਡ ਗਏ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਕਦ-ਕਾਠੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੱਦ। ਕਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਾਠੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵੀ ਆਕਾਰ ਜਾਂ ਰੂਪ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਕਾਠੀ 'ਤੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਜੇਹਾ ਸਵਾਰ ਵੀ ਘੋੜੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੇਠ-ਲਿਖਤ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਨਰ ਨੂੰ ਘੋੜਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਮਾਂ ਪੁਰ ਧੀ ਪਿਤਾ ਪੁਰ ਘੋੜਾ
ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੋੜਾ ਬੋੜਾ।

ਇਕ ਹੋਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਵਿਚ 'ਕਾਠੀ' ਦਾ ਅਰਥ 'ਕੱਸ ਕੇ ਪਕੜਨਾ' ਜਾਂ 'ਕੱਸ ਕੇ ਥਾਮੇ ਰਖਨਾ' ਹੈ। 'ਦੈ ਤੋ ਦੈ ਨਈਂ' ਦੇ ਤੋ ਕਾਠੀ ਰਾਖ' ਅਰਥਾਤ 'ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰੱਖੀ ਰੱਖ'। 'ਪੜ ਮਤ ਜਾਏ, ਘੋੜੀ ਰੀ ਰਾਸ ਕਾਠੀ ਝੋਲੇ' ਅਰਥਾਤ ਡਿਗ ਨਾ ਪਈਂ, ਘੋੜੀ ਦੀ ਰਾਸ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜ ਲੈ। ਹੋਰ, 'ਮਨ ਕਾਠੋ ਕਰਲੈ, ਭਾਗ ਪਰ ਕਿਣੇ ਜੋ ਜੋਰ?'-ਮਨ ਨੂੰ ਵੱਸ (ਤਗੜਾ) ਕਰ ਲੈ, ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਜੋਰ ਚਲਦਾ ਹੈ? ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਉਜਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏਥੇ ਕਾਠਾ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਇਦ 'ਕਠੋਰ' ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਠਾ ਦਾ ਭਾਵ ਤਾਂ ਕਾਠ

ਕੱਛੀ ਘੋੜੀ

ਵਰਗਾ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਕਾਠਾ ਕਮਾਦ ਤੇ ਕਾਠਾ ਬੋਰ ਲੱਕੜੀ ਵਰਗੇ ਕਰਤੋਂ ਹੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ ਕਾਠ ਮਾਰੇ ਜਾਣਾ ਯਾਨਿ ਏਨਾ ਸਦਮਾ ਕਿ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਜੋਗਾ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿਣਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਜੁਮਾਨੇ ਵਿਚ ਸਜਾ ਵਜੋਂ ਅਪਰਾਧੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਦੀ ਲੱਤ

ਨੂੰ ਕਾਠ ਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਜੰਦਰਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਭੋਜਪੁਰੀ ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ 'ਕਠਕਰੇਜੀ', ਮਾਅਨੇ 'ਪੱਥਰ ਦਿਲ' ਪਰ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 'ਕਾਠੀ ਪੇ ਘੋੜਾ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਮਝਣ ਲਈ ਝਖ ਮਾਰੋ। ਕੀ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਘੋੜਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਜਾਂ ਕਾਠੀ ਘੋੜੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੱਗਾ ਉਹ ਪਾਵਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਝੂਲਣਾ ਸੰਭਵ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਏਧਰ ਸ਼ਬਦ ਮਾਹਿਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਕਾਠੀ ਸੂਧ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਉਪਰ ਘੋੜੇ ਦਾ ਰੂਪਾਕਾਰ ਕਾਠੀ 'ਤੇ ਘੋੜਾ ਹੀ ਅਖਵਾਏਗਾ, ਜੋ ਗਧੇ ਦਾ ਰੂਪਾਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗਧਾ ਕਹਾਏਗਾ।

ਇਕ ਹੋਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਲਕੜੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਇਆ (ਲਕੜੀ ਕੀ ਕਾਠੀ), ਫਿਰ ਉਸ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਘੋੜੇ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ (ਕਾਠੀ ਪੇ ਘੋੜਾ), 'ਬਾਪ ਰੇ, ਬਚਪਨ ਦਾ ਸੁਣਿਆ ਗਾਣਾ ਹੁਣ ਸਮਝ ਅਇਆ।' ਗੱਲ ਨਿਬੜਨ ਲੱਗੀ ਸੀ ਪਰ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਨੇ ਫਿਰ ਘਰੇਲੂ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, "ਬਾਲ-ਗੀਤ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਰਥ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਵੀ ਜੰਮ ਕੇ ਖੁਲ੍ਹ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, 'ਘੋੜੇ ਕੀ ਦੁੰਮ ਪਰ ਜੋ ਮਾਰਾ ਹਥੋੜਾ' ਦਾ ਕੀ ਤੁਕ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਇਹ ਜੀਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਘੋੜਾ ਹੈ? ਜੇ ਇਹ ਘੋੜਾ ਬੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸਦੀ ਦੁੰਮ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ, ਦੁੰਮ ਛੁਡਾ ਕੇ ਤਾਂ ਜਾਨਵਰ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਬਣਿਆ! ਨਿਰਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ!" ਇਕ ਹੋਰ ਨੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਸਾਉਣਾ ਰੁਖ ਦਿੱਤਾ, "ਘੋੜੇ ਦੀ ਦੁੰਮ 'ਤੇ ਹਥੋੜਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਤੌੜ ਕੇ ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ!"

ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਬਹਿਸ ਮੁਢ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।... ਜੇ ਕਾਠੀ ਘੋੜੇ ਦੇ ਉਪਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਗਾਣੇ ਵਿਚ ਖਿਡੌਣੇ ਵਾਲੇ ਲਕੜੀ ਦੇ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਲਕੜੀ ਦਾ ਆਸਣ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਤਾਨੀ ਨਾਲ ਉਲਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਸ ਕਾਠੀ ਹੇਠਾਂ ਤੇ ਘੋੜਾ ਉਪਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਗਾਣੇ ਦਾ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ। ਇਕ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਬਾਤਚੀਤ ਤੋਂ ਨਚੋੜ ਕਢਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਾਠੀ ਦਾ ਭਾਵ ਕੁਝ ਕੁਝ ਫਰੇਮ ਵਰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਚੁਗਾਨ ਕਾਠ ਦੇ ਉਸ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਫਿਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ 'ਨਤੀਜਨ' ਬੋਲਿਆ, "ਮਤਲਬ ਅਜੇਹੀ ਲੱਠ ਜਿਸ ਉਪਰ ਘੋੜੇ ਜਿੰਨਾ ਵਜ਼ਨ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਜਿਸ ਲੱਠ ਉਪਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖਿਡੌਣਾ ਲੱਗ ਸਕੇ।" ਸ਼ਬਦ ਮਾਹਿਰ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਕਾਠ ਤੋਂ

ਸ਼ਬਦ-ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਬਣੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਾਠਮੰਡੂ, ਕਾਠਗੜ੍ਹ, ਕਾਠੀਆਵਾੜ ਤੇ ਕਾਠਗੁਦਾਮ ਵੱਲ ਘਸੀਟਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਰੁਖ ਲੈਂਦੀ ਇਸ ਵੀਭਤਸ ਗੋਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਉਠਿਆ ਤੇ ਭੱਜ ਆਇਆ। ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਪੇਂਡੂ ਦੇਸੀ ਬੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਪਾਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ, ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਕਾਠ, ਕਾਠੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਪੀਲੂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਾਂ ਫਰਮਾਉਂਦੀ ਹੈ:

ਤੂੰ ਸੁਣ ਕਰਮੂੰ ਬਾਹਮਣਾ,
ਕਦੀ ਨਾ ਆਇਓਂ ਕਾਮ।
ਘੋੜੀ ਦਿਆਂ ਤੇਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨੂੰ,
ਕਾਠੀ ਸਣੇ ਲਗਾਮ।
ਹੱਥ ਦੇ ਦਿਆਂ ਚੂੜੀਆਂ,
ਸੋਨਾ ਕਰਦੀ ਦਾਨ।
ਝੋਟੀ ਦਿਆਂ ਦੁਧ ਪੀਣ ਨੂੰ,
ਹਲ ਦੀ ਜ਼ਿਮੀਂ ਇਨਾਮ।
ਜਬ ਲੱਗ ਜੀਵੇ ਸਾਹਿਬਾਂ,
ਰੱਖੇ ਤੇਰਾ ਅਹਿਸਾਨ।
ਭੈਣਾਂ ਆਪਣੇ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਘੋੜੀ ਗਾਉਂਦੀਆਂ
ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਚੀ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਵਡਿਆਈ
ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ:

ਘੋੜੀ ਸੌਂਹਦੀ ਕਾਠੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ,
ਕਾਠੀ ਡੋਢ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰ।
ਉਮਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤੇਰੀ ਚਾਲ,
ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰੀ, ਵੇ ਮਾਂ ਦਿਆ ਸੁਰਜਣਾ।
ਹੋਰ ਸੁਣੋ:
ਬੰਨਾ ਵੇ ਤੇਰੇ ਹੇਠ ਦਾ ਘੋੜਾ
ਸੋਹਣਿਆ ਵੇ ਤੇਰੇ ਹੇਠ ਦਾ ਘੋੜਾ
ਚੰਦਾ ਵੇ ਕਾਠੀ ਲੱਗੇ ਪਿਆਰੀ
ਸੋਹਣਿਆ ਵੇ ਕਾਠੀ ਲੱਗੇ ਪਿਆਰੀ
ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਮੈਂ ਥਾਂ
ਥਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਜਿਸ
ਵਿਚ 'ਮੁਕਸਰ' ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ:
ਬੀਕਾਨੇਰ ਤੋਂ ਉਠ ਲਿਆਂਦਾ,
ਦੇ ਕੇ ਨੋਟ ਪਚਾਸੀ।
ਸ਼ਹਿਣੇ ਦੇ ਵਿਚ ਝਾਂਜਰ ਬਣਦੀ,
ਸ਼ਹਿਰ ਭਦੌੜ ਦੀ ਚਾਟੀ।
ਰੌੜੇ ਦੇ ਵਿਚ ਬਣਦੇ ਕੁੰਡੇ,
ਜੋਗੇ ਰੱਲੇ ਗੰਡਾਸੀ।
ਭਾਈ ਬਖਤੋਰੇ ਬਣਦੇ ਟਕੂਏ,
ਕਾਸਾਪੁਰ ਦੀ ਦਾੜੀ।
ਹਿੰਮਤਪੁਰੇ ਵਿਚ ਬਣਦੀਆਂ ਕਹੀਆਂ,
ਮੁਕਸਰ ਬਣਦੀ ਕਾਠੀ।
ਨੀ ਬਹਿਜਾ ਬੋਝੇ 'ਤੇ,
ਮੰਨ 'ਲਾ ਭੋਰ ਦੀ ਆਖੀ...।
ਨੀ ਬਹਿਜਾ ਬੋਝੇ 'ਤੇ....।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਸਿੱਖ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਮਿਸੀਸਾਗਾ: ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿੱਖਿਜ਼ਮ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਵੇਕਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਸਿੱਖ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਦੇ ਓਟਾਰੀਓ ਖਾਲਸਾ ਦਰਬਾਰ ਵਿਖੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਓਟਾਰੀਓ ਦੇ ਕੈਬਨਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖੜ, ਮਾਈਕਲ ਚੈਨ, ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਦੀ ਮੇਅਰ ਹੇਜ਼ਲ ਮਕੈਲੀਅਨ, ਬਰੈਪਟਨ ਦੀ ਮੇਅਰ ਸੂਜਨ ਫੈਨਲ, ਐਮ ਪੀ ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੱਲੂ, ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਡੰਕਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਗੂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਦਘਾਟਨ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਦੂਰੋਂ-ਦੂਰੋਂ ਆਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਲੋਕੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੀ ਭੀੜ

ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੇ ਡਾ. ਬੈਂਸ ਦੀ ਕੋਈ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਦੀ ਝਲਕ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਹੈ। ਡਾ. ਬੈਂਸ ਨੇ ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ

ਹੇਠ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਫਿਰ ਦੁਸਰਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਆਡੀਓ, ਵੀਡੀਓ, ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ, ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ 60,000 ਲਿਖਤੀ ਪੰਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਧਿਆਏ ਵੀ

ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦਾ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਵੇਰਵਾ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੁਹਿਰਦ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ 60 ਘੰਟੇ ਵਾਲੀ ਆਡੀਓ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਲਈ ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਸ਼ੇ, ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ, ਘਰੇਲੂ ਝਗੜੇ, ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਏਡਜ਼ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵੀ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵਿਦਿਆ ਸਬੰਧੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿਸਾਬ, ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਜਨਰਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬਕ-ਪਾਠ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਪੇਂਟਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਫਰੈਂਚ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ 400 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਐਮ ਪੀ ਦੇ ਉਦਮ ਸਦਕਾ ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਟੀਫਨ ਹਾਰਪਰ ਨੂੰ ਖੁਦ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਤਿਅੰਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸਟਾਕਵੈਲ ਡੇ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮਾਈਕਲ ਇਗਨੇਟਿਫ, ਓਟਾਰੀਓ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਐਮ ਪੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਮੱਲੂ, ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਅਮ੍ਰਿਤ ਮਾਂਗਟ, ਵਿੱਕ ਢਿਲੋਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਬਾ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਨਸੀਹਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਕੱਤਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੰਡਾਲੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਲੋਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਦੋਆਬੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੇ ਬੜੇ ਕਮਾਲ ਦੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੇ। ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਨੂੰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਘਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਥੋਂ ਉਲੰਪੀਅਨ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਨਾਮ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸੁੱਖੀ ਕੋਚ, ਪੰਪੂ ਧਮਾਣੀ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਜਾਦੂਗਰ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਉਚਾ ਕੀਤੇ। ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ 'ਚੋਂ ਉਪਜੇ ਪਿੰਡ ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦੇ ਜਿਥੋਂ ਕਈ ਮਹਾਨ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਫੁੱਟਬਾਲ, ਹਾਕੀ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਵਿਚ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਹਾਕੀ ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਾਲੇ ਪਾਲ ਮਾਹਲ, ਫੁੱਟਬਾਲ 'ਚ ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੌਸਲ ਉਰਫ ਡਾ. ਪੰਪੂ, ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਿੰਦਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਾ ਅਤੇ ਜਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੱਧਰ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਲਾਲਾ ਅਤੇ ਮਿੱਟਾ-ਦੇਵੇ ਜੇ ਸੀ ਟੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਮਾਹਲ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤਕੜੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਾਲੇ ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਹਲ ਦਾ ਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜੁਬਾਨ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਹਲ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾਈਆਂ। 1980 ਤੋਂ 2000 ਤੱਕ ਵੀਹ ਸਾਲ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਗਰਾਊਂਡਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਏ।

ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ। ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਿੰਡੋਂ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਪੌਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡਣੀ ਪਈ। ਬੇਗਾਨੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲਵਾਨ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੋਇਆ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ, ਜਸਵੀਰ ਮਾਹਲ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਹਲ-ਚਾਰਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਅਖਾੜਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਸੰਨ 1980 'ਚ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਇਆ ਇਹ ਅਖਾੜਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ

ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਹਲ

'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦੇਸੀ ਅਖਾੜਾ ਸੀ। ਆਲਮਗੀਰ ਅਖਾੜੇ ਦਾ ਰਹਿ ਚੁਕਾ ਪਹਿਲਵਾਨ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਵਾਨ ਫੱਤੇ, ਕੇਹਰ ਅਤੇ ਸੁਮੇਰ ਦਾ ਗੁਰਭਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੌਕਤ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਆਲਮਗੀਰ ਅਖਾੜੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਚਾਲਕ ਸਿਕੰਦਰ ਪਹਿਲਵਾਨ ਹੈ। ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਾਰਖੂ ਅੱਖ ਨੇ ਸਰਬਜੀਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਾਣੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਤੀ-ਕਲਾ ਦੇ ਗੁਰ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਸਰਬਜੀਤ ਅੰਦਰ ਭਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਰਬਜੀਤ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ 'ਚ ਹੋਣਹਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਯੁਧਾ ਸਿਟੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਕੂਲੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਈ।

ਸਤਬਰਮ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ 'ਚ ਅਚਾਨਕ ਗੁਲਾਬ ਉਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਗ-ਬਗੀਚੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਮਨਮੋਹਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫੁੱਲਾਂ 'ਚ ਮਾਲੀ ਵੀ

ਕਲੱਬ, ਯੁਧਾ ਸਿਟੀ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਕਲੱਬ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਜੌਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਇਸ ਕਲੱਬ 'ਚ ਖੇਡਦਿਆਂ ਸਰਬਜੀਤ ਦੀ ਗੇਮ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਨਿਖਰਦੀ ਗਈ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਖੇਡ ਵਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1994, 95 ਅਤੇ 96 ਵਿਚ ਟੋਰਾਂਟੋ, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਖੇਡ-ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਖੇਡਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲੇ। ਸਾਲ 1995 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਗਰਾਊਂਡਾਂ ਵਿਚ ਜਲਵੇ ਵਿਖਾਏ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਸਰਬਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਟੋਰਾਂਟੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਖੇਡਣ ਗਈ। ਉਸੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 'ਤੇ ਸਵਰਗੀ ਹਰਜੀਤ ਬਾਜਾਖਾਨਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਖੇਡਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਛੋਟੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ-ਬਲਵਿੰਦਰ ਫਿੰਡੂ, ਹਰਜੀਤ ਬਾਜਾਖਾਨਾ, ਸੱਬਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀਆ, ਪੰਪੂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀਆ, ਭਿੰਦਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼, ਜਗਤਾਰ

ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼੍ਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਚੰਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਹਲ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਉਸ ਗੁਲਾਬ ਉਤੇ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਮਿਹਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਸਤਾਦ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਲੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਦੀ ਖੇਡ-ਫੁੱਲਵਾੜੀ 'ਚੋਂ ਉਨੇ ਸਰਬਜੀਤ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਹਟਾ ਕੇ ਕਬੱਡੀ ਵੱਲ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਉਸਤਾਦ ਕੋਲੋਂ ਗੁਰਮੰਤਰ ਸਿੱਖ ਕੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਗਰਾਊਂਡਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ। ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ 'ਗੋਲਡ ਸਟਾਰ

ਧਨੋਲਾ, ਕਾਲਾ ਗਾਜ਼ੀਆਣਾ, ਘੋਲੀਆ, ਮੰਗਾ, ਲੱਖਾ ਗਾਜ਼ੀਪੁਰੀਆ, ਤਰਲੋਚਨ ਤੋਚੀ, ਤੁਫਾਨ ਸਿੰਘ ਤੁਫਾਨ, ਸੂਬੀ, ਮੰਦਰ, ਬੀਰੂ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਵਰਗੇ ਸਟਾਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲੇ। ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ ਨਾਲ ਸਾਲ 1997, 98 ਤੇ 99-ਤਿੰਨ ਸਾਲ 'ਕੱਠਿਆਂ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡੀ।

ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਰਾ ਜਸਵੀਰ ਮਾਹਲ ਨੇ ਵੀ ਕਈ ਸਾਲ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕੀਤੇ। ਤੀਜਾ ਭਰਾ ਕਸ਼ਮੀਰ

ਮਾਹਲ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਲੇ ਵਾਲੇ ਪਰਮਜੀਤ ਵੀਰਾ ਨੇ ਵੀ ਸਰਬਜੀਤ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਪਰਮਜੀਤ ਵੀਰਾ ਜਲੰਧਰ ਕੁਸ਼ਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਹੈ।

ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਆ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਧੀਆ ਦਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਬਜੀਤ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨਾ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਨਾਈਟ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਨ 'ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰੰਗਲੀ ਸ਼ਾਮ।' ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦਸ ਸਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲੀ। ਫਿਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਨੂੰ ਚਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ 'ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ' ਰੱਖ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਇਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਡਾ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮਾਹਿਲ, ਪਾਲ ਮਾਹਿਲ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਮਾਹਿਲ ਹੋਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟੀਮ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੱਠ ਖਿਡਾਰੀ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਖਿਡਾਰੀ ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਬੇਟੇ-ਰਵੀ ਮਾਹਲ ਅਤੇ ਗੈਰੀ ਮਾਹਲ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵਸਦੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਂ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਰਾਵਾਂ ਸਿਰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ। (ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਨਾਲ ਵੈਸੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਲਗਾਓ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਵੀਂ, ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੈਂ ਵੀ ਇਥੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।) ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਾਸਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਸ. ਮਾਧੋ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਦਮ ਸਕਦਾ ਵੱਡੀ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਵੱਲ ਤੋਰਨ ਲਈ 'ਮਾਹਿਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ' ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਮਾਹਲ ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਪਾਲ ਮਾਹਲ ਹਰ ਸਾਲ ਜਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਲੇ ਸੁਰਜੀਤ ਮਾਹਲ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਵਿੰਦਰ ਮਾਹਲ ਦੀ ਯਾਦ

ਵਿਚ ਜਿਮ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਹਰ ਸਾਲ ਦੁਸ਼ਹਿਰਾ ਲੱਗਦਾ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਥੇ ਵੱਡੀ ਛਿੱਜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਡੂੰਮਛੇਡੀ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤ ਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਗੇਟ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ। ਮਾਹਿਲ ਗਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਧੰਨੇ ਦੀਆਂ ਮਾਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਹਰਫਨ ਮੌਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸਿੰਦਰ ਮਾਹਿਲ ਹੋਇਆ ਜੋ ਬੰਗਾ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਹਰ ਪਾਸੇ ਮੋਹਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ

ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਹਲ

ਫੁੱਟਬਾਲ, ਕਬੱਡੀ, ਹੈਮਰ ਥਰੋ, ਭੰਗਤਾ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ 'ਰਾਜ ਰੇਡੀਓ' ਚਲਾ ਰਿਹਾ।

ਫੌਲਾਦੀ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਖੁਸ਼ ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਹਲ ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਦਰ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਐਕਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਧਰਮਿੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ, ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ, ਤਰਲੋਚਨ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਮੈਂ (ਟਿਕਬਾਲ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ)। ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਕਿਉਂ? ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਜੋ ਹੋ, ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ।

2006 ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਨਾਲ ਨਿੱਘਾ ਮੋਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਰਬਜੀਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਖੇਡਣ ਗਏ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਲੋਡਾਈ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 'ਤੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਰਬਜੀਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਤਾਦ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਉਹ ਉਨ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਵਧੀਆ ਰੇਡਰ ਸੰਨੀ ਕੰਦੇਲਾ ਸਰਬਜੀਤ ਦਾ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਊ ਅਤੇ ਨਿੱਘੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਰਬਜੀਤ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ।

ਸੁਲਫੇ ਦੀ ਲਾਟ ਵਰਗੀ ਆਪਣੀ ਛਮਕ-ਛੱਲੇ ਦੇ ਨਾਂ ਖੱਤ

ਗੁਰਮੇਲ ਬਦੇਸ਼ਾ

ਭੱਠਲ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਰਗੀਏ, ਨੀ! ਤੈਨੂੰ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਮੁੱਛ ਵਰਗਾ ਪਿਆਰ! ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ ਤੇਰੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ! ਕਿਸੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਪੁੱਛ ਵਰਗਾ ਤੇਰਾ ਇਨਕਾਰ! ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਮਰਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੈਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ! ਜਿੰਦਣ ਤੂੰ ਸਿੱਧੀ ਹੋਜੇਗੀ, ਬਾਦਲ ਵੀ ਠੋਕ ਕੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਅਜੇ ਤਾਂ ਪਜਾਮਾ ਈ ਲੋਟ ਨੀ ਆਉਂਦਾ।

ਬਾਦਲਾਂ ਤੋਂ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ, ਮੈਂ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵਾਂਗੂੰ ਸ਼ਿਅਰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਸੁਣ ਜ਼ਰਾ, "ਸਹੁੰ ਤੇਰੀ! ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਝੋਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਐਵੇਂ ਦੋ-ਦੋ ਤੀਵੀਆਂ ਰੱਖਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤਖਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨਹੀਂ।" ਸ਼ੌਕ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰ, ਜੀਣ ਜੋਗੀਏ! ਮੈਨੂੰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਦਾੜੀ ਵਿਚਲੇ ਧੌਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੁੰ! ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵਾਂਗੂੰ ਖਚਰਾ ਜਿਹਾ ਹਾਸਾ ਹੱਸਦੀ ਏਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਦਿਲ ਦੇ ਤਖਤ ਦੀ ਰਾਣੀ

ਲੱਗਦੀ ਏਂ ਪਰ ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਐਨੀ ਸੁਨਿਹਰੀ ਕਿੱਥੋਂ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪ ਮਾਨ ਵਾਂਗੂੰ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੋਇਆ ਫਿਰਦਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੱਸ, ਰਾਮੁੰਵਾਲੀਏ ਵਾਂਗੂੰ ਮੈਂ ਵੀ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਟਾਈਪ ਟੇਟਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਜੋਗਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਚੰਗਾ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਾੜਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਨੱਗੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਠੋਡੀ ਜਿਹੀ ਰੱਖ ਕੇ 'ਧੀਏ! ਧੀਏ! ਚੁੱਪ ਕਰ! ਤੇਰਾ ਦੁੱਖ ਮੈਥੋਂ ਜਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ!' ਕਹਿ ਕੇ ਜਣੀ-ਖਣੀ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਘੁੱਟ ਕੇ ਤੱਤੇ-ਠੰਡੇ ਹੌਕੇ ਭਰ ਕੇ ਦਿਲ ਤਾਂ ਹੌਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਗਲਵਕਤੀਆਂ ਤਾਂ ਹਵਾ 'ਚ ਹੱਥ-ਪੱਲੇ ਮਾਰਨ ਜੋਗੀਆਂ ਈ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਨੇ। ਢਿੱਡ 'ਚ ਮੁੱਕੀਆ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਜਵਾਈਆਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਈ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਪੀ ਪੀ ਕੇ ਕੋਸਦੇ ਨੇ, ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਹੀ ਚਰਨ ਪਾ ਕੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜੀਆਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦੇ! ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਦੀਆਂ ਦਾੜੀਆਂ 'ਚ ਕੌਣ ਖੁਰਕੇ?

ਉਂਜ ਸੱਪਣੀ ਦੀ ਕੁੰਜ ਵਰਗੀਏ! ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਆਪ ਆਪਣੀ ਖੱਲ ਬਚਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਲੰਬੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬਾਜੀਗਰ ਗੁਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਨੇ! ਲੰਬੀ ਜੀਪ 'ਚ ਬਾਜੀਗਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਵਾਈਆਂ ਕਲਾ-ਬਾਜੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬਾਜੀਗਰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਅਰਜੇਈ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ

ਵਿਅੰਗ

ਅਸੀਂ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਦਿਆਂਗੇ, ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤੇ! ਬੁੱਤੇ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਜਾਰਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਉਲਝਾਈ ਰੱਖੋ! ਪਿੰਡ ਫੇਰਾ ਨਾ ਹੀ ਪਾਵੇ ਤਾਂ ਈ ਚੰਗੇ! ਮੈਂ ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਟੇਢੀ ਪੱਗ ਦੀ ਸਹੁੰ! "ਮੈਂ ਵੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਵਾਂਗੂੰ ਕਰ ਨਾ ਦੇਵਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਾ! ਟੇਢੀ ਪੱਗ ਵਾਲਿਆ! ਟੇਢੀ ਪੱਗ ਵਾਲਿਆ, ਹੁਣ ਮਾਰ ਬਾਦਲਾ ਲਲਕਾਰਾ! ਟੇਢੀ ਪੱਗ ਵਾਲਿਆ!

ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੀ ਜੁੰਡਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਵੇ, ਲੱਗਦੇ ਨਾ ਪੈਰ ਦੁਬਾਰਾ!...ਓ ਟੇਢੀ ਪੱਗ ਵਾਲਿਆ! ਹੁਣ

ਮਾਰ ਬਾਦਲਾ ਲਲਕਾਰਾ!"

ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਕਹਿੰਨਾ, ਮੁੜ ਆ! ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਈ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਹਿ ਦੇਵੇ, ਜਾਹ ਮੁੜ ਜਾ! ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਰਮੇਲ ਕੋਲੇ ਮੁੜ ਜਾਹ! ਨੀ ਭਰਾਵਾਂ-ਭਰਜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਰੱਖਿਐ? ਪਰ ਹੀਰੀਏ! ਕੈਦੋਂ ਹੋਣੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਹਵਾਰੇ ਵਾਂਗੂੰ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਸਰੀ 'ਚੋਂ ਮੂਵ ਕਰਾ ਕੇ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦੇਣ ਪਰ ਆਸ਼ਿਕ ਇਸ਼ਟ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਪਹਾੜ ਖੋਦ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਸੁਰੰਗਾਂ ਵੀ ਪੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਨੇ!

ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਏਂ ਪਰ ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ ਵੀ ਠੰਡੀਏ! ਮਾਈਕ੍ਰੋਵੇਵ 'ਚ ਤੱਤੀ ਕੀਤੀ ਚਾਹ ਵਰਗੇ, ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੇ ਘੁੱਟਾਂ ਬੁੱਲ ਸਾੜਦੀਆਂ ਨੇ! ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਬੰਦਾ ਠਾਰਦੀਆਂ ਨੇ! ਨਿੱਘੇ-ਨਿੱਘੇ ਹੌਕੇ ਭਰ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਗਰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕੀਤਾ?

ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਐ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਿਆਂ! ਤੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ, ਕਿਹੜੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਫਿਰਦੀ ਏਂ? ਕਿਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਾਂਗੂੰ

ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਧੌਕੇ ਨਾਲ ਰਸਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਲੰਗਰ ਲਵਾਉਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੁੱਝ ਗਈ? ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਵਾਂ! ਨੰਨੀ ਛਾਂ ਵਰਗੀਏ! ਨੀ ਸੁਹਾਗਣੇ! ਕੁੱਖਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਏਂ?

ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮੂਹਰੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨੇ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਓਹਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਪਾਜ ਉਧੇੜ ਦਿੱਤੇ?

ਜੀਅ ਤਾਂ ਕਰਦੈ ਤੈਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦੇਵਾਂ। ਫੇਰ ਸੋਚਦਾਂ, ਕਿਤੇ ਬਾਗੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਹੀ ਨਾ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪਵੇਂ।

ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਕਰਦੈ, ਕੈਪਟਨ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 'ਤੇ)

ਸਿਆਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਤੱਤ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਨੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਟਿਆਰ ਧੀ ਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਤਕਰਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਘਰ ਵਿਚ ਨੂੰਹ ਲਿਆਉਣੀ ਵੱਡੀ ਸਿਆਣਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਭੜਕੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੁਝਾ ਸਕਦੇ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬੋਲ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹਨ ਉਹ ਬੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਬੋਲ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਗੋਰੇ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਪੱਥੀਆਂ ਵਾਲਾ ਟੋਕਰਾ, ਜਾਂ ਉਹ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਛੱਡ ਸੁਣੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ। ਤੇਰਾਂ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਇਹ ਕੁੜੀ ਸਿਆਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਹਾਣੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਕੂਲੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਦੀ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਹਥਲੇ ਕੰਮ ਵਲੋਂ ਬੇਧਿਆਨੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਗਲਤੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਥੱਪੜ ਵੱਜਦਾ। ਇਸ ਖੜਕ ਨਾਲ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਦਮ ਕੁਕ ਜਾਂਦੇ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਸ ਦੇ ਪੈਂਦੀ ਕੁੱਟ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ। ਥੱਪੜਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਤੋਲੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। “ਤੈਨੂੰ ਕੰਮ ਵੇਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਆਉਂਦਾ, ਇਕੋ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ।” “ਆਪ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮਰ ਗਏ, ਆਹ ਸੁਗਾਤ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਗਏ, ਨਾ ਮੂੰਹ ਨਾ ਮੱਥਾ, ਜਿੰਨ ਪਹਾੜੋਂ ਲੱਥਾ।... ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁੱਟਦੀਆਂ,” ਕੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘੂਰਦੀ।

ਇਹ ਕੁੱਟਣ ਵਾਲੀ ਚਾਚੀ ਸੀ ਤੇ ਕੁੱਟ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਮਿੰਦਰੋ। ਚਾਚੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਪਰ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਮਿੰਦਰੋ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਕੂਟਰ 'ਤੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਿੰਦਰੋ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਸੀ, ਮਿੰਦਰੋ ਦਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵੰਗਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਨਾਨਕਿਆਂ ਨੇ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮਿੰਦਰੋ ਆਪਣੀ ਚਾਚੀ ਦੇ ਵੱਸ ਪੈ ਗਈ। ਚਾਚੀ ਨੇ ਬੜੀ ਬੇਸੰਭਾਲੀ ਨਾਲ ਮਿੰਦਰੋ ਪਾਲੀ।

ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਦੱਬਿਆ ‘ਹੀਰਾ’

ਜਦੋਂ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਆਈ ਤਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਗੋਰੇ ਦੀ ਟੋਕਰੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਪਸ਼ੂ ਹੋਈ ਰਹਿੰਦੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਸਾਂ ਵਾਣ ਦੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦੀ। ਇਕ ਦਰੀ, ਇਕ ਖੋਸ-ਇਹ ਮਿੰਦਰੋ ਦਾ ਹਾਤੂ ਸਿਆਲ ਬਿਸਤਰਾ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਂਢੀ-ਗੁਆਂਢੀ ਮਿੰਦਰੋ 'ਤੇ ਤਰਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਅਗਲੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਚੰਗਾ ਭੜਥੂ ਪਾਉਂਦੇ। ਲੋਕ ਡਰਦੇ ਮਿੰਦਰੋ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦੇ। ਮਾਧੋ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਮਰ ਕੇ ਛੱਡ ਗਏ, ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਲੋਕ ਵੀ ਪਿਛੇ ਹੱਟ ਗਏ। ਰਹਿ ਗਈ ਕੱਲੀ ਮਿੰਦਰੋ ਵਿਚਾਰੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਾਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਸੂਮ ਅੱਗ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਦੇ ਪਰ ਮਾਧੋ ਤਾਂ ਉਥੇ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿਥੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਵਾਪਿਸ ਮੁੜਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਨ-ਤਿਹਾਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਗਲੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਮਿੰਦਰੋ ਦੇ ਗਲ ਉਹੀ ਪਾਟੀਆਂ ਲੀਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਚਾਚੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਮਿੰਦਰੋ ਦੇ ਚਾਅ ਗਵਾਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਖੇਤ ਜਾਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਥੀਆਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਦੋਖਦਾ, ਉਸ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਪੁੱਛਦਾ, “ਮਿੰਦਰੋ ਤੂੰ ਸਕੂਲੋਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ?”

“ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ, ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰੂ? ਜੇ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਚਾਚੀ ਮੈਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦਿਉ,” ਮਿੰਦਰੋ ਝੱਟ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੰਦੀ। ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਪਾਪਾ-ਮੰਮੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ? ਮੈਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰ ਬੈਠਾ। “ਮੈਂ ਪਾਪਾ-ਮੰਮੀ ਦੇਖੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਕਿਵੇਂ ਆਉਣਗੇ,” ਮਿੰਦਰੋ ਗੋਰੇ ਵਾਲੀ ਟੋਕਰੀ ਚੁੱਕਦੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੋਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਇਸ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲਵਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਤੇ ਦੁੱਖ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਕਰ ਲਵਾਂ ਤੇ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਸਕੂਲੇ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਆਵਾਂ। ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਈ

ਵਾਰ ਮਿੰਦਰੋ ਗੋਰਾ ਚੁਕਦੀ ਮਿੱਟੀ ਉਤੇ ਲਕੀਰਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਖੇਡਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਕੋਈ ਸੁਪਨਾ ਬੁਣਦੀ ਹੋਵੇ।

ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਮਿੰਦਰੋ ਲਈ ਵੰਗਾਂ ਅਤੇ ਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੰਗਾਂ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਦੇਣ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਆਹ ਵੰਗਾਂ ਕਿਥੇ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਿਆ?” ਇਹ ਮਿੰਦਰੋ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਨੇ ਬੀਬੀ, ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕਿਆਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ। “ਨਾ ਪੁੱਤ, ਬਲਾਂ ਗਲ ਨਾ ਪੁਆ ਲਈ,” ਮਾਂ ਦੇ ਮੱਧਮ ਜਿਹੇ ਬੋਲ ਕੰਨੀ ਪਏ। ਮਿੰਦਰੋ ਦੀ ਚਾਚੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੀ ਸੀ। ਕਾਰਨ, ਚਾਚੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਮੇਰੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਚਾਚੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ। ਮੈਂ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਵੰਗਾਂ ਪੁਆ ਆਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਚਾਅ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਹਾਸਾ ਤੱਕਿਆ ਸੀ।

ਦਿਨਾਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਹੁਣ ਮਿੰਦਰੋ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋ ਗਈ, ਲੰਮੀ, ਸੋਹਣੀ, ਪਤਲੀ ਜਿਹੀ। ਪਾਸੇ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸੋਹਣੀ ਪਰ ਚਾਚੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੁੱਢੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੋਲਦੀ, ਪਰ ਮਿੰਦਰੋ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੀ ਪਸ਼ੂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਵੜੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਚਾਚੀ ਦੀ ਕੁੜੀ ਪ੍ਰੀਤ ਚੰਗਾ ਪੜ੍ਹ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਵਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਚਾਚੀ ਦੇ ਪੇਕਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੇਖ-ਦਖਾਈ ਲਈ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਹੀ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਆ ਕੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਮੱਲ ਲਈਆਂ। ਅੱਜ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਨੁਹਾ ਕੇ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪੁਆ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮਿੰਦਰੋ ਤਾਂ ਅਸਮਾਨੋਂ ਉਤਰੀ ਪਰੀ ਲੱਗਦੀ ਪਰ ਇਸ ਪਰੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕੌਣ ਕਰੇ? ਚਾਹ ਫੜਾਉਣ ਲਈ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਮਿੰਦਰੋ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਚਾਹ ਰੱਖ ਆਈ। ਰਸਮੀ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਤਾ

ਨਹੀਂ ਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ, ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕੁੜੀ ਚਾਹ ਫੜਾਉਣ ਆਈ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕੁੜੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਵਿਚੋਲੇ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮਿੰਦਰੋ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹੈ। ਪਰ ਮੁੰਡਾ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮਿੰਦਰੋ ਹੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਗੱਲ ਚਾਚੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਚਾਚੀ ਨੇ ਫਿਰ ਪਾਸੇ ਵਿਚ ਮਿੰਦਰੋ ਖਿਲਾਫ ਕਾਫੀ ਅਵਾ-ਤਵਾ ਬੋਲਿਆ ਪਰ ਹੀਰੇ ਦੀ ਪਰਖ ਜੋਹਰੀ ਕਰ ਗਏ ਸਨ।

ਤਿੰਨਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿੰਦਰੋ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਹ ਜਸਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਣ ਗਈ। ਖੱਟੀ ਲੰਮੀ ਨਾਲ ਨਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅੱਜ ਬਾਹਰਲੇ ਸਾਬਣ, ਸ਼ੈਂਪੂ ਨਾਲ ਨਹਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਿਚ ਪਸ਼ੂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਹੁਣ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਲੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਮੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਫਿਰਦੀ। ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿੰਦਰੋ ਦੇ ਘਰ ਆਏ। ਕੋਠੀ ਵੇਖ ਕੇ ਚਾਚੀ ਦੇ ਗਸ਼ ਪੈ ਗਈ, ਚਾਚੇ ਨੇ ਮਸਾਂ ਸੰਭਾਲੀ। ਜਿਹੜੀ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਕਦੇ ਚੁੰਨੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਉਹ ਮਿੰਦਰੋ ਅੱਜ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਤਰਸਦੀ ਸੀ ਉਸ ਪਿਆਰ ਦੀ ਕਮੀ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੀ ਮੰਨ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਚਾਚੀ ਮਨਿਆਈ ਦਾ ਪੀਸ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, “ਦੇਖੋ ਭੈਣ ਜੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਸਮਿੰਦਰ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਦੁੱਧ-ਮੱਖਣਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਕੁੱਖੋਂ ਪੈਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਕ ਇਕ ਰੱਤ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਧੀ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।” ਚਾਚੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦਿਆਂ ਚੁੱਪ ਵੱਟ ਲਈ।

“ਕੋਈ ਨਾ ਭੈਣ ਜੀ, ਹੁਣ ਜਸਮਿੰਦਰ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਧੀ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਕਾ ਤੇ ਜਸਮਿੰਦਰ ਆਉਣਗੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ,” ਸੱਸ ਨੇ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ

ਮੂੰਹ ਆਈ ਬਾਤ

ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ
ਫੋਨ: 916-273-2856
www.boparaikalan.com

ਮੁਕਾਉਦਿਆਂ ਕੁਰਸੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਚਾਚਾ-ਚਾਚੀ ਬੂਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਬੈਠ ਗਏ।

ਜਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਕਾਕੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਨਾਪਸੰਦ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਕਾਕੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੈ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਜੇ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਾਕੇ ਨੇ ਗੱਲ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀ।

ਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਮਿੰਦਰੋ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਕਾਕੇ ਹੋਰੀ ਕੋਈ ਕੇਸ ਜਿੱਤ ਗਏ ਜਿਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਕਾਕੇ ਹੋਰੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਿੰਦਰੋ ਬਹੁਤ ਲੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਉਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਡਾ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਕੇਸ ਜਿਤਾ ਦਿੱਤਾ। ‘ਸੀ ਇਜ਼ ਮਾਈ ਡਾਇਮੰਡ,’ ਕਾਕਾ ਜਸਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਬੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ।

ਪ੍ਰੀਤ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਗਈ। ਮਾਂ-ਪਿਓ ਜਿਉਂਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਬਣ ਗਏ। ਚਾਚੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਮਿੰਦਰੋ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਸਮਝਦੀ ਰਹੀ, ਉਹ ਪਿੱਤਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜੇ ਨਿਕਲੇ, ਜਿਹੜਾ ਹੀਰਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਹੀ ਦੱਬੀ ਰੱਖਿਆ। ਹੁਣ ਚਾਚੀ ‘ਮੇਰੀ ਮਿੰਦਰੋ, ਮੇਰੀ ਮਿੰਦਰੋ’ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ।

ਦਿਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਕਠੋਰ ਹੋ ਗਿਆ...

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਿਚ ਤਰਥੱਲੀ ਜਿਹੀ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਲਗਾਤਾਰ ਰੱਟ ਲਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਪਾਰਟੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਦੁਹਾਈ ਬਾਰੇ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ (ਕੌਣ ਪਾਰਟੀ, ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ?), ਇਹ ਸਭ ਕਹਿਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਹੁੰਦਾ ਉਹੇ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਇਆ ਜੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਨਿੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਤਾਇਆ ਨਾਲ ਸੌਂ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋ? ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਮੱਖਣ ਵਿਚੋਂ ਵਾਲ ਵਾਂਗ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਦੇ ਹੋ। ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਹ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਘਰ ਮਿੰਨਤਾਂ, ਤਰਲੇ ਕਰਨ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੈ।

ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੜਾਈ ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਤਖਤਨਸੀਨੀ ਯਾਨਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਅਸਰ ਕਰਕੇ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਚਦਾ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ:

ਜੇ ਮਾਉ ਪੁੱਤੈ ਵਿਸੁ ਦੇ ਤਿਸ ਤੇ ਕਿਸ ਪਿਆਰਾ॥

ਜੇ ਘਰ ਭੰਨੈ ਪਾਹਰੂ ਕਉਣ ਰਖਣਹਾਰਾ॥

ਬੇੜਾ ਡੋਬੇ ਪਾਤਣੀ ਕਿਉ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ॥
ਆਗੂ ਲੈ ਉਝੜਿ ਪਵੇ ਕਿਸ ਕਰੈ ਪੁਕਾਰਾ॥
ਅਰਥਾਤ ਜੇ ਮਾਂ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਵਿਸੁ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੌਣ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਵਾੜ ਹੀ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੇਤ ਨੂੰ ਕੌਣ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਮਲਾਹ ਬੇੜੀ ਡੋਬੇ, ਕੌਣ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਆਗੂ ਹੀ ਪੁੱਟੇ ਰਾਹ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਪੁਕਾਰ ਕਿਸ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ?

ਹੁਣ ਤਾਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਛੇ ਹਟ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਵੇਂ ‘ਤਾਇਆ ਜੀ, ਤਾਇਆ ਜੀ’ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ 14 ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵਰਤਾਰਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਦਾਖਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਦਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉਠਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ? ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕਰਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਕੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ? ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ, ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ? ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਕੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ? ਸਿਵਾਏ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਫੋਟੋਆਂ ਲਗਵਾਉਣ ਤੋਂ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਵਿਖਾਉਣ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਕਾ ਨਹੀਂ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਰੱਖ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ

ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦੇਣਗੇ।

—ਜੀ. ਐਸ. ਤੂਰ,
ਫੋਨ 510-325-4614

ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਤਾਂ ਦੋ ਡੋਗਰੇ ਸਿੱਖਾਂ-ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਧਾ ਪੰਜਾਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹਨ। ਸੰਤ ਲੋਗੇਵਾਲ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਦੀ ਜੁੱਡਲੀ ਨੇ ਆਰਥਕ, ਧਾਰਮਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਖਾਲਸੇ ਕੋਲ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਆਪੁ ਬਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਨਾ ਦੇਖਣੇ ਪੈਂਦੇ।

ਪੰਜ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਪੰਚਾਂ ਕਾ ਗੁਰ ਏਕ ਧਿਆਨ। ਸਾਡਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ, ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਪੰਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਦੋ ਇਕ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਇਕ ਪਾਸੇ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਚਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਬਾਦਲ ਵੱਲ ਚੱਲੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ ਵਰਗਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰਹਿ ਗਏ ਕੋਲੇ। ਭਾਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇ, ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਪੰਜਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਭੈਅ ਵਿਚ ਰਹਿ

ਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਮੰਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਰਹਿੰਦਾ ਜੀਵਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਅਕਸਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਫੋਕੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਚਮਕਾਉਣ ਤੱਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਭੇਟਾ ਤੱਕ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਸੰਗਤ ਸਿਰਫ ਕੰਨ-ਰਸ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗੱਲ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਇਖਲਾਕ ਤੋਂ ਗਿਰਿਆ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, “ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਅਪਨੀ ਕਰੋ ਅਪਨੇ ਨਹਿ ਪਾਇਆ।” ਜੇ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਕਵੀਸ਼ਰ, ਕਥਾਵਾਚਕ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨੀਏ ਨੇ ਕੋਈ ਇਖਲਾਕੀ ਕੁਕਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਲੋਕ ਨੰਗੇ ਧੜ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, “ਪਰ ਨਾਰੀ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ਲਗਾਵੈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨਾ ਭਾਵੈ।” ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜੀਵਨ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀਆਂ ਉਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਜਰਨੈਲ ਸਿਆਂ, ਅਗਰ ਤੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿੰਘ ਕਿਰਪਾਨ ਲਾਹ ਕੇ ਕੀਲੀ 'ਤੇ ਨਾ ਟੰਗੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਨਾ ਵੱਟੇ।”

ਇਕ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਸਿੰਘ ਲਾਉਣੇ ਹਨ? ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਲਾਉਂਦੇ।” ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ। ਇਥੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੂਹਲੇ ਅਤੇ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਗਿੱਟਿਆਂ ਤੱਕ ਚੋਲੇ ਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਆਪਣਾ ਆਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮਗਰ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਸਿੰਘਾਂ ਉਤੇ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪੰਜਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

—ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਮਨਟੀਕਾ।

ਪਰਚੇ ਦੀ ਉਡੀਕ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੜੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਵੀ ਲੋਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਧਰੇ ਗਵਾਚ ਗਈ ਹੈ। ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ, ਮੇਜਰ ਕੁਲਾਰ ਬੋਪਾਰਾਏਕਲਾਂ ਅਤੇ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਦੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਅਨੰਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਖਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਰੰਗ ਵਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਚਾ ਹੋਰ ਵਧੇ-ਫੁਲੇ।

—ਪਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ, ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਜੇਲ੍ਹ।

ਡਾ. ਐਚ.ਕੇ. ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਪਰੇ ਵੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਵੀ.ਸੀ. ਤੱਕ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਸਾਲ-ਸਵਾ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਐਚ.ਕੇ. ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਆਰ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਬਣੇ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਈਰਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਡਾ.

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਪੁਆਰ ਦੇ ਪੀ.ਵੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਬਣਨ ਦੀ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਬਾਈ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਗੁਰਨਾਮ! ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਥੇ ਆਪਾਂ ਉਠੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਆਪਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ?”

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦੀ ਉਚਤਮ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਵਾਜ਼ਾਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਤੋਂ ਵਿਰਵੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਡਾ. ਪੁਆਰ ਦੇ ਵੀ.ਸੀ. ਬਣਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ 35 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਡੀਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਵੀ.ਸੀ. ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਨੇਤਰਿਓਂ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਫੇਰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵਿਚ ਚੁਸਤੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ, ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਡਾ. ਪੁਆਰ ਡਾ. ਜੋਹਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖੁਦ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ। ਹੁਣ ਫਾਇਲਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਟਕਦੀਆਂ।

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ‘ਹੈਡਸ਼ਿਪ ਬਾਈ ਰੋਟੇਸ਼ਨ’ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਡਾ. ਜੀ.ਐਸ. ਅਨੰਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੁਲੀਗ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੁਖੀ ਬਣ ਗਈ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਫਤਰ ਤੱਕ ਤਾਂ ਕੀ ਆਪਣੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਲਿਬ ਤੱਕ ਵੀ ਇਕੱਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਵਨ ਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਸਨ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ, ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬੰਦੂਕ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਉਹ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਲਤਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਕੁਲੀਗ ਨੂੰ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਲਾਰ ਸੀ, ਅੱਗੇ ਕਰੀ ਰੱਖਦੀ। ਇਹ ਬੰਦਾ 250 ਰੁਪਏ ਫਿਕਸ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਉਥੇ ਬਦਮਸ਼ਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਤਰਸ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਦੋਂ ਦੇ ਵੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਾਰੰਗ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਵਰਤਾਉ ਬਾਰੇ ਲੰਬੀ-ਚੌੜੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸੇ ਹੀ ਵੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਕੀਤੀ,

ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਾ ਲਿਆ।

ਅਖੀਰ ਇਸ ਨੇ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ.ਸੀ. ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਵਰਗਵਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਨਿਰੁਕਤ ਬਾਰੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਵੀ.ਸੀ. ਨੇ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਡਾ. ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੋ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਤਾਂ ਲੈ ਲਈ ਪਰ ਮਨ 'ਤੇ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਪਿਆ ਕਿ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਥੇ ਹੀ ਪਏ ਦੂਸਰੇ ਦੌਰੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ।

ਡਾ. ਜੀ.ਐਸ. ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਵੀ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਵਰਗਵਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਸਟਾਫ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਬਾਕੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਬਰੇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਏ ਅਤੇ ਡਾ. ਅਨੰਦ ਕਲਰਕ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਟਾਈਪ ਕਰਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੀ ਸੁਝੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਡਾ. ਅਨੰਦ ਵੱਲ ਵਗਾਹ ਮਾਰੀ। ਉਦੋਂ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵਿਭਾਗੀ ਮੁਖੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਫੋਨ ਗਿਆ, “ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਛੇਤੀ ਪਹੁੰਚੋ।” ਡਾ. ਅਨੰਦ ਦੀ ਪੱਗ ਸਿਰ ਤੋਂ ਡਿਗ ਪਈ ਅਤੇ ਨੱਕ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਖੂਨ ਵਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਭੇਜ ਕੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ ਤੋਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਮੰਗਵਾਇਆ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਪੱਗ ਗਲ ਵਿਚ ਪਈ-ਪੁਆਈ ਵੀ.ਸੀ. ਡਾ. ਜੋਹਲ ਦੇ

ਕੋ ਕਹਿੰਦੇ, “ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹੈ।” ਮੇਰੀ ਕੁਲੀਗ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੈਡਸ਼ਿਪ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਲਗਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਚਿੰਨੀ ਆਪ ਡਰਾਫਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੋਲ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਸਟੇਜ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਾਂ! ਉਸਨੂੰ ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਂਕ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਰਗੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਆਪਕ ਤਾਂ ਕੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਾਂ ਕਲਰਕ ਵੀ ਸਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਲਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਬਦਲੀ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੁਲੀਗ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਗਈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਡਾ. ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਸਲਾਹ

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਹੈਡਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਡਾ. ਅਨੰਦ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਚਿੰਨੀ ਤਿਆਰ ਕਰਾ ਕੇ ਵੀ.ਸੀ. ਡਾ. ਐਚ.ਕੇ. ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਹੈਡ ਬਣਨ ਦੀ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਮੇਰੀ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰਾ ਦੂਸਰਾ ਬੇਟਾ ਹਾਲੇ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੈਡੀਕਲ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬੀਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੇਰ ਮੁਖੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਾ ਇਹ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਨੇ

ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੌਰਾਨ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ। ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ।

ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਡਾ. ਜੋਹਲ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਿਲਾਸਫਰ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੇ ਇਥੇ ਵੀ ਉਹੀ ਡਰਾਮਾ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੂਸਰੀ ਟਰਮ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਤਰਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੀ.ਸੀ. ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਸੇ ਟਰਮ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੀਡਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖ ਕੇ ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਮਾਹਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਚਾਂਸਲਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰੀਡਰ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ? ਮੇਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਹੈ? ਇਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੂੰ ਰੀਡਰ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ?” ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ, “ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਲਿਖੀ ਹੈ।” ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹੱਸ

ਵੱਜਿਆ ਸੀ, ਵੱਡੀ ਮੋਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਡਾ. ਅਨੰਦ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ ਸਮੇਤ ਕਲਰਕਾਂ-ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ, ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਵੀ.ਸੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਲੈ ਗਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਰਖਿਅਤ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੀ.ਵੀ.ਸੀ. ਡਾ. ਪੁਆਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਵੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਵੀ ਸੀ ਦੋਵੇਂ ਵਿਭਾਗ ਆਏ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਕਿਹਾ, “ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬੰਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰੀਡਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸ਼ਹਿ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਗਲ ਪੈਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।” ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਵੀ.ਸੀ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਲਾਭਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, “ਗੁਰਨਾਮ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਧੀਆਂ ਵਰਗੀ ਏ ਪਰ ਅੱਜ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਬੋਲੀ ਹੈ।” ਮੈਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, “ਸਰ! ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਹੈ, ਮੈਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਜੇ ਗੁੱਸਾ ਆ ਜਾਵੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ?”

1995 ਵਿਚ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟਰਮ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਮੁਖੀ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾਗਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਵੀ.ਸੀ., ਡੀਨ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਣੀ ਜੋ ਮੁੜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਟਿਪਣੀ ਵਾਸਤੇ ਆ ਜਾਣੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਮਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿਪਣੀ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦੇਣੀ। ਵੀ.ਸੀ. ਡਾ. ਪੁਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿਊਮਨ ਬਾਇਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਬਾਂਸਲ ਡੀਨ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਮਲੇ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਡਾ. ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਸੱਦਿਆ ਜਿਥੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਡੀਨ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੇ, “ਗੁਰਨਾਮ ਇੱਕ ਤੇਰੀ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਾ. ਆਰ.ਐਨ. ਪਾਲ ਦੀ, ਡਾ. ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ? ਇਹ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ?” ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਬੋਲੀ, “ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੂੰ ਡਾ. ਆਰ.ਐਨ. ਪਾਲ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਿੰਨੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪੜ੍ਹੋ। ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਚਿੰਨੀਆਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਰੀਆਂ ਟਿਪਣੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਇਤਫਾਕੀਆ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਫੇਰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ।”

ਡਾ. ਬਾਂਸਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਬੋਲੇ, “ਹਾਂ ਬਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਤੇਰੀ?” ਉਹ ਇੱਕ ਦਮ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, “ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ। ਇੱਥੇ ਸਾਰੇ ਬੇਈਮਾਨ ਹਨ। ਸਭ ਰਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ...” ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਗਵਾਹ ਹੋ ਇਸਦੇ ਉਲਾਰ ਵਤੀਰੇ ਦੇ। ਇਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਏਨੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਇੱਕਐਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ-ਚਿੰਨੀਆਂ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕਰਕੇ ਜੇ ਮੈਂ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਇਹ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।” ਡਾ. ਬਾਂਸਲ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ, “ਇਸ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਮੈਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਰੋਕਾਂਗਾ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਠੀਕ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਕਰ।”

ਮੈਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਡੀਨ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖੀਆਂ ਚਿੰਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਚਿੰਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਤਮਾਮ ਚਿੰਨੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਮਲਾ ਸਿੱਝੀਕੇਟ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਵੀ.ਸੀ. ਨੇ ਸਿੱਝੀਕੇਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਝੀਕੇਟ ਮੈਂਬਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 25 'ਤੇ)

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਿਹਾ

- (1) ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਅੱਜ ਵੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀ ਕੇ ਪਲਦਾ ਹੈ।
- (2) ਅੱਜ ਵੀ ਪਖੰਡ ਧਰਮ ਦਾ ਜਾਮਾ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ।
- (3) ਧਰਮ ਕਿੱਤਾ ਨਹੀਂ, ਮਾਰਗ ਹੈ।
- (4) ਜਦ ਰੂਹ ਨੂੰ ਠੋਸ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਝੰਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- (5) ਇਹ ਸਾਡੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੁਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੇ।
- (6) ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੜ ਮੁੜ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ।
- (7) ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਬੰਦੂਕ ਦੇ ਪਹਿਰੇ 'ਚ ਸਹਿਮੀ ਹੋਈ ਸ਼ਰਧਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰੀ ਡਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹੀ ਪੈਰੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦੀ ਹੈ।
- (8) ਜਦੋਂ ਦਿਲੀ ਤੋਂ ਹਾਕਮ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਜੁਲਮ ਦੀ ਆਰੀ ਨਾਲ ਅਰਦਾਸ ਲਈ ਜੁੱਤੇ ਹੱਥ ਵੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਝੁੱਕੇ ਮੱਥਿਆਂ ਨੂੰ ਲਹੂ ਲੁਹਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ, ਜੂਨ 1984 ਦਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਕਲੇਜਿਆਂ 'ਚ ਸੋਹ ਦੇ ਤਕਲੇ ਵਾਂਗ ਖੁਭਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।
- (9) ਜੂਨ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੂਨ ਤਾਂ ਹਰ ਵਕਤ ਛਾਤੀ 'ਚ ਨੇਜੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਭਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
- (10) ਜੂਨ ਸਿੱਖ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਇੱਕ ਦੌਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਜੂਨ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀ ਲਹੂ ਲੁਹਾਨ ਤਤਫ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਗੌਰਵ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਪਿਆ ਬੇਝਿਜਕ ਥੱਪੜ ਹੈ।
- (11) ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ-ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ-ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ-ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ।
- (12) ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖੋ-ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਤੱਕਣੀ-ਮੂੰਹ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ।
- (13) ਸਿਆਸੀ ਨਜ਼ੇ ਦੀ ਲੋਰ ਵਾਲਾ ਸਵਰਗ ਸਦੀਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- (14) ਸਿੱਖ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।
- (15) ਇੱਕ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਰਾਜ ਦੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਉਹ ਰਾਜ ਵਾਪਸ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (16) ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਤਿਆਗ ਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹੈ।
- (17) ਸੱਚਾ ਦੋਸਤ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਵੀ ਬੋਤੀ ਹੈ ਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ।
- (18) ਕੌਮੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਰਕਸ ਦੀ ਰੱਸੀ ਉਤੇ ਤੁਰਨ ਸਮਾਨ ਹੈ।
- (19) ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਸੁਰੰਗ ਹੈ-ਸੁਰੰਗ ਦੇ ਉਸ ਪਾਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ।
- (20) ਜੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ।
- (21) ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਹ ਛੱਡ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਫਰਤ ਨਾ ਕਰੋ-ਸਗੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਭਲਾ ਮੰਗੋ।
- (22) ਨਿਰੋਲ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕਠ ਵਿਚੋਂ ਰੂਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਭਦੀਆਂ।
- (23) ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਹੋਇਆ ਧਰਮ-ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਮਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (24) ਰਸਤੇ ਦੀ ਸਹੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ-ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਚੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਕਦਮ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਸੰਵਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (25) ਸਵਾਰਥੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਉਜਾੜੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਦੀ ਦਾੜ ਹੇਠ ਆਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ।
- (26) ਜੇ ਇਕੱਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਪਾਵੋ।
- (27) ਸੋਚੋ, ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਅਖਬਾਰ ਛਪਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ?
- (28) ਜਿਵੇਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਮੁਰਝਾਉਂਦੇ ਉਵੇਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਵਾਲੇ ਛੇਤੀ ਨਹੀਂ ਘਬਰਾਉਂਦੇ।
- (29) ਭਾਰਤ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਪਜਾਊ ਖੇਤਰ ਪੰਜਾਬ, ਫਿਰ ਉਥੇ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਕਿਉਂ?
- (30) ਉਹੀ ਤੈਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ।

ਪ੍ਰੇਸ਼ਕਾਰ-ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ

ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸੰਤ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਬਹੁਤ ਉਤਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ 'ਸੰਤ' ਦਾ ਅਦਬ ਰੱਬ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, 'ਸੰਤ ਦਾ ਕਿਹਾ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਏ, ਸੰਤ ਦਾ ਕਿਹਾ ਬਿਰਥਾ ਨਾ ਜਾਏ।' ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸੰਤਾਂ-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਆਦਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਗੋਂ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਦਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸਰਦਾ-ਬਣਦਾ ਦਸਵੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭੇਟ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰਖਰੂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਸਵੰਧ ਠੀਕ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਰੱਬ ਵਰਗਾ ਯਕੀਨ ਹੈ। ਹੋਵੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ! ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਸੰਤ ਦੀ ਜੋ ਮਹਿਮਾ ਸਾਨੂੰ ਦਰਸਾਈ ਹੈ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਕਰਕੇ ਦਰਜ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਰੱਬ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ; ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਉਚਾਰਿਆ- 'ਮੋਹੀ ਤੋਹੀ, ਤੋਹੀ-ਮੋਹੀ ਅੰਤਰ ਕੈਸਾ।' ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਤ-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਬੜਾ ਹੀ ਸਾਦਗੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੀ ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੋ ਜੁਗਤ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਜੋ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਜੀਵ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਵੀ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁੱਝ ਜਾਈਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹੀਏ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ (ਕਿਰਤ ਕਰਨ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣ) ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸੰਤਾਂ-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨੀ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਐਤਵਾਰ, ਪੁੰਨਿਆ, ਮੱਸਿਆ, ਸੰਗਰਾਂਦ ਜਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਚਰਨ-ਧੂੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਭਾਗੇ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰੋਟੀ-ਰੋਜ਼ੀ ਦੀ ਖਾਤਰ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਿੱਖ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਬੜੇ ਫਾਣੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਸੰਤ ਨਾਮਾਤਰ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੱਦਦ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੰਤਾਂ-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹੇ ਘੱਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ 'ਤੇ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਹਰਲੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਮਤਿ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਰਹਿਣ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ (ਅੰਦਰ ਵੀ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਤ) ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਬੜਾ ਨਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰੇਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾਉਣਾ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਕਾਰਜ ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਜੱਸ ਗਾ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਹਰਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਕ ਨਾਮੀ-ਗਰਾਮੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਪ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਲਵਾ ਕੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਚਿਰਕਣੀ ਖਵਾਹਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਕਰਵਾਈ। ਸੁੱਚੇ ਤੇ ਸੁਲਝੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ (ਸੰਤ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਸਮੇਤ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਉਚੇਚੇ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ

ਲੰਗਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁੱਖ ਆਚਾਰ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਪ੍ਰਤੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਣੇ ਬੜੇ ਔਖੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੋ ਪਵਿੱਤਰ ਰੂਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਪ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੰਗੀਆਂ ਹੋਣ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਵਸਾ ਕੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਭੇਖ-ਰਹਿਤ ਖਾਲਸੇ ਸਜੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਹਿਤ ਹੀ (ਸੰਤ) ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਫੇਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਫੇਰੀ 18 ਸਤੰਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਅਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਵਕਤ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਜਦੋਂ ਉਹਦੇ

ਸਿਮਰਨ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਝੂਮ ਝੂਮ ਕੇ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 8-10 ਮਿੰਟ ਤਕ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਮਨੋਹਰ, ਰਸਭਿੰਨਾ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬੜੇ ਹੀ ਮਿੱਠੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਜੇ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਸੁਰ ਤੇ ਚਿਮਟਿਆਂ ਦੀ ਛਣਕਾਰ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਕਵਿਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਫੇਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ

ਜੀ 'ਧਾਰਨਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਕੀਤੀ। (ਸੰਤ) ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੱਚਮੁਚ ਹੀ ਬਤੀ ਰਸੀਲੀ ਤੇ ਮਿੱਠੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਧਾਰਨਾ' ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਹੀ ਸਰਲ ਰੂਪ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪੱਕਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੂਰੇ-ਸੂਰੇ ਖਾਲਸੇ ਸਜਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੁ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਜਰਨੈਲਾਂ

ਕੇ ਇਧਰ ਨੂੰ ਆਇਐ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਥੇ ਪਿਐ, ਕਿਤੇ ਇਹੋ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਚੋਰ...। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸੰਤ-ਮਹਾਤਮਾ ਹੋਣੈ, ਸਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ ਜੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੋਰ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਲਿਆ। ਫੇਰ ਉਸ ਬਾਬੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਮੱਝਾਂ ਪਿੰਡ ਵੱਲੋਂ ਆ ਕੇ ਆਹ ਛੱਪੜ 'ਚ ਵੜ ਗਈਆਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਹੋਣ ਪਰ ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਰਮਾਤ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਬੁਰੀ ਮੱਝ ਸੀ, ਉਹ ਲੋਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿਹਦੇ ਸਿੰਗ ਸਿੱਧੇ ਸਨ, ਉਹ ਕੁੰਡਲਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਲੋਕੀਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਤੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਨੇਰਾ ਕਰਕੇ ਲਗਾਏ, ਤੁਸੀਂ ਮੱਝਾਂ ਲੈ ਜਾਓ ਤੇ ਸਵੇਰੇ ਸਭ ਠੀਕ ਲੱਗੂਗਾ। ਉਸ ਸੰਤ ਨੇ ਮੱਝਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਕਤ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਲੋਕੀਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝ ਜਾਣ ਕਿ ਚੋਰ ਉਹੀ ਬੰਦਾ ਹੈ।

(ਸੰਤ) ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਸਬੱਬ ਉਸ ਅਣਜਾਣੇ ਸੰਤ ਦੀ ਕਰਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਤ ਮਾਨਤਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਰਹਿਮਤ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੇ ਗੁਰੂ ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੋਣ ਕੀਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਬਾਰੇ

ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ, ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਆਸੂਤੋਸ਼ ਵਰਗਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਸੂਤੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਡਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਭਾਈ 'ਲੋਹਾਰਾ' ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਗਤ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਲੋਹਾਰਾ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਓਨੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਆਸੂਤੋਸ਼ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਾ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖੁਦ ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਫੋਕੇ ਲਾਰੇ ਮੁਤਾਬਕ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਨੇ ਬਾਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ? ਉੱਜ ਅਕਸਰ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦੇ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰੀ (ਸੰਤ) ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੁਆਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਬਣਨ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਤੀਜਾ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਰੀਤ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤੁਕ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਧਾਰਨਾ ਵਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨੀ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫੇਰ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ੋਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਹਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ; ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਦਸਵੰਧ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀ ਕਮਾਈ ਭਾਵ ਗਰੋਸ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨਾ ਕਿ ਨੈਟ ਕਮਾਈ ਦਾ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਜਾਂ ਬੱਚਤ ਦਾ; ਬੜਾ ਹਿਸਾਬੀ-ਕਿਤਾਬੀ ਲੱਗਾ ਬਾਬਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ!

ਉੱਜ ਦਸਵੰਧ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿੰਗਰ ਮਿਸਾਲ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਮੁਤਾਬਕ ਢੁੱਕਦੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਬੈਠੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਅ ਜਾਵੇ, ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਬਸ ਚੁਟਕਲੇਨੁਮਾ ਦੇ ਕੁ ਗੱਲਾਂ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਕੇ ਆਪੇ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਹੱਸਣਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤ-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਜੂ ਹੱਸੇ ਸੀਗੇ!! ਹੁਣ ਕਈ ਭੈਣਾਂ-ਵੀਰ ਇਹ ਸੋਚਣਗੇ ਕਿ ਦਸਵੰਧ ਵਰਗੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਚੁਟਕਲਾ ਮੈਂ ਕਿੰਦਾਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਜ ਤਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਖੁਦ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਹੋਣਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਥੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਹੀ ਲਈਏ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਹੀ ਰਹਿਣਾ।

ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ, "ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਇਕ ਸੱਜਣ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਵੀ ਕੱਢਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਕੱਢੀਦਾ।' ਮੈਂ ਫੇਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਰਕਮ ਕਿੰਦਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੱਢਦਾ ਹੁੰਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਜੋ ਕਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਲਈਦੀ ਤੇ ਫੇਰ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲੀਕ ਮਾਰ ਲੈਨਾ ਤੇ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਉਪਰ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੰਨਾ, ਜਿਹੜੇ ਲੀਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣ, ਉਹ ਦਸਵੰਧ ਦੇ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣ, ਉਹ ਮੇਰੇ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਲੀਕ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਪੈਸੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣੇ ਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਪਰ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਨਾ ਪਰ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਡਿੱਗਦੇ ਲੀਕ ਦੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਹਨ। ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ! ਇਸ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਕਮਾਈ ਰੱਖ ਲੈਨਾ।" ਫੇਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ, "ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਗੁਰਮੁੱਖ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਤੂੰ ਦਸਵੰਧ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨਾ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੱਢਦਾ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ, 'ਬਾਬਾ ਜੀ, ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਬਸ ਸਿੱਧਾ ਹਿਸਾਬ ਹੀ ਹੈਗਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ

ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ ਪਰਦੇਸ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੁਆਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਆਪ ਉਦਾਸੀ ਬਾਣਾ ਪਹਿਨ ਕੇ ਮਨਾਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨਾਲੋਂ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀਚੰਦ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਵੱਧ ਕਾਰ-ਆਮਦ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸੰਸਾਰੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਇਹੋ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰਿਆਈ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਚਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੱਡੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ-ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਕਰਤੱਵ ਬੜੇ ਗੁਹਜ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖੇ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਟੈਂਟ ਲਗਵਾ ਕੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਹਿਲਾ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਾਂ ਐਤਵਾਰ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸੰਗਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਲੇਟ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਤੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਸੰਗਤ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਜੁੜੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਸੀ।

ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਰੱਬੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਦੇ ਖਾਸ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ

ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਚੋਹਾਂ ਹੀ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਫਤਿਹ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਾਨੂੰ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਕਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਕਾਬੁਲ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਦੋਵਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੱਦਾਂ ਜੁਗਤ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦਾ, ਉਹ ਵੀ ਪਤਿਆ ਹੋਇਐ। ਇੰਨਾ ਵੀ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸ਼ਾਇਦ ਡਕੈਤਾਂ ਵਰਗਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਮੋੜਾ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ।

ਜਿਹੜੀ ਕਥਾ ਜਾਂ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੋੜ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸੁਣਾਈ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਚੋਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੱਝਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਜਾਗ ਪਏ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਮਗਰ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਦੌੜੇ। ਜਦ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਲਾ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਮੱਝਾਂ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਵਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਆਪ ਭੱਜਣ ਲੱਗਾ। ਛੱਪੜ ਕੰਢੇ ਇਕ ਸੰਤ-ਫਕੀਰ ਆਪਣੀ ਛੰਨ ਵਿਚ ਖੋਸੀ ਲਈ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਉਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੁਣ ਛੱਪੜ ਵਿਚ ਵਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਹ ਲੈ। ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਬਾਬੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੋਸੀ ਉਹਦੇ ਉਪਰ ਦੇ ਕੇ ਲੰਮਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਚੋਰ ਸਾਡੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਖੋਲ੍ਹ

ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਵਰਗਾ ਭਰੋਸਾ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਕਰ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੋਧ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ, ਉਥੇ ਜੋ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ, ਓਨਾ ਹੀ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਮਹੰਤ ਮਾਤੋ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜੇ ਮਹੰਤ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਨੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹੰਤ ਨੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਸੀਸ ਕਟਵਾ ਕੇ ਗੱਡੀ ਰੁਕਵਾਈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੈਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ-ਜਲ ਛਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਧਾਰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦੀ ਰਬਾਬ ਦੀ ਸਿਫਤ ਵਿਚ ਜੋ ਕਵਿਤਾ ਗਾਈ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਬਿਲ-ਏ-ਤਾਰੀਫ਼ ਸੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੱਸਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਕਥਾਕਾਰ/ਰਾਗੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਇਕ ਹਾਸੇ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬਹਿ ਕੇ ਸੁਣੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਾਦਗੀ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਾਨਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਿਖ ਜਾਂ ਗਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਤਲਖੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿਚ ਵੀ ਗਾਇਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਖਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਉਪਮਾ ਵੀ

ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਉਪਰ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੰਨ। ਜਿਹੜੇ ਬੱਲੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣ, ਉਹ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਰੱਖ ਲੈਨਾ।” ਹੁਣ ਆਪੇ ਹੀ ਜਾਣ ਲਓ ਕਿ ਮੈਂ ‘ਚੁਟਕਲੇ’ ਕਿਉਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਆਪਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸੁਣ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਪਰ (ਸੰਤ) ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲੇ ਨੇ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਈਆਂ। ਉਂਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਬਾਬੇ ਬੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ! ਨਾਲੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਭਈ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਇੰਦਾਂ ਚਟਖਾਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨੀਏ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਸੰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਆਇਓ ਆ। ਅਸਲ ਗੱਲ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਕਾਰੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸਵੰਧ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 30 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਚੈਕ ਮਿਲਦੇ।

ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਫੇਰ ਦਸਵੰਧ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਵੀ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਤੁਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਗੇੜਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਗ਼ਰੀਬ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਖ਼ਰਚਾ ਕਰ ਦਿਓ। ਨਾਲੇ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੰਦਾਂ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਲੁੱਕਵਾਂ ਜਿਹਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੰਤ ਕਰ ਗਏ ਕਿ ਦਸਵੰਧ ਕਿੱਥੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ‘ਬਚਨ’ ਸੁਣ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਕਰਦੀ, ਬਣਦਾ ਤਿਲ-ਫੁੱਲ ਭੇਟਾ ਆਪੇ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਸਮਾਜਕ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਗ਼ਰੀਬ-ਗੁਰਬਾ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹੋ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਕਤ ਬਹੁਤੇ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਲੋੜਵੰਦ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਤੇ ਦਾਨੀ ਇਕ ਕਿਰਤੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ!

ਜਿਵੇਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਫੇਰੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਕਥਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕਦੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸਗੋਂ ਇਸੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੱਗ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ— “ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵਿ ਕਮਾਈਐ, ਤਾਂ ਦਰਗਹਿ ਬੈਸਣਿ ਪਾਈਐ॥” ਪਰ (ਸੰਤ) ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: “ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ

ਤਿਲਕਣਬਾਜ਼ੀ ਹੈ, ਬੰਦਿਆ ਸੰਭਲ ਸੰਭਲ ਕੇ ਤੁਰ ਤੂੰ।” ਇਹ ਆਮ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਪਰ ਸੰਤ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੀ ਹੋਣ। ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿੱਠੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਵੀ ਬੜੀ ਤਰਜ਼ ਵਿਚ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਜੇ ‘ਤੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕੰਸ ਹੈ, ਬੜੀ ਤਿੱਖੀ ਸੁਰ ਕੱਢਦੇ ਆ, ਉਤੋਂ ਚਾਰ ਸਿੰਘ ਦੋ-ਦੋ ਦੀਆਂ ਜੋਟੀਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਜਿਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਚਿਮਟੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮਜ਼ਾਲ ਹੈ ਕਿ ਚੌਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਵੀ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਜਾਵੇ; ਪੂਰੇ ਟਰੇਡ ਹਨ। ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਬਾਹਾਂ ਉਪਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫੇਰ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਚਿਮਟੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਬੱਲੇ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਬੜਾ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਡਰਿੱਲ ਕਰੀਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਾਈ ਧਾਰਨਾ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਝੁਮਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇੰਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਉਚੀ ਉਚੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਗਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਕਿ ਇਹਦੇ ਅਰਥ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਬੇਰ, ਫੇਰ ਵੀ ‘ਸੰਤ’ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ!

ਇਕ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਜੋ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿਸੀ, ਉਹ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦ। ਜਿਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖੇ, ਉਥੇ ਤੀਜੇ ਤੇ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ‘ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਥਕ ਲੀਡਰਾਂ’ ਨੂੰ ‘ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ’ ਕਿਹਾ। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ‘ਬਾਦਲ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ’ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤੇ ਗਏ। ਬੜੀ ਜ਼ੁਰਅਤ ਹੈ ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ! ਇੰਨਾ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕੋਈ 5-10 ਮਿੰਟ ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜੈਕਾਰੇ ਬੁਲਾਏ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਮਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਵੀ ਗੂੰਜੇ ਤਾਂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਓ, ਆਪੇ ਹੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਹੋ ਜਾਣੇ। ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ-ਬੱਕਰੀਆਂ ਕਹਿ

ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜਿਸ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਇਹ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਕਹੇ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਭੇਡਾਂ-ਬੱਕਰੀਆਂ’ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ‘ਮੋਮਣੇ’ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਸੰਤ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੋਣੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੀਜ਼ਾ ਲਗਵਾਏ, ਉਹ ਵੀ ਭੇਡਾਂ-ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦਲ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਹੋਰ ਇਸ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਗਟਚਾਰੀ ਵੀ ਭੇਡਾਂ-ਬੱਕਰੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਤੇ ਸੰਤ-ਭੇਟਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈ ਲਈ ਹੋਣੀ ਬਾਬੇ ਨੇ!! ਇਹੋ ਦੋਗਲਾਪਣ ਬਾਦਲ ‘ਚ ਹੈਗਾ, ਵੇਟਾਂ ਵੇਲੇ ਪੂਰਾ ਪੰਥਕ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਰਾਮ ਭਗਤ। ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤੱਤੋ-ਤੱਤੋ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਤਾਂ ਕਹਿਣੇ ਪਏ ਹੋਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਦੇ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਪਤਾ ਹੋਣੈ।

ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ‘ਤੇ ਨਿਕਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਾਗਣ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਵੱਜੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦਿੰਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਬੜਾ ਉਤਮ ਸਮਾਂ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ‘ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ’ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੱਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਰ ਔਖੀ ਘੜੀ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਮੁਗ਼ਲ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਸਤ-ਪੰਜਾ ਲਈ ਹੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ‘ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ’ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਮਿੱਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਹੋਇਆਂ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ‘ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ’ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨੀਏ ਵੀ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ‘ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ’ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਹੈ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵੀ, ਫਿਰ ਆਹ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲੀ ਧਾਰਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਦਤ ਪਈ ਐ, ਚਿਮਟਿਆਂ ਤੇ ਢੋਲਕੀਆਂ ਦੀ ਉਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ‘ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ’ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਬਾਕਾਇਦਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਹੀਓਂ ਤਾਂ ਅਨੰਦ ਮਿਲਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ। ਇਸ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਕਿ ਸੰਤ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪ ਸ਼ਾਇਦ... ਚਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ... ਸੰਤ-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਛੋਟਾਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ!!

ਅਗਲਾ ਕੰਮ ਸੀ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਰ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ। ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋਏ ਵੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਲੀਕੇ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ। ਬਾਕੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪਾਸੇ ਰੱਖੀਏ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨੂੰ ਕਬੂਲਿਆ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹੁਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਜ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਜਾਂ ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਕਤਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਬਣ ਗਏ ਹੋਣੇ ਆ ਪਰ ਜੇ ਇੰਦਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ‘ਤੇ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਤੰਬੂਆਂ ‘ਤੇ ਹੋਇਆ ਖ਼ਰਚਾ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਲੱਗਰਾਂ ‘ਤੇ ਕੀਤਾ ਖ਼ਰਚਾ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਸੀ? ਸਿਰਫ਼ ਮਨਪ੍ਰਚਾਵਾ ਜਾਂ ਮੇਲਾ ਲਗਾ ਕੇ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਹੋਰ ਚਮਕਾਉਣੀ! ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਂਝੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇਖੇ-ਸੁਣੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਨ ਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਲੀ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਵਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਤ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਐ, ਉਨ ਕੇ

ਜਾਂਦੇ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਉਂਜ ਵੀ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੁੰਦੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ, ਉਹ ਵੱਡਭਾਗੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸੰਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਆਮ ਰਵਾਇਤੀ ਹੀ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਆਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗਾ ਹੋਣੈ ਕਿ ਐਵੇਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਆਦਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਘੋਚਾਂ ਕੱਢਣ ਦੀ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਕੋਈ ਸੰਤਾਂ ‘ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਸੰਤ-ਪ੍ਰਸੰਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੀ ਹਾਂ ਪਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਇੰਨਾ ਕੁ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ? ਇਹਦੀ ਬੋੜ੍ਹੀ-ਬਹੁਤੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰ ਕੇ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਬਾਕੀ ਸੰਗਤ ਆਪ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਭ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ!!

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

(ਸਫਾ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਜ਼ੁਰਗ ਡਾ. ਤਿਵਾੜੀ ਨੂੰ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਟੀਚਿੰਗ ਅਤੇ ਦਫਤਰੀ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਵੀ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਸੱਦਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲੇ, “ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਭ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਕਸੂਰਵਾਰ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵੀ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇਸ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ‘ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਉਣੀ ਹੈ?” ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਫੇਰ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਘੁੰਮ ਗਈ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ, “ਡਾ. ਸਾਹਿਬ! ਇਹ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇ ਯੋਗ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ।” (ਚਲਦਾ...)

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹੀ ਕਿ ਸੰਤ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੰਡਰੀਆਂਵਾਲੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੀਵਾਨ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਤ ਸ਼ਬਦ ਲੱਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਧਾਰਨਾ ਲਾ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਮਸਤੂਆਵੇਵਾਲੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਉਪਮਾ ਧਾਰਨਾ ਗਾ ਕੇ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 18 ਲੱਖ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣਾਇਆ। ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਰਾੜੇਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਧਾਰਨਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ 14 ਲੱਖ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣਾਏ। ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਾਂ ਨਾਨਕਸਰਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸੰਤ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸੰਤ ਤੇ ਭਗਤ ਇਕੋ ਹੀ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: ਸੰਤਾਂ ਕੋ ਮਤ ਕੋਈ ਨਿੰਦਉ, ਸੰਤ ਸੰਤ ਰਾਮ ਹੈ ਏਕੋ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਹੀ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਪੀ ਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਕੇ। ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਆਮ ਗ੍ਰੰਥੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਰੱਬ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਆਖਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਮੇਰੇ

ਧਾਰਨਾ ਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਉਪਮਾ ਕਿਉਂ ਮਾੜੀ ਹੈ?

ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਸੁਣਾਵੇ, ਸੋ ਭਾਈ ਸੋ ਮੇਰਾ ਵੀਰ। ਪਰ ਇਹ ਕੀ! ਇਥੇ ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੈਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਤ ਤੇ ਭਗਤ ਨੂੰ ਇਕ

ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਰੱਬ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਪੰਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨ: ਸੰਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀ ਪੈਜ ਜਿਨ ਰਾਖੀ ਹਰਨਾਖਸ਼ ਫਾਰੇ ਕਰ ਆਜ। ਬਾਕੀ ਗੱਲ ਰਹੀ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਦੀ, ਕੱਚੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਗੀਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣੇ ਤੇ ਸੁਣਨੇ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਵੱਜਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਅਪਨੰਗੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ

ਸਟੇਜਾਂ ‘ਤੇ ਨੱਚਦੇ ਹਾਂ। ਬੜੇ ਹੁੱਬ ਹੁੱਬ ਕੇ ਨੌਟ ਵਾਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਨਗ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ 2010 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ‘ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਗਾਇਕ ਬਲਜੀਤ ਮਾਲਵਾ ਨੇ “ਆਹ ਫਤ ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਾਬੀ, ਜੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਸ਼ਰਾਬੀ”, ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਨੇ “ਤੈਨੂੰ ਚੰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇਖਾਂ”, ਜਿਹੇ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਬਾਣੀ ਸੀ? ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗਾ ਜਾਂ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਉਹ ਉਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਨ!

ਕੀ ਜਿਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮਨਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹੀ ਲੋਕ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਸੁਣਾਵੇ, ਸੋ ਭਾਈ ਸੋ ਮੇਰਾ ਵੀਰ। ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: ਆਏ ਸੰਤ ਪ੍ਰਾਹੁਇੰ ਕੀਰਤਨ ਹੋਆ ਰੈਣ ਸਬਾਈ। ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਸੰਤ ਸਨ? ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਰੱਬ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਬਾਰੇ। ਜਦੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਭਾਗ ਹੋਆ ਗੁਰ ਸੰਤਿ ਮਿਲਾਇਆ) ਤੱਤੋ ਨੂੰ ਸਿਹਾਰੀ ਲਾ ਕੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸੰਤ ਹਨ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਮਿਲਾਪ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਅੱਜ ਕਰਾਇਆ ਹੈ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਨਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਹੀਂ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਉਥੇ ਤਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕੀ ਫੇਰ ਬੀਬੀਆਂ ਸਿੱਖੀ ਨਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨ? ਉਹ ਮਰਿਆਦਾ ਉਥੋਂ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਣਾਏ ਢਾਡੀ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ 52 ਕਵੀ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਜਦੋਂ ਸੱਤਾ ਤੇ ਬਲਵੰਭ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ, ਪੰਜਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਆਉ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰੀਏ।

ਕੀਰਤਨ ਇਕ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਉਪਮਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਕੋਈ ਜਿਸ ਮਰਜ਼ੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੇ। ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜੇ ਨਾ। ਜੀਵ ਦਾ ਭਲਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾਉਣੇ, ਗੁਰੂ ਉਪਮਾ ਕਰਨੀ, ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹੇ, ਜੀਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ‘ਤੇ ਕੋਈ ਬੰਦਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦਾ। ਬੰਦਿਸ਼ ਤਾਂ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ‘ਤੇ ਹਰਨਾਖਸ਼ ਨੇ ਲਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਅੰਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ।

-ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕੇ

971-218-1191

ਸੇਲਮ, ਓਰੇਗਨ

ਸੁਲਫੇ ਦੀ ਲਾਟ ਵਰਗੀ

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵਾਂਗੂੰ ਭੱਠਲ ਨੂੰ ਭੈਣ ਬਣਾ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਚਿਤਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਬਣ-ਠਣ ਕੇ ਬੈਠਾਂ ਪਰ ਫਿਰ ਸੋਚਦਾਂ, ਕਿਤੇ ਲੋਕ ਗਲਤ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਹੀ ਨਾ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਕਿ ਦੇਖੋ! ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ ਦੁਗਾਣੇ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ!

ਪਰ ਸੱਚ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣੀ! ਮੇਰਾ ਵੀ ਹੁਣ ਜੀਅ ਕਰਦੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੀਰ ਦਵਿੰਦਰ ਵਾਂਗੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਵਾਂ! ਪਰ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਫਿਰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਭਲਾ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ! ਮੈਂ ਕੇਹੜਾ ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੂਠਾ ਖਾ ਲਿਆ? ਇੱਕ ਤੂੰ ਹੀ ਏ, ਜਿਹੜੀ ਉਜਲ ਵਾਂਗੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਮੁੱਕਰ ਜਾਨੀ ਏ! ਗੱਲ-ਗੱਲ ‘ਤੇ ਬੂਠ ਬੋਲਣਾ, ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਾਂਗੂੰ ਤੇਰੀ ਫਿਤਰਤ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਏ! ਏਦੂੰ ਚੰਗੇ, ਜਾਹ! ਤੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਸਟੈਪ-ਡਾਊਨ ਹੀ ਕਰ ਜਾਹ! ਕੋਈ ਲੱਭ ਲਊਂਗਾ ਗੁੰਮਨਾਮ ਕੁੜੀ! ਜੇ ਬੈਠਿਆ ਕਰੂਗੀ ਦਿਲ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ‘ਚ ਕਾਲਾ ਚਸ਼ਮਾ ਲਗਾ ਕੇ! ਨਾਲੇ ਗੁਣਗੁਣਾਇਆ ਕਰੂਗੀ, ‘ਜਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਖਾਂ, ਵੇ ਕਾਲਿਆ ਜਿਹਾ! ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਦਿਸਦਾ!’ ਕਾਲੀ ਐਨਕ ਨਾਲ ਕਾਲਾ ਈ ਦਿਸਣੈ! ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਰੂਗਾ, ‘ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਨਾ ਗੋਰੀਏ ਕਾਲਾ! ਮੋਰਿਓਂ ਕਲੀ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਏ! ਰਹਿੰਦਾ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਪੇਂਟ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਸਾਈ ਤਾਂ ਫਤਾਈ ਹੋਈ ਏ!’

ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸੁਆਰ ਕੇ ਰੱਖਿਆ! ਤੂੰ ਓਥਾਮੇ ਵਾਂਗੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਵੇਂ ਜਾਂ ਨਾ ਆਵੇਂ, ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ!

ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ, ਮੱਕੜ ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਭਮੱਕੜਾਂ ਵਰਗਾ-ਤੇਰਾ, ਗੁਰਮੇਲ ਬਦੇਸ਼ਾ, ਸਰੀ ਬੀ.ਸੀ.। ਬਾਕੀ, ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਰ ਲੀਂ, ਫੋਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹੀ ਐ 604-537-9490

ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਬਿਨਾ ਤਨਖਾਹ ਕਮਾਂਡਰ

ਹੋਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਲੇ ਵਿਚ 103 ਰਾਜੇ ਕੈਦੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 51 ਰਾਜੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੈਦ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 52 ਦੂਜੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੋਲਾ ਫੜ ਕੇ ਨਿੱਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਿੱਕਲ ਜਾਣ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 51 ਕਲੀਆਂ ਵਾਲਾ ਚੋਲਾ ਸਿਲਵਾਇਆ। 50 ਰਾਜੇ ਚੋਲੇ ਦੀਆਂ ਕਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਆਏ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਿੱਲੀ ਆਏ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਆਏ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਰੁਕ ਗਏ। ਖਜ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਥੇ ਜਹਾਂਗੀਰ 3 ਸਾਲ 1616 ਈਸਵੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਰਿਹਾ। 10 ਨਵੰਬਰ 1616 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕੀਤਾ। 1612 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਡਾ. ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕੈਦ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੇਠ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

**ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੀ, ਬੇਕਰਜ਼ਵੀਲਡ
ਫੋਨ: 661-827-8256**

ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਜਹਾਂਗੀਰ ਅਪ੍ਰੈਲ 1916 ਈ. ਵਿਚ ਆਗਰੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਫੱਗਣ, 1675 ਬਿਕਰਮੀ (1619 ਈਸਵੀ) ਵਿਚ ਰੋਪੜ ਪਹੁੰਚੇ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। 'ਤਵਾਰੀਖ਼ ਗੁਰੂ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਅਨੁਸਾਰ "ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਤਿਕਾਰ ਬਖਸ਼ੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ 7 ਤੋਪਾਂ, 1000 ਘੋੜਸਵਾਰ ਤੇ ਪੈਦਲ (ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਅਨੁਸਾਰ 7 ਤੋਪਾਂ, 700 ਘੋੜਸਵਾਰ ਤੇ 1000 ਪੈਦਲ) ਦਾ ਬਿਨਾ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਪੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।"

ਭੱਟ ਵਰੀ ਕੱਤਾ ਪੁਰਾਣਾ ਜੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੱਗਣ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ਪਹਿਲੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਸੰਮਤ 1676 ਬਿਕਰਮੀ (1619 ਈਸਵੀ) ਵਿਚ ਬਟਾਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਲਾਨੌਰ ਵਿਖੇ ਕੈਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਭਾਈ ਬੱਲੂ ਤੇ ਪਦਮ ਰਾਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਗਏ। 'ਤਵਾਰੀਖ਼ ਗੁਰੂ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਸਜਾ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਬਦਬਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਧ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਦੀਪਮਾਲਾ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ਼ਪਸੰਦੀ ਅਤੇ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬਖਸ਼ੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਦੇਖ ਲਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਹੋਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਨੈਤਿਕ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜੱਜ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸੋਚੀ ਸੁਲਤਾਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।

'ਤਵਾਰੀਖ਼ ਗੁਰੂ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, "ਬਾਦਸ਼ਾਹ (ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ) ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੋਸਲਾ, ਜ਼ੋਰ, ਬਹਾਦਰੀ ਦੇਖ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫ਼ਿਕਰ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਦੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਆਪਣੇ ਮੁਰੀਦਾਂ ਸਮੇਤ ਜੇ ਕਈ ਲੱਖ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਿਗੜ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਜਦ ਕਦੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਵਜ਼ੀਰ ਤੇ ਸੂਬੇ ਲਾਹੌਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਤਦ ਉਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਐਸਾ ਡਰਾਇਆ ਤੇ ਉਹ ਭੈੜੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਦਿਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਲੱਗ ਕੇ 2 ਤੋਪਾਂ (ਦੂਜੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ 7 ਤੋਪਾਂ), 700 ਅਸਵਾਰ ਜੋ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਉੱਤੇ

ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹ ਮੰਗਵਾ ਲਏ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਣੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਘਟਾਈ ਪਰ ਸਗੋਂ ਉਲਟਾ ਵਧਾਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 2 ਤੋਪਾਂ ਤੇ 700 ਅਸਵਾਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਜ਼ਾਹਰਾਦਾਰੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਾਬਿਆਦਾਰੀ ਲਈ ਦੇ ਰੱਖੇ ਸਨ, ਪਰ ਅਸਲੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਸਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਨਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਉਂ ਬੂਹੇ ਅੱਗਿਓਂ ਪਹਿਰਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਏ।" ਮੁਗ਼ਲ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਗਏ।

ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਗ਼ਲ ਫੌਜ ਜਿਸ ਵਿਚ 700 ਘੋੜੇ, 1000 ਪੈਦਲ ਅਤੇ 7 ਤੋਪਾਂ ਸਨ, ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਇਹ ਕਿ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ (ਜੀ) ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਫੌਜ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ ਪੈਦਾ ਖਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਭਾੜੇ ਦੇ ਪਠਾਣ ਬਹੁਤ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ (ਗੁਰੂ) ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ (ਜੀ) ਨੂੰ ਮਨਸਬਦਾਰੀ ਦਾ ਉਚਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ (ਜੀ) ਮਹਾਨ ਕੌਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਦੀ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੁਗ਼ਲ ਫੌਜ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘੁੰਮੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਜਾਂ ਹਲਚਲ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਨਾ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੁਗ਼ਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਮੁਗ਼ਲ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ।

ਇੰਦੂ ਭੁਸ਼ਨ ਬੈਨਰਜੀ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਵਕਤ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਅਜੇ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਠਦਾ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਟੱਕਰ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ (ਜੀ) ਨੇ ਸੁਲਾਹ ਦਾ ਰਸਤਾ ਚੁਣਨਾ ਹੀ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ।"

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਫੌਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਗਿਰਦ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਗ਼ਲ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।"

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦੇ। ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਗ਼ਲ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖਿਅਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਾਲ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਤੇ ਦੱਖਣ ਜਾਣ ਦਾ ਲਾਭ ਮੁਗ਼ਲ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਇਆ। ਅਹੁਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮੁਗ਼ਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਦਬਦਬਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ 5 ਸਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੁਸ਼ਕ ਨਾ ਸਕੇ। ਜੁਲਮ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੁਣਵਾਈ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਠਾਣ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਕ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋ ਗਏ, ਦੂਜੇ ਫੌਜੀ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਦੇਣਾ ਭਾਵੇਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਗੁਰੂ ਜੀ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਕ ਚਾਲ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹੀ ਜਾਣਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਜਾਂ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਕਬੂਲਿਆ, ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜਬਰ-ਜੁਲਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ। ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨੇਕੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਗਿਆ:

ਮਸੱਲਾ ਬੇਚ ਖੰਜਰ ਖ਼ੀਦ ਓ ਬੇਅਮਲ ਜਾਹਦ

ਕਿ ਟਕਰਾਨੇ ਕੇ ਹੈ ਤੇਰੀ ਫ਼ਕੀਰੀ ਸੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ।

ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਉਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਮੇਰੀ ਸਦਾ ਕੋ ਦਬਾਨਾ ਤੋ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ,

ਬਦਲਤੇ ਵਕਤ ਕੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਕੌਨ ਰੋਕੇਗਾ।

ਫਸੀਲੇ ਆਤਿਸ਼ੇ ਆਹਨ ਬਹੁਤ ਬੁਲੰਦ ਬੀ,

ਮਗਰ ਹਯਾਤ ਕੀ ਲਲਕਾਰ ਕੌਨ ਰੋਕੇਗਾ।

ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਕੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਰੋਕਨੇ ਵਾਲੇ,

ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਤਲਵਾਰ ਕੌਨ ਰੋਕੇਗਾ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦੂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੁਹੰਮਦ ਲਤੀਫ਼ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ: "ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕਿਲਾ ਅਤੇ ਤਖ਼ਤ ਬਣਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸੱਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।"

ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ. 'ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: "ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭੈ-ਭੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਦਲੇਰ ਤੇ ਨਿਰਭੈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਖ਼ਿਆਲ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।"

ਮੀਆਂ ਮੀਰ, ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿਚ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ 'ਬੰਸਾਵਲੀਨਾਮਾ' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਬੇਗਮ ਖ਼ਾਵੰਦ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਐਸੇ,

ਫ਼ਕੀਰ ਜਾਤ ਹੈ ਸਾਈਂ ਦੀ ਸਾਈਂ ਜੈਸੇ।

ਕੈਦ ਨਹੀਂ ਕਰੀਏ ਕਹੇ ਕਹਾਏ।

ਫ਼ਕੀਰ ਦੀ ਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਹਟਾਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ 1612 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਈਆ

ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ, ਪੀਰਾਂ-ਫ਼ਕੀਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ/ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਖਿਉ-ਮਿੱਠੇ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਸਰਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਫੁੱਟ-ਫੁੱਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਾਡਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ (ਖ਼ਾਲਸੇ/ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ) ਦੇ ਗੜਗੱਜ ਬੋਲਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਲੇ ਕੁਰੀਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਚੋਟ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਵੇਲੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਤਾ ਕੂ (ਬੋੜੇ) ਨੂੰ 'ਸਵਾਇਆ', ਇਕ ਨੂੰ 'ਸਵਾ ਲੱਖ', ਬੇਹੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ 'ਮਿੱਠੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ', ਰਾਸ਼ਨ (ਲੰਗਰ) ਦੇ ਮੁੱਕਣ ਨੂੰ 'ਲੰਗਰ ਮਸਤਾਨਾ ਜਾਂ ਵਾਧੇ ਪੈ ਗਿਆ', ਮਿਰਚ ਨੂੰ 'ਲੜਾਕੀ', ਹੋਲਾਂ ਨੂੰ 'ਇਲਾਚੀਆਂ', ਹਲਦੀ ਨੂੰ 'ਕੇਸਰ', ਬੇਰ ਨੂੰ 'ਸੋਬ', ਗੰਨੇ ਨੂੰ 'ਬ੍ਰਹਮ ਰਸ ਦੀਆਂ ਪੋਰੀਆਂ', ਭੁੱਜੇ ਛੋਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਬਦਾਮ', ਭਾਜੀ/ਸਬਜ਼ੀ ਨੂੰ 'ਤਿੱਤਰ ਬਟੋਰ',

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰਸ- ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਗੜਗੱਜ ਬੋਲੇ

ਕੜੀ ਨੂੰ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ', ਬੜਾਉ ਨੂੰ 'ਇਕ ਟੰਗਾ ਬਟੋਰ', ਬੀਆਬਾਨ (ਜੰਗਲ) ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਨੂੰ 'ਸਬਜ਼ ਮੰਦਰ/ਇੰਦਰ ਪਲੰਘ/ਝੁੱਲਾ', ਕੁੱਲੀ ਨੂੰ 'ਸੀਸ ਮਹੱਲ', ਰੁਮਕਦੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਨੂੰ 'ਇੰਦਰ ਰਾਣੀ', ਉਜਾੜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਨੇਰੀ ਨੂੰ 'ਭੂਤਨੀ', ਹਾਂਡੀ/ਤੋੜੀ/ਦੇਗ ਨੂੰ 'ਜਗਨਨਾਥੀ', ਦਾਲ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੜਛੀ ਨੂੰ 'ਰੱਜੀ', ਮਾਇਆ ਨੂੰ 'ਨਾਗਣੀ/ਛਿੱਲ', ਪੈਸੇ-ਟਕੇ ਨੂੰ 'ਦਮੜੇ', ਖੀਸੇ (ਜੇਬ) ਨੂੰ 'ਕਾਰੂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ', ਭੁੱਖ ਨੂੰ 'ਬਘਿਆੜ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ' ਅਤੇ ਰੱਜ/ਛੱਕਾਰ ਨੂੰ 'ਅਨੰਦ-ਨਾਦ', ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ 'ਖੁਸ਼ੇ', ਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਲੱਕ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਰਨੇ/ਕਪੜੇ ਨੂੰ 'ਕਮਰਕੱਸਾ', ਧਾਰਮਿਕ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨੂੰ 'ਗੁਰਮਤਾ' ਤੇ ਜਿੱਤ/ਸਿਤੂਸ਼ਟੀ ਨੂੰ 'ਫਤਿਹ' ਆਦਿ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨਾ', ਚਿਖਾ ਨੂੰ 'ਅੰਗੀਠਾ', ਨੀਂਦ ਨੂੰ 'ਸੁਰਗਾਂ

ਦੀ ਰਾਣੀ/ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਗੋਦ', ਘੁਰਾੜਿਆਂ ਨੂੰ 'ਅਨਹਦ ਨਾਦ' ਅਤੇ ਬੁਖਾਰ ਨੂੰ 'ਧਰਮ ਰਾਜ ਦਾ ਕੌੜਾ ਪੁੱਤਰ' ਆਦਿ ਕਹਿ ਕੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛਿਆ 'ਤੇ ਝਲਣਾ ਤੇ ਸੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਢੰਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ' ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ/ਡਰਪੋਕ ਨੂੰ 'ਗਿੱਦੜ', ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਝੂਠ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਭਗੋੜਾ', ਬਹਾਦਰ/ਹੌਸਲੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਸ਼ੇਰ', ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਾਥੀ ਨੂੰ 'ਕੱਟਾ' ਯਾਨੀ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣੀ ਸਮਝਦਿਆਂ ਤੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ ਹੀ 'ਅਕਲਦਾਨ' ਦਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ 'ਸਸਤਰ', ਲੜਨ ਨੂੰ 'ਦੋ ਹੱਥ ਕਰਨੇ', ਜਰਵਾਇਆਂ ਦੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਨੂੰ 'ਸੋਧਣ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਧਰੇ ਨੂੰ 'ਨੌਗਜ਼', ਸਰੀਰੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੂੰ 'ਪਹਿਲਵਾਨ', ਗੰਜੇ ਨੂੰ 'ਕਲਗਾ', ਲੰਛੇ ਨੂੰ 'ਸੁਚਾਲਾ', ਟੰਡੇ ਨੂੰ 'ਬਹੁ-ਬਾਹੂ', ਕਾਣੇ ਨੂੰ 'ਲੱਖ-ਨੇਤਰਾ', ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ 'ਸੂਰਮਾ' ਆਖ ਕੇ

ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ 'ਕੁਕਰ/ਪਹਿਰੇਦਾਰ', ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਨੂੰ 'ਉਡਣ ਖਟੋਲੇ ਦਾ ਝੂਟਾ', ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ 'ਅਕਾਸ਼ ਪਰੀ', ਕਿੱਕਰ ਨੂੰ 'ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਪੌਦਾ', ਕਹੀ ਨੂੰ 'ਪਤਾਲ ਮੋਚਨੀ', ਦਾਤਰੀ ਨੂੰ 'ਖੇਤ ਚਰਨੀ, ਝਾੜੂ ਨੂੰ 'ਸੁੰਦਰੀ', ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ 'ਚਰਨ', ਜੁੱਤੀ ਨੂੰ 'ਚਰਨ ਦਾਸੀ', ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਸੂਬੇਦਾਰ', ਤਲਾਅ ਨੂੰ 'ਸਰੋਵਰ', ਪਾਣੀ ਨੂੰ 'ਜਲ', ਰੋਟੀ ਨੂੰ 'ਗੰਫਾ/ਪ੍ਰਸਾਦਾ', ਦੁੱਧ ਨੂੰ 'ਸਮੁੰਦਰ', ਸ਼ਰਦਾਈ ਨੂੰ 'ਸੁੱਖ ਨਿਧਾਨ', ਖਾਣ-ਪੀਣ ਨੂੰ 'ਛਕਣ-ਛਕਾਉਣ', ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਇਆ ਅਤੇ ਚਾਹ ਨੂੰ 'ਢਿੱਡ ਫੁਕਣੀ' ਅਤੇ ਉਬਾਸੀ ਨੂੰ 'ਬੀਕਾਨੇਰੀ ਹਵਾ' ਆਖ ਕੇ ਛੁਟਿਆਇਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਲ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ 'ਮੈਦਾਨ ਖੇਡਣ/ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾਣ', ਦਾਤਣ ਕੁਰਲੇ ਨੂੰ 'ਦੰਦ ਤਿੱਖੇ ਕਰਨਾ' ਤੇ ਹੱਥ ਧੋਣ ਨੂੰ 'ਹੱਥ ਸੁੱਚੇ ਕਰਨ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਹਾਉਣ ਨੂੰ 'ਇਸ਼ਨਾਨ', ਸਿਰਫ ਮੂੰਹ-ਹੱਥ ਧੋਣ ਨੂੰ 'ਪੰਜ

ਇਸ਼ਨਾਨ', ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ 'ਰੋਮ', ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ 'ਕੇਸ', ਗਿੱਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਕਾਉਣ ਨੂੰ 'ਹਰੇ ਕਰਨਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਦੇਗ-ਤੇਗ ਫਤਿਹ' ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਇਹੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੰਗਰ-ਪਾਣੀ ਵੀ ਚਲਦਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਰਵਾਇਆਂ ਉਪਰ ਜਿੱਤ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇ।

ਤੰਬਾਕੂ ਨੂੰ 'ਜਗਤ ਜੂਠ', ਹੁੱਕੇ ਜਾਂ ਸਿਗਰਟ/ਬੀੜੀ ਦੇ ਸੁਟੇ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਲਿੱਦ/ਖੋਤੀ ਚੁੰਘ', ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ, ਪਖੰਡਵਾਦ, ਟੂਣੇ-ਟਾਮਣ ਤੇ ਫਾਂਡੇ ਕਰਨ/ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 'ਕੁਰਾਹੀਏ' ਜਾਂ 'ਹਨੂਰੂ/ਲਾਈਲੰਗ ਭੇਡੂ', ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ ਨੂੰ 'ਭੁੱਜੇ ਲੱਬਾ', ਲੁਤੀਆਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਨਾਰਦ', ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ 'ਕੁਫਰ ਤੋਲਾ', ਆਖ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚਚਾਰਤਾ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਭੰਡਿਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕਾਂ ਨੂੰ 'ਟੁੱਕੜ ਬੋਚ' ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਪਰ ਹੰਕਾਰੀ/ਕੰਜੂਸ ਨੂੰ 'ਕੋਹੜਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਨਕਾਰਿਆ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੜਗੱਜ ਬੋਲਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਮਾਣ ਦੂਣ-ਸਵਾਇਆ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾਓ*

ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਦੇ ਖੇਲ ਬਹੁਤ ਅੱਛੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਦੀ ਸਫਾਈ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਅਸੰਭਵ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਸੰਭਵ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਘੱਟ ਜਾਦੂਮਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਲੰਮੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਹੋਇਆ ਇਦਾਂ ਕਿ ਜੂਨ 1994 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਐਲ ਟੀ ਸੀ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਅਸੀਂ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਗੁਲਬਰਗੇ ਰੁਕਣਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲਈ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਪਟਿਆਲੇ ਮੁੜਨਾ ਸੀ।

ਗੁਲਬਰਗੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਈ ਦੇਖਣਯੋਗ ਥਾਵਾਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀਆਂ (ਪਰਲਜ਼) ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੰਡੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ 1983 ਵਿਚ ਓਸਮਾਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਥੋਂ ਇਕ ਪਰਲ-ਸੈਟ ਲੈਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕਈ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਦੋਂ ਇਹ ਮਨਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਦੁਆਲੇ ਫੈਲੀ ਮੋਤੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ।

ਪਰਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮੋਤੀਆਂ ਜੜੇ ਗਲ ਦੇ ਸੈਟ ਵੇਖਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਇਕ ਤੋਂ ਇਕ ਸਜੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਵਧੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜ਼ੇਵਰਾਤ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੈਟ ਪਸੰਦ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਬੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਕ ਸੈਟ ਪਸੰਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਸ ਉਤੇ ਕੀਮਤ 3700 ਰੁਪਏ ਲਿਖੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਪਸੰਦ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ। ਚਲੇ ਇਕ ਦੋ ਥਾਂ ਹੋਰ ਵੇਖ ਲਈਏ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਪਸੰਦ ਹੈ ਤਾਂ ਲੈ ਲੈ। ਇਸੇ ਦਾ ਰੇਟ ਘੱਟ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।” ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਦੇਖ ਲਓ ਜੇ ਤਿੰਨ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ।” ਹੋਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਰੇਟ ਘੱਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸਭ ਵਾਕਫ਼ਕਾਰ ਮੇਰਾ ਸਿੱਕਾ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਤੇ ਕਈ ਤਾਂ ਸਸਤੀ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ 500 ਰੁਪਏ ਘਟਵਾ ਲਏ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕਰ ਦਿਤੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਟ ਸੇਠ ਕੋਲ ਭੇਜੇ, ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਉਸੇ ਨਾਲ ਕਰਾਂਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਸੈਟ ਸੇਠ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੇਠ ਸਭ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਕਹਿ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਚਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਸਮਝਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੇਟ ਠੀਕ ਕਰੋ। ਉਸ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਵਲ ਇੰਜ ਉਂਗਲਾਂ ਘੁਮਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, “ਤੂੰ ਕਿੰਨੇ ਕਰੇ ਨੇ ਬਈ?” ਉਸ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ, “3200 ਕਹਿ ਦੀਏ।” ਸੇਠ ਨੇ ਉਤਰ ਸੁਣ ਕੇ ਖੱਬੇ ਸੱਜੇ ਜਿਹੇ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਰੇਟ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਗੱਲ ਨਾ ਬਣਦੀ ਦੇਖ ਮੈਂ ਲਿਖਤੀ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਇਆ। ਉਸ ਕੋਲ ਪਏ ਇਕ ਪੈਡ ਉਤੇ ਮੈਂ 2500 ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਜ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ, “ਹੁਣ ਸੁੱਟ ਪੱਤਾ।” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਠਪੁਣੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੈਡ ਚੁਕਿਆ ਤੇ 3100 ਲਿਖ ਦਿਤੇ। ਮੈਂ ਘੂਰੀ ਜਿਹੀ ਵੱਟ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ 2525 ਲਿਖ ਕੇ ਪੈਡ ਉਸ ਵਲ ਧੱਕ ਦਿਤਾ। ਸਭ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਖੜੇ ਸਾਡੀ ਚੁਪੋ-ਗੁਪਤੀ ਖੇਡ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸੇਠ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਰਮੇ-ਸ਼ਰਮੀ 3000 ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਪੈਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ

ਹੱਥ ਦੀ ਸਫਾਈ

ਦਿਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, “ਇਹ ਫਾਈਨਲ ਹੈ, ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ।” ਪਰ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਹਟਣ ਵਾਲਾ ਸਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਤਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਤੇਲ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਕਸਿੰਗ ਦੇ ਰੈਫਰੀ ਵਾਂਗੂੰ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਠਾ ਕੇ ਖੜਾ ਕਰਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੈਨ ਚੁਕਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਾਦ ਛੱਡ ਮੈਂ ਹੁਣ ਗੱਲਬਾਤ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, “ਬੋਲ ਯਾਰ, ਕੁਛ ਤੋਂ ਬੋਲ।”

ਮੇਰੇ ਇੰਨਾ ਕਹਿਣ ਤੇ ਸਭ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇਕੋ ਸੁਰ ਵਿਚ ਬੋਲ ਉਠੇ, “ਯੇ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਜੀ। ਇਨ ਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ।” ਮੈਂ ਇਹ

ਕਰ ਰਖਿਆ ਸੀ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿਟ ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਾਂ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਪੰਚੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਦੀ ਧਰਮ-ਅਰਥ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਕਈ ਧੁਰੰਤਰ ਹੋਮਿਓਪੈਥਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਇਲਮ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਕੇ ਧੁਰੰਤਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਸਾਧਨਾ ਸਦਕਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਅਗੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਗੁੱਝੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝਾ ਰੋਗ ਵੀ ਸਿਰਦਰਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਨਿਧੜਕ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਸਾਂ। ਸਭ

ਸੁਣ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਰਗੜਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਸੈਟ ਨਾਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸੇਠ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਫਿਕਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, “ਵੋਹ ਕੈਸੇ?”

“ਨੀਂਦ ਮੇਂ ਚਲੀ ਗਈ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਰਾਤ ਕੇ ਸੋਏ ਥੇ, ਸੁਬਾ ਉਠੇ ਬੋਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ। ਮੇਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਏ ਪਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਵਿਚ ਜਾਨ ਤਾਂ ਆਈ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸੇਠ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁੱਖ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਮੈਂ ਸੇਠ ਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ। ਉਸ ਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਸਭ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤੇ। ਸੇਠ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਹੁਣ ਸੈਟ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਕਿਤੇ ਭਕਾਈ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੌਦਾ ਟਾਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਧਰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਫਿਕਰ ਜਿਹਾ ਉਭਰਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਗੱਲਾਂ-ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਭਾਈ 2700 ਦੇ ਰੇਟ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਊ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਪੇਸ਼ੇਂਟ ਕਰ ਕੇ ਸੈਟ ਅਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਦਿਤਾ।

ਇਸ ਪਾਸਿਓਂ ਵਿਹਲਾਂ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਮੈਂ ਫਿਰ ਸੇਠ ਵਲ ਪਰਤਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਮੈਂ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਦਾ ਵਾਹਵਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹਾਸਲ

ਅਲਾਮਤਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਸੇਠ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਤੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇ?” ਉਸ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਭਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਟੱਡੀਆਂ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮੱਥੇ ਨਾਲ ਲਾਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਫਰੀ ਡੱਬੇ ਵਿਚੋਂ ਦਵਾਈ ਦੀ ਇਕ ਖੁਰਾਕ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਝਾੜੀ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ ਇਹ ਤੇਰਾ ਕਲਿਆਣ ਕਰੇਗੀ। ਮਾਤਾ ਮੋਟਾ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਨਾ ਲਈਂ। ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰਖੀਂ ਤੇ ਚੰਗੀ ਘੜੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੀਂ।” ਇੰਨੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਚਲ ਪਏ।

ਪਰਲ ਸੈਟ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈ ਪਰ ਪਟਿਆਲੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਝੁਮਕੇ ਅੱਖਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਫੜ ਲਈ। ਮੈਂ ਬੇਬੇਬਾ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਮੁੜ ਕੇ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੋ ਆ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਨੇ ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਗੁਲਬਰਗੇ ਲੜਕੀ ਕੋਲ ਜਾਇਆ ਕਰਾਂ ਉਹ ਝੁਮਕੇ ਮੇਰੇ ਬੈਗ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਆ ਕਰੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਲਿਆ ਕੇ ਉਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਆ ਕਰਾਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਉਚੇਚਾ ਮੈਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਰਾਹੀਂ ਗੁਲਬਰਗੇ ਭੇਜਿਆ ਪਰ ਉਥੇ ਸੋਮਵਾਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ

ਜੁਲਾਈ 1997 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੋਟਮ (ਕੋਰਲ) ਵਿਚ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਸਰਬ-ਭਾਰਤੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਝੁਮਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚਮੇੜ ਦਿਤੇ। ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਅਖੀਰ ਜੂਨ 1998 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਟੈਸਟ ਲਈ ਬੰਗਲੌਰ ਗਏ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਝੁਮਕੇ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਲਏ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣ ਲਈ। ਟੈਸਟ ਲਈ ਆਏ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗੱਡੀ ਦੀ ਚਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਕੋਟੇ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵੀ ਕਾਰਆਮਦ ਨਾ ਹੋਈਆਂ। ਫਸੇ ਹੋਇਆਂ ਨੇ ਅਸੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਕਰਵਾ ਲਈ ਤੇ ਬੰਗਲੌਰ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਫਰ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸੇਠ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਲਭਣ ਲਗੇ ਪਰ ਕਾਫੀ ਅਰਸਾ ਬੀਤ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਿਥੋਂ ਬਰਿਆਨੀ ਖਾ ਕੇ ਸਾਹਮਣੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਵੜੇ ਸਾਂ। ਮੁੱਖ ਗਲੀ ਲੱਭ ਕੇ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਗਏ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨਾਲ ਮਕੜੀ ਦੇ ਜਾਲ ਵਾਂਗੂੰ ਫੈਲੀਆਂ ਪਰਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਭੀੜੀਆਂ ਬੀਹੀਆਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਦ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਨਾ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਜਾ ਜਾ ਕੇ ਮੁੜ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲਭਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਂਦੇ। ਚਾਰ ਮੀਨਾਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਸੜਕਾਂ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਠੀਕ ਪਾਸੇ ਹੀ ਲੱਭ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਬੋਹਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਟਾਈਮ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਜਿਊਲਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਸ ਸੇਠ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜੋ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਬੇਉਮੀਦੇ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮੁੜਨ ਹੀ ਲਗੇ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕ ਜਿਊਲਰ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਦਿਸਿਆ। ਅਸੀਂ ਰੋਕ ਕੇ ਸਵਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਬੋੜਾ ਰੁਕ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਇਧਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।” ਮੈਂ ਤਿੜਕ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਯਾਰ ਪਾਂਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਵੇਂ ਇਧਰ ਹੀ ਥਾ, ਉਸ ਸੇ ਜਿਊਲਰੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਥੇ ਹਮ। ਤਬ ਵੇਂ ਬੋਲਤਾ ਨਹੀਂ ਥਾ।” ਉਹ ਪੈਂਦੀ ਸੱਟੇ ਬੋਲਿਆ “ਯੂੰ ਬੋਲੇ ਨਾ। ਅਬ ਬੋਲਤਾ ਹੈ ਵੇਂ। ਯਹਾਂ ਸੇ ਛੇ ਸਾਤ ਦੁਕਾਨੇਂ ਆਗੇ ਹੈ ਇਸੀ ਹਾਥ।” ਉਸ ਦੇ ਦਸਣ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਪਿਛਲਾ ਨਕਸ਼ਾ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਪਛਾਣ ਲਈ।

ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਤਿਲਕ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਸੇਠ ਗਾਹਕ ਭੁਗਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ ਪੱਗੜਧਾਰੀ ਖੜਾ ਦੇਖ ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਂਕਿਆ ਫਿਰ ਚਿਲਾਇਆ, “ਅਰੇ ਆਪ!” ਅਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਪੜਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਬੋਲਨੇ ਲਗੇ ਹੋ? ਪਹਿਚਾਨਾ ਮੁਝੇ?” ਸੇਠ ਕਾਲੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਹੇਠੋਂ ਅਹਿਸਾਨਮੰਦੀ ਨਾਲ ਮੁਸਕੁਰਾਇਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ “ਆਪ ਕੇ ਕੈਸੇ ਭੂਲ

ਸਫਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਸਕਤਾ ਹੂੰ ਜੀ। ਆਪ ਤੋ ਮੇਰੇ ਲੀਏ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਹੈ।” ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਜੋ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡਾ ਇਹਤਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਬੋਲੇ, “ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਯੇ ਆਪ ਕੋ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਦ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਸੌਂ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਉਠਿਆ ਤਾਂ ਬੋਲਣ ਲਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਭ ਨੇ ਇੱਕਠਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਆਵਾਜ਼ ਜੈਸੇ ਨੀਂਦ ਮੇਂ ਗਈ ਥੀ, ਵੈਸੇ ਹੀ ਨੀਂਦ ਮੇਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ।”

ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੈਂ ਝੁਮਕੇ ਬਦਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਸੇਠ ਨੇ ਆਪ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਅਗੇ ਹੋ ਕੇ ਝੁਮਕਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਡੱਬਾ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਰਖ ਦਿਤਾ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇੰਜ ਲਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਖੋਈ ਹੋਈ ਕਾਇਨਾਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਫਰੋਲਾ-ਫਰੋਲੀ ਉਪਰੰਤ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕ ਜੋੜਾ ਪਸੰਦ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾ ਜੋੜਾ ਸੇਠ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਬੋਲਿਆ, “ਇਸੇ ਭੀ ਪਾਸ ਰਖੋ, ਜੋ ਅੱਧ ਪਸੰਦ ਹੈਂ ਵੇਂ ਭੀ ਉਠਾ ਲੇ।” ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋ ਚਾਰ ਹੋਰ ਚੁੱਕ ਲਵੇ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਬੱਸ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਮੇਰੇ ਜੋਰ ਲਾਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਸੇਠ ਨੇ ਨਵੇਂ ਝੁਮਕਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਾ ਲਿਆ। ਬਸ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਉਪਕਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਚੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਡਾ. ਹੈਨੀਮਨ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਕਿਵੇਂ ਚੁਕਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕਰਨੀ ਸਦਕਾ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਦਾ ਉਪਹਾਰ ਮਿਲਿਆ! ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਹੋਰ ਮਰੀਜ਼ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਮੈਂ “ਫਿਰ ਗੋੜਾ ਮਾਰਾਂਗਾ” ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਕੇ ਚਲਿਆ ਅਇਆ।

ਦਸਣਾ ਨਾ ਭੁਲ ਜਾਵਾਂ, ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਹੈਦਰਾਬਾਦੀ ਮੋਤੀ-ਸੈਟ ਨਾਲ ਝੁਮਕਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਜੋੜੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਪਹਿਨਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਸਰਾਰਤੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, “ਸਾਡੇ ਸਾਈਂ ਬਾਬਾ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ!” ਜੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਖਹਿੜੇ ਪਵੇ ਤਾਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੇਰੀ “ਹੱਥ ਦੀ ਸਫਾਈ” ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਰਨਣ ਨਾਲ ਜਾਦੂਮਈ ਰੰਗ ਬੰਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

***ਫੋਨ:(408) 821-6898**

e-mail:gosamrao@yahoo.com

ਕੀ ਦੱਸੋਗੇ?

ਜ਼ਬਰ ਜੁਲਮ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ,
ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਆਖਰ ਮਿੱਟੀ,
ਬਲੀ ਦਾਜ ਦੀ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗੀ ਸੀ,
ਕਿਸੇ ਅੱਖਾਂ ਮੂਹਰੇ ਡਿੱਠੀ।
ਮੈਂ ਕੀ ਮਾਤਾ ਬੋੜਾ ਕੀਤਾ,
ਉਹ ਕਹਿ ਕਹਿ ਜਾਵੇ ਪਿੱਟੀ।
ਧੀਆਂ ਵਰਗੀ ਨੂੰਹ ਕਿਸੇ ਨੇ
ਗੁੱਤੋਂ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਟੀ।
ਨਾ ਮਾਰੋ, ਨਾ ਮਾਰੋ,
ਆਪਣਾ ਹੀ ਘਰ ਪੱਟੋਗੇ।
ਵਿਚ ਕਚਹਿਰੀ ਧਰਮਰਾਜ ਦੀ,
ਕੀ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸੋਗੇ?

ਬੋਡੇ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਸਦਾ ਹੋਣਾ
ਬਾਪ ਦਾ ਸਾਇਆ ਹੈ।
ਡੋਲੂ ਦਿਓ ਓਏ ਮਿੱਟੀ ਦਾ
ਜੇ ਤੇਲ ਮੰਗਾਇਆ ਹੈ।
ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
ਸਾਰੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟੋਗੇ।

ਲੱਖ ਖੇਤ ਖਰੀਦੀ ਜਾਵੇ,
ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਹੁਣੇ ਨੇ।
ਘਰ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੋਣੇ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਆਉਣੇ ਨੇ।
ਫੋਰਡ ਟਰੈਕਟਰ ਉਤੇ ਬੈਠੇ,
ਪੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਹੱਸੋਗੇ।

ਕਾਰਾਂ-ਜੀਪਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ,
ਖੇਡ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ।
ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੁੱਤ ਕਹਿ ਦਿਓ,
ਨੂੰਹ ਲਾਉਂਦੀ ਅੱਡੀ ਨਹੀਂ।
“ਰਾਜ” ਦੀਆਂ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲਾਂ
ਇਹ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋਗੇ।

-ਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਮੇਰੇ ਸੁੰਦਰ ਕਹਹੁ ਮਿਲੈ ਕਿਤ ਗਲੀ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਦੇਵ ਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ 4

ਮੇਰੇ ਸੁੰਦਰ ਕਹਹੁ ਮਿਲੈ ਕਿਤ ਗਲੀ॥

ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਬੜਾਵਹੁ ਮਾਰਗੁ ਹਮ ਪੀਛੈ ਲਾਗਿ ਚਲੀ॥ ਰਹਾਉ॥

ਪ੍ਰਿਅਕੇ ਬਚਨ ਸੁਖਾਨੇ ਹੀਅਰੈ ਇਹ ਚਾਲ ਬਨੀ ਐ ਭਲੀ॥

ਲਟੁਰੀ ਮਧੁਰੀ ਠਾਕੁਰ ਭਾਈ ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਹਰਿ ਢੁਲਿ ਮਿਲੀ॥

ਏਕੋ ਪ੍ਰਿਉ ਸਖੀਆ ਸਭ ਪ੍ਰਿਅਕੀ ਜੇ ਭਾਵੈ ਪਿਰ ਸਾ ਭਲੀ॥

ਨਾਨਕ ਗਰੀਬੁ ਕਿਆ ਕਰੈ ਬਿਚਾਰਾ ਹਰਿ ਭਾਣੈ ਤਿਤੁ ਰਾਗਿ ਚਲੀ॥

ਇਹ ਸੁਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ

ਲਈ ਵਿਆਕੁਲ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦੀ ਬਿਹਬਲਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਭਿਲਾਖੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਤਤਪਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸੰਤ ਜਨੋ, ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਿਹੜੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗਾ। ਉਸ ਗਲੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਮੈਨੂੰ ਭੀ ਦੱਸ ਦਿਓ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਤੁਰੀ ਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸੌਂਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਕਰ ਸਕਾਂ।

ਪ੍ਰਿਅਕੇ ਬਚਨ ਸੁਖਾਨੇ ਹੀਅਰੈ ਇਹ ਚਾਲ ਬਨੀ ਐ ਭਲੀ॥

ਲਟੁਰੀ ਮਧੁਰੀ ਠਾਕੁਰ ਭਾਈ ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਹਰਿ ਢੁਲਿ ਮਿਲੀ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਹੋ ਭਾਈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਜੀਵ ਰੂਪੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਮਿੱਠੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਲਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦ ਇਹ ਮਿੱਠੇ ਬਚਨ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਤੋਰ ਭੀ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਹੀ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਲਟਾਂ ਭੀ ਖਿਲਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਮਧੁਰੀ ਭਾਵ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕੱਦ ਵਾਲੀ ਸੀ ਤੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਜਦੋਂ ਦੀ ਨਾਮ ਰੰਗਣ ਵਿਚ ਰੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੀ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਉਸ 'ਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹਨ।

ਏਕੋ ਪ੍ਰਿਉ ਸਖੀਆ ਸਭ ਪ੍ਰਿਅਕੀ ਜੇ ਭਾਵੈ ਪਿਰ ਸਾ ਭਲੀ॥

ਨਾਨਕ ਗਰੀਬੁ ਕਿਆ ਕਰੈ ਬਿਚਾਰਾ ਹਰਿ ਭਾਣੈ ਤਿਤੁ ਰਾਗਿ ਚਲੀ॥

ਅਰਥਾਤ, ਹੋ ਸਖੀ, ਉਹ ਇਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ ਖਸਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਆਂ ਸਖੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਉਹੋ ਹੀ ਭਾਗਵਾਨ ਹੈ। ਵਿਚਾਰੇ ਗਰੀਬ ਨਾਨਕ ਦੇ ਹੱਥ ਵੱਸ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਤੇ ਉਹ ਮਾਲਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਨੇਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

-ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਫੋਨ:916-687-3536

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਦੋਂ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਉਹ ਉਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਕਰੇ। ਉਹਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਸੁਹਰਤ ਤੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ਫਹਿਮੀ ਸੀ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਉਭਗਤ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਕੋਲ ਬਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹਦਾ ਕੰਮ ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਤਿੰਨ ਗਜ਼ ਦੀ ਪਟਿਆਲਾ ਫੈਸ਼ਨ ਦੀ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਪਗੜੀ ਲਾਹ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਧਰ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਲੰਮੇ-ਲੰਮੇ ਕਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਹੇਠ ਜਿਹੜਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਿਰ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਅੱਗੇ-ਵਧੂ ਸਾਹਿਤ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਈ ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬੜੇ ਹੀ ਮਿੱਠੇ ਜਿਹੇ ਚਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਪਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਭੇਜਣ ਵੇਲੇ ਹਰ ਵਾਰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਆਖਦਾ ਹੈ: ‘ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਚਾਹ ‘ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਨੇ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਇਰ ਹਨ... ਸਮਝ ਗਈ, ਨਾ?’ ਵੇਖੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਉਭਗਤ ਤੇ ਖਾਤਰਦਾਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ।

ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਇਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਰਜੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਦਾਅਵਤ ਵੇਲੇ ਉਚੀਆਂ ਉਚੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਜਿਹਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੀ ਸੀ। ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਲੂਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਿਲਾ ਕੇ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਅੰਦਰ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਹ ਮੋਈ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਕੀ ਏ?” ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਗੜੀ ਸਣੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਜਿਹੇ ਹਿਲਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ, “ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ? ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਤੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਣ ਲੱਗੀ। ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਉਹਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰੇ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਨੂੰ ‘ਪ੍ਰੋਗ੍ਰੇਸਿਵ’ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਜਾਂ ਅਗੇਵਧੂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੱਦੇਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਇਹੀ ਆਦਤ ਹੁਣ ਪੱਕ ਕੇ ਉਹਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਝਕੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕੁਝ ਉਘੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ-ਚੰਗੇ ਚੁਸਤ ਫਿਕਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਆਮ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਉਹ 50% ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਚੋਂ ਚੁਣੇ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ‘ਅਫਲਾਤੂਨ’ ਨੂੰ ਉਹ ਸਦਾ ‘ਪਲੇਟੋ’ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਹੀ ‘ਅਰਸਤੂ’ ਨੂੰ ‘ਅਰਸਟੋਟਿਲ’। ਡਾ. ਸਿਗਮੰਡ ਫਰਾਇਡ, ਸੋਪੇਨਹਾਵਰ ਤੇ ਨੀਤਸ਼ੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਇਹ ਫਲਾਸਫੀ ਦਾਖਲ ਨਾ ਹੋਣ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਬੜੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦੀ ਕੋਈ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਇਰ ਤੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਉਹਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੀ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਚਮਕ ਵੇਖ ਕੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁੱਛਾਂ-ਭਰੇ ਬੁਲ੍ਹ, ਇਕ ਦੱਬੀ-ਦੱਬੀ ਜਿਹੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਵਿਚ, ਕੰਬੇ, “ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।”

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਹ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਕੋਈ ਅਸਲੇਂ ਹੀ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਸਿਰਫ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ?”

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਲਿਫਾਫਾ ਕਢਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੁਨੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਦੀਆਂ ਆਖਿਆ, “ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਪਰ ਉਹਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੂਬੀ ਜੋ ਉਹਦੀ ਅਮਿਟ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਈ ਏ।”

“ਕਿਹੜੀ ਖੂਬੀ ਏ?”

“ਉਹ ਇਕ ਅਵਾਰਾਗਰਦ ਹੈ।”

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪਾਠਕ ਨੇ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਤੇ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਇਕ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀ ਲੱਭ ਕੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਭਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਟੋ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਲੱਭ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਅਦਬੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਉਰਦੂ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸਆਦਤ ਹਸਨ ਮੰਟੋ ਨੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਤੇ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਮੌਜੂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਤਾਂ ਕਲਮ ਦੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਚੋਭਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਹਿ ਗਿਆ ਪਰ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੇ ਨਹਿਲੇ ‘ਤੇ ਦਹਿਲਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ ‘ਨਏ ਦੇਵਤਾ’। ਮੰਟੋ ਤੜਫ ਉਠਿਆ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹਰ ਮਹਿਫਲ ਵਿਚ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣਾ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੋ ਲੱਗਾ ਸੁਲਾਹ ਸਫਾਈ ਲਈ ਤਰਲੋਮੰਛੀ ਹੋਣ ਤੇ ਅਖੀਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਜਾਮ ਟਕਰਵਾ ਕੇ ਜੱਫੀਆਂ ਪੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਮੰਟੋ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੇ ਲੇਖ-ਨੁਮਾ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ- “ਮੰਟੋ ਮੇਰਾ ਹਮ-ਪਿਆਲਾ”। -ਸੰਪਾਦਕ

“ਅਵਾਰਾਗਰਦ?”

“ਹਾਂ, ਉਹ ਇਕ ਅਵਾਰਾਗਰਦ ਹੈ ਜੀਹਨੇ ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਦਾ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਤਪਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਤੇ ਕਦੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿਚ।”

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਧ ਗਈ, “ਪਰ ਉਹ ਕਰਦਾ ਕੀ ਏ?”

“ਉਹ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦਾ ਏ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਗੀਤ-ਪੰਜਾਬੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਮਰਾਠੀ, ਪਿਸ਼ੋਰੀ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਮਾਰਵਾੜੀ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਬੋਲੀਆਂ

ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਦੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਖਿਆਲ ਹੈ ਤੇਰਾ... ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਇਹ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਜਾਣਾਂ, ਉਹ ਕਿਤੇ ਇਨਕਾਰ ਹੀ ਨਾ ਕਰ ਦੇ। ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਏਸ ਦਾਅਵਤ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਸਮਝੇ।”

ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਉਹ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੂ ਦਾਅਵਤ ਦਾ ਭਾਰ ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ‘ਸਾਡੀ’ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੇ, ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਭੋਲੀ ਸੀ, ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਲਈ ਸਮਝੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਉਹਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ

ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਗੀਤ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।”

“ਏਨੇ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇਗਾ?”

“ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਾਪਦਾ ਹੈ, ਲੇਖ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੂ ਦੂਜੇ ਵੀ ਇਹ ਗੀਤ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣ। ਕਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਲੇਖ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਸਮਝੀ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ! ਤੇ ਵੇਖ, ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ, ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਖਤ ਲਿਖਿਆ।”

ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਹ ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਜਿਹੜਾ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਉਹਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਬੜੀ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੋ। ਇਹ ਵਾਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਲੈ ਵੇਖ, ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਹਾਂ।”

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਰਾ ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਦੋ ਛਿਣ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਲ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਉਹਦਾ ਅਸਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, “ਕਿਉਂ?”

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਪਤੀ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਝੋਪ ਜਿਹੀ ਗਈ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, “ਮੈਂ ਕੀ ਜਾਣਾਂ! ਵੱਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਨੇ।”

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਏਸ ਅਦਾ ‘ਤੇ ਗਹੁ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਠਹਿਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, “ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ

ਬਾਹਰ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਅਵਾਰਾਗਰਦ, ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ, ਕਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਕਿ ਵਲਾਇਤ ਵਿਚ ਲੋਕ ਤਿਤਲੀਆਂ ਫੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਾਫੀ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹਦਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵਲਾਇਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ, “ਹੋ ਸਕਦੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਏਸ ਦਾਅਵਤ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਸਮਝ ਲਏ।”

“ਇਹਦੇ ‘ਚ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਹੋਰ ਵੀ ਤਾਂ ਕਈ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਪਾ ਦਿਓ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਦਾਅਵਤ ਜ਼ਰੂਰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਨਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਾਅ ਹੈ। ਹਾਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਲ-ਬੱਚੇ ਹਨ?”

“ਬਾਲ-ਬੱਚੇ!” ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਠਿਆ। ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਨ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸੋਚਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, “ਹੋਣਗੇ, ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਬੱਚੀ ਵੀ।”

ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਉਠਿਆ, ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਨ ਉਹਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨੇ ਛੋਟੇ ਸਾਈਜ਼ ਦਾ ਉਹ ਪੈਡ ਕਢਿਆ ਜਿਸ ਉਤੇ ਉਹ ਖਾਸ-ਖਾਸ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਦਾਅਵਤਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ। ਇਹ ਉਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸੋਚਿਆ ਸੀ।

ਪੁਰਾਣਾ ਮਾਖਿਓਂ

ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦਾ ਉਤਰ ਆ ਗਿਆ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਲਫਾਫਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਉਹਦੀ ਦਾਅਵਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਹੋਰ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਧੜਕਣ ਲੱਗਾ। ਪਤਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਧੁੱਪੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦਹੀਂ ਪਾ ਕੇ ਮਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲਫਾਫਾ ਫੜੀ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ।

“ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਦਾਅਵਤ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਲਿਖਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਵੈਸੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਤੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਲਿਖਿਆ ਏ।”

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਸ ਖਿਆਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ‘ਪ੍ਰਣਾਮ’ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਹਰ ਵੱਡਾ ਆਦਮੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਸਿਆਲ ਦੀ ਰੁੱਤ ਸੀ, ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਵੇਰੇ ਸਤ ਵਜੇ ਜਾਗਿਆ ਪਰ ਦੇਰ ਤਕ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਰਿਹਾ-ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਤੇ ਉਹਦਾ ਬੱਚਾ-ਦੋਵੇਂ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਲਿਪਟੇ ਲਾਗਲੇ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਪਏ ਸਨ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਚਣ ਲੱਗਿਆ, ‘ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੁਦ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਸਾਹਬ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂ ਜੂ ਉਹ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਲੇਖਕ ਹੈ, ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਉਹ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਉਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇਗਾ, ਗੀਤਾਂ ‘ਤੇ, ਪੇਂਡੂ ਬੋਲੀਆਂ ‘ਤੇ, ਕਹਾਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਜੰਗੀ ਹਾਲਾਤ ‘ਤੇ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਇਕ ਕਲਰਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਕੀ ਇਹ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਵੇ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੜਾ ਮਾਣ ਸੀ ਕਿ ਡਾਕਖਾਨੇ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਾਂਗ-ਛੇ-ਸਤ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਉਹ ਏਨਾ ਵਕਤ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਾਸਕ ਰਸਾਲਾ ਸੰਪਾਦਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਰਸਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੰਬੇ ਲੰਬੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੱਖਰੇ। ਦੇਰ ਤਕ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਪਿਆ ਉਹ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਮਨ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਹਦੀ ਫੋਟੋ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਉਹਦੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਨਬੀ ਹੈ-ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਜੀਹਨੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਉਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਹੋਣ, ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਅਨਾਰਕਲੀ ਦੀ ਉਹ ਕੰਧ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਸ ਉਤੇ ਸਿਨੇਮੇ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ‘ਤੇ ਚਿਪਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਕੰਧ ਉਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਧ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਪਿਆ ਉਹ ਦੇਰ ਤਕ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਆਦਮੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣਾ ਬੜਾ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ, ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਹ ਉਨ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰੁਝ ਗਿਆ।

ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪੀਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਆਏਗਾ ਜਾਂ ਟਰੇਨ ਰਾਹੀਂ। ਫੇਰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ, ਡਾਕਖਾਨੇਓ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਉਡੀਕੇਗਾ।

ਨਹਾ-ਧੋ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲ ਕੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇਰ ਤਕ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਚਾਹ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇਰ ਤਕ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਕ, ਆਦਿ, ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਅਲਮਾਰੀ ਵਿਚ ਰਖ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਕਾਲੀ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਸੋਈ ‘ਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੋ ਕੇ ਉਹਨੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲੋਹੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਲਿਪ ਲਾਉਣੇ ਆਰੰਭ ਤਾਂ ਜੂ ਵਾਲ ਜੰਮ ਜਾਣ ਤਾਂ ਬੁਹਾ ਖੜਕਿਆ।

ਹੁਣ ਖੁਲ੍ਹੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾਲ, ਓਸੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਡਿਊਤ੍ਰੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਮਲੂਮ ਸੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਰੇਦਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਕਾਲੀ ਸੰਘਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ‘ਤੇ ਪਈ ਜਿਹੜੀ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀਹ ਗੁਣਾਂ ਵੱਡੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ।

ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ। ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਜਿਹੜੀ ਰਤਾ ਕੁ ਟੋਚੀ ਸੀ ਬੋੜੀ ਹੋਰ ਟੋਚੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲਿਟਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਹੱਥ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਵਧਾਇਆ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦਾ ਚਮੜੇ ਦਾ ਬੈਲਾ ਦਿੱਸਿਆ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਗਰਭਵਤੀ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਾਂਗ ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੀ ਆਖ ਸਕਿਆ, “ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਜੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਡਾਢੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਈ।”

ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਆਇਆ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ-ਉਹਦੇ ਪਧਾਰਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਹੀ ਦਿਨ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚੀ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਦੋਵੇਂ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੱਛੋਂ ਆਏ ਸਨ ਪਰ ਦੋ ਦਿਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੋਲ ਠਹਿਰ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੋਲ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਰੁਕਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨੇ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕੋਲ ਸੱਦ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਛੁਟ ਏਸ ਫੁੱਲੇ ਹੋਏ ਬੈਲੇ ਦੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆਇਆ। ਸਿਆਲ ਦੀ ਰੁੱਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਇਕੋ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਸੌਂਦੇ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਇਕ ਕੰਬਲ ਹੀ ਲਿਆਈ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮਾਂ ਤੇ ਧੀ ਲਈ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬੜੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀਤ ਗਏ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸੁਣ ਕੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਜਿਹੜੀ ਅਜੇ ਛਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸੁਣਾਈ ਜਿਸ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਦੋ ਅਧੂਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਚੰਗੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਦੂਜੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਢੇ ਗਏ, ਨਵੀਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੱਲ ਵੀ, ਇਹ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਬੀਤੇ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ।

ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦਾ ਬੋਲਣ-ਚਾਲਣ ਦਾ ਢੰਗ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕੋ-ਵੇਲੇ ਬਚਪਨ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲਗਿਆ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਉਹਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਛਾ ਗਈ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਲਿਟਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰਵਾਨੀ ਸੀ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਡਾਕਖਾਨੇ 'ਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਲਿਟਾਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਭੁੱਲੀਆਂ।

ਚਹੁੱਥੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਟੋਚੀ ਅੱਖ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗਣ ਲਗੀ, ਸਗੋਂ ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ, “ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਟੋਚਾਪਨ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ।”

ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਜਦੋਂ ਉਹਦੀਆਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹਿਲਦੇ ਤਾਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਪੱਖੋਰੂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਸੋਚਦਾ ਸੀ। ਬੋਲਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਾ ਤਾਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸੁਖ ਮਿਲਦਾ-ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਉੱਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਦਿਨ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਜੀਵਿਆ-ਏਸ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਚਾਣਚਕ ਆਪਣਾ ਚਮੜੇ ਦਾ ਬੈਲਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਢੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣੀਆਂ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨਿਰੰਤਰ ਦਸ ਦਿਨ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਏਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੰਗ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦਾ ਚਮੜੇ ਦਾ ਬੈਲਾ ਜਿਸ ਦਾ ਢਿੱਡ ਬਾਣੀਏ ਦੀ ਤੌਰ ਵਾਂਗ ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਲਈ

ਉਹ ਵੇਲਾ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਦੀ ਬਾਰੀ ‘ਚੋਂ ਸਿਰ ਕੱਢੀ ਮੇਰੇ ਵਲ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦ ਮੈਂ ਮੰਟੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਦਾ ਜਵਾਬ ‘ਨਵੇਂ ਦੇਵਤਾ’ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ ਤਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਲੰਮਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਮੰਟੇ ਮੇਰੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੇ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਵੇਲਾ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮੁੜ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ।

ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹਾਲੇ ਅੱਧ-ਵਿਲੱਤੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਕੀ ਵਿਚ ਮੰਟੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਦਾ ਹੀਰੋ ਮੈਂ ਹੀ ਸਾਂ। ਇਕ ਨਵਾਂ ਕਹਾਣੀ-ਲੇਖਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕਹਾਣੀ-ਲੇਖਕ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਠਹਿਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਝ-ਸਵੇਰ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾ ਸੁਣਾ ਐਨਾ ਬੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਦੀ ਪਨਾਹ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੰਟੇ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਹੱਕ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਨਵੇਂ ਦੇਵਤੇ’ ਝੋਲੇ ‘ਚੋਂ ਕੱਢੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ‘ਹਲਕਾ-ਏ-ਅਰਬਾਬੇ-ਜੌਕ’ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ। ਡਾ. ਤਾਸੀਰ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਬੀਮਾਰ ਪਏ ਪਏ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਫ਼ੈਜ਼ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਬਈ ਫ਼ੈਜ਼, ਇਹਨੂੰ ‘ਅਦਬੇ ਲਤੀਫ’ ਦੇ ਸਾਲਨਾਮੇ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਛਾਪ।” ਤੇ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੰਟੇ ਦੇ ਲੂੰ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ।

ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ, ਮੰਟੇ ਤੇ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਛੇੜਦਾ ਤੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ, “ਮੰਟੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਸਾਕੀ’ ਦੇ ਇਕ ਆਮ ਨੰਬਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਤੇ ‘ਨਵੇਂ ਦੇਵਤਾ’ ‘ਅਦਬ ਲਤੀਫ’ ਦੇ ਸਾਲਨਾਮੇ ਵਿਚ।” ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਖਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੌੜੇਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਟਿੱਲ ਲਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਮੰਟੇ ਦੀ ਲੱਤ ਖਿੱਚ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਮੈਂ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਮੰਟੇ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਜਿਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਕਿਸੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਟੇ ਦੀ ਕਬਰ ‘ਤੇ ਫੁੱਲ ਰੱਖਣ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਅੱਜ ਉਹਦੇ ਲਈ ਵੀ ਪਛਤਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਭਸਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਰਾਖ ਉਡ ਕੇ ਉਸੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਤੇ ਮੰਟੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਮੇਰੀ ਰਾਖ ਨੂੰ ਕਹੇਗੀ-ਆਓ! ਆਓ! ਆਖ਼ਿਰ ਇਹੋ ਥਾਂ ਹੈ ਆਪਣੀ! ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਆਦਮੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਏ, ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ। ਤੇ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਰੀ ਪਛਾਣ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਏ।

-ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ

ਇਕ ਸੰਤਾਪ ਬਣ ਗਿਆ।

ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮੀਂ ਡਾਕਖਾਨੇ ਤੋਂ ਮੁੜਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਭੈ ਖਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਘਰ ਕਦਮ ਰਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਏਧਰ ਏਧਰ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਫੇਰ ਉਹੋ ਚਮੜੇ ਦਾ ਬੈਲਾ ਖੁਲ੍ਹੇਗਾ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਲੰਮੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੀ। ਜੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦੀ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਸਾਫ ਆਖ ਦੇਣਾ ਸੀ, ‘ਬਸ ਬਸ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਸਾਹਿਬ, ਬਸ ਬਸ.... ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।’ ਪਰ ਉਹ ਸੋਚਦਾ, “ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖੂਬੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਖੂਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਦਿਸਦੀਆਂ ਸਨ, ਮੈਂ.... ਮੈਂ ਹੁਣ ਪਖਪਾਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ।”

ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਹ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਜਾਰੀ ਰਹੀ-ਉਹ ਸੋਚ ਸੋਚ ਕੇ ਉਸ ਹੱਦ ‘ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਪਜਦੇ। ਉਹ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਪੜਤਾਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹਦੀ ਮਾਨਸਿਕ

ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫ਼ਤੀ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਵਧਦੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮਕਾਨ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੇਅੰਤ ਬਾਰੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਸ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਨੇਰੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਕਦੇ ਇਸ ਬਾਰੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ ਵੱਜਦੇ ਹਨ ਕਦੇ ਉਸ ਬਾਰੀ ਦੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਏਨੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦ ਕਰੇ।

ਹੁਣ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਆਏ ਨੂੰ ਵੀਹ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਚੈਨ ਰਹਿਣ ਲਗਿਆ ਸੀ।

ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਸ਼ਾਮੀਂ ਉਹਨੂੰ ਨਵੀਂ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਉਹਦੇ ਕੰਨਾਂ ਕੋਲ ਭਿਣ-ਭਿਣ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਫੇਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਕ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤੀਵੀਂ ਤੇ ਮਰਦ ਦੇ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ-ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਜਿਹਾ ਵਜਿਆ।

ਪੂਰੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਸੌਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਲਮਡਫੇਲ ਨਾਲ ਇਕੋ ਰਜ਼ਾਈ ਵਿਚ ਸੌਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਨੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਛਿਣ ਲਈ ਇਨਕਲਾਬ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਜੋਕ ਵਾਂਗੂੰ ਚੰਬੜ ਗਿਆ ਹੈ... ਹਿੱਲਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ... ਤੇ... ਤੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ, ਉਹਦੀ ਬੱਚੀ, ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਆਣ ਪਧਾਰਿਆ। ਇਹ ਲੋਕ ਤਾਂ ਸੋਚਦੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕਿ

ਮੇਰਾ ਗ਼ਰੀਬ ਦਾ ਕਚੂਮਰ ਨਿਕਲ ਜਾਏਗਾ। ਡਾਕਖਾਨੇ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖਾਹ, ਅੰਤ ਕਦੋਂ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਂਦਾ-ਪਿਆਂਦਾ ਰਹਾਂਗਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਮੁੱਕਣ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ... ਇਨਸਾਨ ਹਾਂ, ਕੋਈ ਲੋਹੇ ਦਾ ਟਰੱਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਉਹਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਦਾ ਰਹਾਂ ਅਤੇ... ਅਤੇ ਕੋਡਾ ਜੁਲਮ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਇੱਕੀ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ।

ਹੁਣ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਦਿਸਣ ਲੱਗੀ। ਉਹਦੀ ਟੋਚੀ ਅੱਖ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਬੱਸ ਇਕ ਟੋਚੀ ਅੱਖ ਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਲਿਟਾਂ ਵੀ ਹੁਣ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਕੁਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿਸਦੀਆਂ ਤੇ ਉਹਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਏਡੀ ਲੰਬੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਰੱਖਣਾ ਵੱਡੀ ਮੁਰਖਤਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਟਿਕਿਆਂ ਪੰਝੀ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਜਾਪੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਨਬੀ ਸਮਝਣ ਲਗਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਭਵ ਹੋਣ ਲਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਬਾਰੇ ਉਹ ਸੋਚਦਾ, “ਜਦੋਂ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਤੁਰ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਸਭ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਮੇਰਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਆਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਸੌਂ ਸਕਾਂਗਾ

ਅਤੇ...।” ਇਹਦੇ ਅੱਗੋਂ ਜਦ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਬਰੂ ਆ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਸੰਘ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੌੜੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਫਸ ਜਾਂਦੀ। ਉਹਦਾ ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਕਿ ਭੱਜਿਆ ਭੱਜਿਆ ਅੰਦਰ ਜਾਏ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੀ ਕਦੇ ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਵੇ ਤੇ ਰੋਣ ਲਗ ਪਏ-ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਜੋ ਉਹ ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੀ।

ਕਦੇ ਕਦੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਦੁੱਧ ਦੇ ਉਛਾਲ ਵਾਂਗ ਉਠਦਾ ਕਿ ‘ਤਰੱਕੀਪਸੰਦ’ ਦੀ ਰਜ਼ਾਈ ਜਿਹੜੀ ਉਹਨੇ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਲਾਹ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਚੀਕ ਚੀਕ ਕੇ ਆਖੇ, “ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਤਰੱਕੀਪਸੰਦੀ ਦੀ ਐਸੀ ਦੀ ਤੈਸੀ... ਤੂੰ ਤੇ ਤੇਰੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਗੀਤ ਬਕਵਾਸ ਨੇ, ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ...ਤੇਰੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਨੇ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਜੁਆਨ ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਖਾਂ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਮੈਂ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਸੌਂ ਸਕਦਾ, ਪੰਝੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਇਕੋ ਰਜ਼ਾਈ ਵਿਚ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕੀ ਇਹ ਜੁਲਮ ਨਹੀਂ?”

ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਉਹਦੇ ਮਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮੀਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ।

ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਬੀਤ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਮੌਕਾ ਪਾ ਕੇ, ਉਹ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ-ਧੜਕਦੇ ਦਿਲ ਨਾਲ, ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਭੈੜੀਤ ਕਿ ਕਿਤੇ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾ ਆ ਜਾਏ, ਉਹਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਇੰਜ ਚੁੰਮਿਆ ਜਿਵੇਂ ਡਾਕਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਿਆ, ਅੱਜ ਰਾਤੀਂ ਜਾਗਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਜਾਵਾਂਗਾ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ ਢਾਈ ਵਜੇ ਪਰਤਾਂਗਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ... ਪੂਰੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ। ਮੈਂ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਵਾਂਗਾ। ਤੂੰ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੀਂ ਤੇ ਫੇਰ ਅਸੀਂ... ਡਿਊੜੀ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਹੋ। ਪਰ ਉਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਉਹ ਬੂਹਾ ਜਿਹੜਾ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਵੱਲ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੀ।

ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾ ਕੇ, ਉਹ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਦੱਸ ਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਬਾਰਾਂ ਵਜਣ ਵਿਚ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਘੁੰਮਣ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ। ਉਹਨੂੰ ਠੰਢ ਦੀ ਤਿਖ ਦਾ ਉਕਾ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਜੋ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਾਫੀ ਗਰਮ ਸੀ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਸਾਈਕਲ ਉੱਤੇ ਘੁੰਮਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ ਦੇ ਲਾਗੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਬਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰੁਮਾਂਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਠੰਢੀ ਰਾਤ ਦੀ ਧੁੰਦਿਆਲੀ ਚੁਪ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਜਾਣੀ-ਪਹਿਚਾਣੀ ਚੀਜ਼ ਦਿਸੀ। ਉਪਰ, ਠਿਠਰੇ ਹੋਏ ਅਸਮਾਨ ਉੱਤੇ ਤਾਰੇ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਤੁਪਕੇ ਜੰਮ ਕੇ ਮੋਤੀ ਬਣ ਗਏ ਹੋਣ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਰੇਲਵੇ ਇੰਜਣ ਦੀ ਚੀਕ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦਿਮਾਗ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਇਹ ਚੁੱਪ ਬਰਫ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਡਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਟੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਹ ਚੀਕ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਹਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਧਸ ਗਈ ਹੈ।

ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਤਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੁਮਾਂਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਅੰਧਿਆਰੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਚਾਣਚਕ ਚੌਕ ਕੇ ਘੜੀ ਦੇਖੀ-ਬਾਰਾਂ ਵੱਜਣ ਵਿਚ ਦੋ ਮਿੰਟ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਖੜਕਾਇਆ। ਪੰਜ ਸਕਿੰਟ ਬੀਤ ਗਏ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਾ ਖੁਲ੍ਹਿਆ। ਉਹਨੇ ਮੁੜ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ।

ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁਲ੍ਹਿਆ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ, “ਅੰਮ੍ਰਿਤ...।” ਤੇ ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੀ ਥਾਂ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਜ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਏਡੀ ਲੰਮੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, “ਆ ਗਿਆ ਏਂ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ... ਇਹ ਵੀ ਚੰਗਾ ਈ ਹੋਇਆ! ਮੈਂ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਮੁਕਾਈ ਹੈ, ਆ ਤੈਨੂੰ ਸੁਣਾਵਾਂ।”

ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪਲਾਂ 'ਚ

-ਅਮਿਤੋਜ

ਤਿਤਕਿਆ ਬਨੇਰਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀਵੇ ਦੀ ਜੁੱਦ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ
ਅਣਗੌਲਿਆ ਹਨੇਰਾ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਕੁਵੇਲਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਸਵੇਰਾ ਹਾਂ

ਧੈਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਂ
ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪਲਾਂ ਵਿਚ
ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਤੇਰਾ ਹਾਂ,
ਸਿਰਫ ਤੇਰਾ ਹਾਂ।

ਬਾਰ੍ਹੀਂ ਵਰ੍ਹੀ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਦੇ ਭੋਰੇ ‘ਚੋਂ
ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਪੂਰਨ
ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਕਿਸੇ ਮਮਤਾਵਾਨ ਮਕਤਲ ਨੂੰ
ਆਪਣੀ ਮੋਹ ਭਰੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਜਿਹੀ
ਲੁਣੀ ਸਲਾਮ।
ਬੋਮੋਸਮੇ ਬਨਵਾਸ ਪਿਛੋਂ ਪਰਤਿਆ
ਸੀਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਰਾਮ
ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਆਪਣਾ ਤਾਜ਼ਾ ਅਣਲਿਖਿਆ
ਕੁਕਦਾ ਕਲਾਮ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਕਲ੍ਹ ਨਹੀਂ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੀਤ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਲਿਖੀ
ਇਕ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਅਕਬਰੀ
ਢੱਠੀ ਹੋਈ ਮਸੀਤ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ ਨਹੀਂ, ਕਲਮ ਨਹੀਂ,
ਕਸਬ ਨਹੀਂ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਹੂਕ ਨਹੀਂ, ਹੋਕ ਨਹੀਂ ਹਰਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੁੱਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਬੈਠੀ
ਅੰਨ੍ਹੀ ਲੋਅ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਕਿ ਜੋ ਅਮਿਤੋਜ ਨਹੀਂ,
ਉਹ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਾਲੋਂ ਬੇਹਾਲ ਤਤਫਦਾ
ਤੁਹਾਡੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਜੂ ਲਿਖਦਾ-ਲਿਖਦਾ ਲਿਖਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ
ਉਹ ਨਸੀਬ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਰਦਲ ‘ਤੇ ਝੁਕਿਆ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ

ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਮਰ

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਕਣਕ ਬੀਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਗਿਆਰੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੀਜਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਣਕ ਦੀ ਹਰੇਕ ਫਸਲ ਵਿਚ ਕਾਗਿਆਰੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਫਸਲ ਬੀਜਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਫੌਜ ਵਿਚ ਗੱਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਗਿਆਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਮਾਰੂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਗੱਦਾਰ ਦਾ ਤਖਲਸ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਇਸ ਨਾਲ ਫਰਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗੱਦਾਰ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਕੌਮ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗੱਦਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਉਨੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਦਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰਾਂ ਕਰਾ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਗੱਦਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੇਲਾ ਖਾ ਕੇ ਸੁੱਟੇ ਹੋਏ ਛਿੱਲਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਮਲੀ, ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ, ਮੱਲ ਅਤੇ ਕੰਜਰੀ ਵਾਂਗ ਗੱਦਾਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਐਸ਼ ਨਾਲ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਚ ਰਹੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਵੇ ਗੱਦਾਰ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਿਘਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਾਖੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ-ਫਰਿਆਦਾਂ ਦਾ ਉਸ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੱਦਾਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਉਚੇ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵੇਚਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਆਬਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ, ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਅਤੇ ਅਣਖ ਨੂੰ ਵੀ ਨੀਲਾਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ

ਨੀ ਇਹ ਰੋਡਾ ਭੋਡਾ ਕੌਣ...?

ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਗਲਬੇ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਲਹੂ-ਵੀਟਵੀਂ ਜੰਗ ਲੜੀ। ਸਿੱਖ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਪੂਰਾਂ ਦੇ ਪੂਰ ਇਸ ਅਣਕਿਆਸੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਠੀਕਰੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਭੰਨ ਗਏ। ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਨੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਭਾਈ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਭਾਈ ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘਵਾਲਾ, ਭਾਈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨੋਚਾਹਲ, ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ ਇਤਿਆਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੂਰਬੀਰ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਵਿੱਢੀ ਜੰਗ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ। ਦਰਅਸਲ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਗ਼ਾਵਤ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਰਬੇ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਹਰਬੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵਿਰੁਧ ਉਨੀ ਮਾਓਵਾਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਬਿਆਂ ਵਿਚ ਬਲੈਕ ਕੈਟ ਵਰਤਾਰਾ ਅੱਜ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਜੇ.ਐਫ. ਰਿਬੇਰੋ, ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ ਅਤੇ ਵਿਰਕ ਵਰਗੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਸੁੱਖੀ

ਵਰਗੇ ਚਿੰਟ ਕੱਪੜੀਏ ਕਾਲੇ ਕੈਟਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਭਲੀਭਾਂਤ ਪਛਾਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀ ਰਾਅ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਬੀ ਕੇ ਧਰ ਦੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਓਪਨ ਸਿਕਰੇਟ’ (ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਭੇਦ) ਅਤੇ ‘ਕੋੜੀ ਫਸਲ’ ਨਾਵਲ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਪਨਪੇ ਡੋਗਰਾਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲ ਕਾਫੀ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਈ ਡੋਗਰੇ ਆਪਣੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ, ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਚ ਬਣ ਚੁਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਮੋਕਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ।

ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਇਕ ਉਚੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਅਹੁਦੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼ਹੀਦ ਹਸਤੀ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਕਈ ਟਕਸਾਲੀ ਮਿੰਤਰ ਇਸ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵਲੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਕਈ ਅਹਿਮ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਫੜਾਉਣ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗਿਆਨ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ।

ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਮਿੰਤਰ ਅਤੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਬਿੱਲੀ ਮੂਹਰੇ ਕਬੂਤਰ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣ ਵਾਂਗ ‘ਸਭ ਅੱਛਾ ਹੈ’ ਦੀ ਰੱਟ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਧਿੱਗੋਜ਼ੇਰੀ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਚੌਧੇ ਅਤੇ ਭਾਈ ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ ਫਰਾਂਸ

ਨਾਲ ਜੋੜਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਵਿਚਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਤਾਂ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਸੋਟੀ ਮਾਰਨ ਜੋਗਾ ਵੀ ਨਹੀਂ-ਨਿਹਾਇਤ ਸ਼ਰੀਫ ਤੇ ਨਰਮ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਬੰਦਾ। ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਿਤ ਅਤੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਤੇ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸੂਬ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੋਪਾਲੇ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਸਦਕਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਭਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਇਸ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਖਬਰ ਦੱਸੀ। ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, “ਤੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਤੜਕੇ ਮੈਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਆ ਕੇ ਮਿਲ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਲਿਆਵੀਂ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਆਵੀਂ,” ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਭਾਈ ਨੇ ਸੱਤ ਬਚਨ ਆਖਦਿਆਂ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜਾਣੂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਬੱਸੇ ਜਲੰਧਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ। ਹੋਇਆ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਆਸਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ‘ਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਇਕ ਵੱਡੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਉਤਰੇ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਈ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਜੋ ਜੋ ਪੁਛਿਆ ਵਿਚਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸੱਚੇ ਸੱਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਭੁੱਜੇ ਬਿਠਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਰਪਾਨ ਲਾਹ

ਕੌੜੀ-ਕਸੈਲੀ ਗੱਲ

ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਡੌਰ-ਭੌਰ ਹੋਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਭਾਈ ਨੇ ਬਘਿਆੜਾਂ ਵਿਚ ਫਸੀ ਬੱਕਰੀ ਵਾਂਗ ਰਹਿਮ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਇਸ ਤੱਕਣੀ ਵਿਚ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਹੁਤੀ ਵੀ ਰਲੀ ਹੋਈ ਸੀ।

“ਲਾਹ ਦੇਹ ਓਇ ਗਾਤਰਾ-ਗੁਤਰਾ ਜਿਹਾ, ਜਿਸੇ ਤੇਰੇ ਇਹ ਪਿਓ ਕਹਿੰਦੇ ਐ ਉਮੇ ਕਰੀ ਜਾਹ,” ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਰਜੇ।

ਉਹ ਨਾਲੇ ਨਾਲ ਨਮਕੀਨ ਕਾਜੂ ਵੀ ਛਕੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂਕਿ ਭੁੱਖਣ ਭਾਣਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਇਸ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਥਿਆ ਕਰਵਾ ਦਿਓ, ਇਸ ਦੀ ਸੰਥਿਆ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ,” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰੇ ਗਰੀਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਫੂਚੱਕਰ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਬਰ ਬਰ ਕੰਬਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਰਹਿਮ ਦਾ ਤਰਲਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਸੀ, “ਕਾਕਾ, ਅਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਤੈਨੂੰ ਆਪ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਏ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਬਾ ਹੀ ਫੜਾ ਕੇ ਗਿਐ।”

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਢਿੱਡਾਂ ਵਾਲੇ ਅੰਕਲਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸੰਥਿਆ ਵਿਚਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਐ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਭੁੱਲੀ ਨਹੀਂ। ਚਲੋ, ਖੈਰ! ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵੀਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਣਕਹੀਆਂ ਹੀ ਪਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਉਹ ਫੇਰ ਸਹੀ। ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜਥੇਦਾਰ ਵਰਗੇ ‘ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ’ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਖਹਿਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਛੁਡਾ ਦੇਵੀ। ਮੇਰੀ ਇਕ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਅਰਜ਼ ਹੈ:

ਮੌਸਮ ਚਲੇ ਗਏ, ਕੁਝ ਰੰਗ ਬਦਲਾਏ ਗਏ, ਦਿਲਾਂ ਬਦਲੇ ਦਰਦ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਟਾਏ ਗਏ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਬਚਿਆ, ਖਿੰਡਿਆ ਜਦ ਕਾਫਲਾ, ਦੋਹਾਂ ਪਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਪਰਤਿਆਏ ਗਏ।

ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਭੁਪਿੰਦਰ-ਨੀਲਮ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜੋੜੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਬੰਦੇ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਕਿੱਧਰਲਾ ਮੋੜ ਕੱਟ ਲਵੇ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾਂ। ਏਹੀ ਉਦਾਹਰਣ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ। ਸਾਫ-ਸੂਬਰੇ ਦੋਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਜੋੜੀ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਸਿਰੇ ਦਾ ਬੇਹੁਦਾ ਗੀਤ ਗਾ ਛੱਡਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ‘ਤੇ ਬੂਹ-ਬੂਹ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ। ਇੱਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਵਧੀਆ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਲੰਡਾ ਜਿਹਾ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਆਫਤ ਆ ਗਈ ਸੀ? ਕੇਹਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਤਜਰਬਾ?’

ਗਵੱਈਏ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਹ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਮਾਫੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।’ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬ ‘ਚ ਕਿਹਾ, ‘ਇਹ ਗਾ ਕੇ ਏਦਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪੰਜ ਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਤੋਂ ਸਿੰਧਾ ਭਟੂਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਰੇਹੜੀ ‘ਤੇ ਆ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਵਾਂ...ਜਦੋਂ ਚੰਗਾ ਗਾਉਂਦੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ‘ਫਾਈਵ ਸਟਾਰ’ ਵਰਗੀ ਫੀਲਿੰਗ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦ ਖੜਦਿਮਾਗ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈਂਦੇ ਤਾਂ ਰੇਹੜੀ ਵਾਲੀ ਫੀਲਿੰਗ ਆਉਂਦੀ ਏ।’

ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਈ ਉਸ ਦੋਗਾਣਾ ਜੋੜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਜੀਹਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਗਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਲੁਕੀ-ਛੁਪੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੋਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ‘ਨੂਰੀ ਵਗ ਰਹੀ ਏ, ਇਹਨੇ ਚੰਗਿਆ-ਚੰਗਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਤੰਬੂ ਪੱਟ ਸੁੱਟੇ ਨੇ। ਦੋਗਾਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਭਕਾਈ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਰੀਤ ਤੁਰੀ ਏ, ਇਹਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕੀ ਮੁੜ ਉਸ ਟੋਏ ‘ਚ ਡਿੱਗ ਰਹੀ ਏ ਜਿਸ ‘ਚੋਂ ਇਹਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਾਹਵਾ ਵਕਤ ਲੱਗਾ ਸੀ।

ਪੰਜਵੀਂ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਬੀ.ਏ. ਤੱਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦੋਗਾਣਿਆਂ ‘ਚ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ, ਆਈਲੈਟਸ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੋਗਾਣੇ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਨੇ, ਮੋਬਾਈਲ ਤੋਂ ਲੈਪਟਾਪ ਤੱਕ

ਦੋਗਾਣਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਨੇ ਤੇ ਬੁਬਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮੋਟਰਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਗਾਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਰਾਇ ਬਣਨ ਲੱਗੀ ਏ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਜਣਾ ਬੇਬਵੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਦੋ-ਦੋ ਜਣੇ ਰਲ ਕੇ।

ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਜੋੜੀਆਂ

ਹੋਈ ਤਾਂ ਡਾਢਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਜੋੜੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਨਿੱਤਰੇਗੀ, ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮੱਲ ਲਵੇਗੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਾ ਕੋਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਬਣਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਨੀਲਮ ਦੀ

ਨੀਲਮ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਗਿੱਲ

ਨੂੰ ਦੋਗਾਣਿਆਂ ‘ਚ ‘ਕਾਮਯਾਬ’ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜੋੜੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦਾ ਬਦਲ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ। ਨਵੇਂ ਗਵੱਈਆਂ ਦੀਆਂ ਧੌਣਾਂ ‘ਚ ‘ਚਰਚਿਤ’ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀਲਾ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਰੂਰ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਰੂਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹੈ। ਜਦੋਂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਤੇ ਮਿਸ ਨੀਲਮ ਦੀ ਤੜਕ

ਥਾਂ ਲੈਂਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਭੁਪਿੰਦਰ-ਨੀਲਮ ਨੇ ‘ਕੱਠਿਆਂ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜੋੜੀ ਸਦੀਕ ਦੀ ਪੋਤ ‘ਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਪੋਚ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ‘ਦਿਓਰ ਤੇਰੇ ਦੇ ਘਰ ਨੀਂ ਜੇ ਛਣਛਣ ਹੋਜੇ’ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ‘ਦਿਓਰ’ ਦੀ

ਥਾਂ ‘ਯਾਰ’ ਕਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਮਿੰਟ ਲਾਉਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਯਾਰ’ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੈਚੀ ਲੱਗਦੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਚੰਦ ‘ਤੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਲੜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ‘ਪੂਰੀ’ ਮਾਰਕਾ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ‘ਤੂੰ ਕਿੱਕ ਬੁਲਟ ਦੀ ਮਾਰ, ਜਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾ ਮਗਰ ਬਿਠਾ ਕੇ’ ਗੀਤ ਕੰਨੀ ਪੈਣੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ।

ਹੁਣ ਭੁਪਿੰਦਰ ਦਾ ਨੀਲਮ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕੈ ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਕੁੜੀ ਪੰਮੀ ਢਿੱਲੋਂ ਨਾਲ ਗਾਇਕੀ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ‘ਚ ਜੁਟ ਗਿਐ। ਉਹਨੇ ਨਵੀਂ ਕੈਸਿਟ ਸਚਿਨ ਆਹੂਜਾ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ‘ਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਪੁਆਇੰਟ ਜੀਰੋ’ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਮੱਲ ਮਾਰਨ ‘ਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਚਲੰਤ ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਕਮਾਲ ਦੇਖੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਟਰੈਕਟਰਾਂ, ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲਾਂ ਦੀ ਐਡ ਪੱਲਿਓ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਕੇ ਕੀਤੀ। ਕੋਈ ‘ਉਨਾਹਟ ਗਿਆਰਾ’ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਰਿਹੈ, ਕੋਈ ‘ਫੋਰਡ’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰ ਰਿਹੈ। ਕੋਈ ‘ਬੁਲਟ’ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦੈ ਤੇ ਕੋਈ ‘ਹੀਰੋ ਹਾਂਡਾ’ ਦੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ‘ਨੋਕੀਆ’ ਕੰਪਨੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਐ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ‘ਸੈਮਸੰਗ’। ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜ ਨਾਲ ਜੋੜ ਜਿਹੜੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਨਹੀਂ ਲਾ ਰਹੀ।

ਭਾਵੇਂ ਸੋਲੇ ਗਾਇਕੀ ਵੀ ਘੱਟ ਅਰਥਹੀਣ ਨਹੀਂ ਪਰ ਦੋਗਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਪੇਂਡੂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਹਾਣੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਹੁਦੇਪਣ ‘ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ ਬਰਾਤ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਯਾਰ ਤੇਰੇ ਨੇ ਗੱਡੀ ਲੈ ਲਈ ਟਰਿੱਪਲ ਜੀਰੇ ਵੰਨ, ਨੀਂ ਵਿਚ ਪਜ਼ੀਰੇ ਦੇ ਰੱਖ ਲਈ ਦੇਸੀ ਗੰਨ’ ਦੇ ਜੇ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਲੱਗੀਏ ਤਾਂ ਠਨ-ਠਨ ਗੋਪਾਲ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਯਾਰ ਨੇ ਗੱਡੀ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦੀ ਮਹਿੰਗੀ ਲੈ ਲਈ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਸੀ ਗੰਨ। ਜੇ ਗੱਡੀ ਏਨੀ ਮਹਿੰਗੀ ਲਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਗੰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਪ ਫਿੱਟ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਰੱਖ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਕਿ ਦੋ

**ਕੀ ਮੈਂ
ਝੂਠ
ਬੋਲਿਐ...**

**ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ
ਟਹਿਣਾ***

***ਫੋਨ: 91-98141-78883**

ਕਰੋੜ ਰੁਪਈਆ ਕੋਠੀ ‘ਤੇ ਖਰਚ ਲਿਆ ਪਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੀ ਥਾਂ ਟੁੱਟਿਆ ਛਿੱਤਰ ਟੰਗ ਛੱਡਿਆ।

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੀ.ਜੀ. ਦੀ ਯਾਦ ਸਤਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਟਿਆਰ ਸਿਰ ਦੋਸ ਮੜ੍ਹਨ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਤੂੰ ਬੇਗਾਨਾ ਪੁੱਤ ਪੱਟ ਕੇ ਏਥੇ ਡੇਰੇ ਲਾ ਲਏ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ‘ਚ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਏ ਤਾਂ ਏਸੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹ ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਆਖਦੀ ਏ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਏਥੋਂ ਹੀ ਚੁੱਕ ਲਵੀਂ।

ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਉਹ ਆਲੂਆਂ ਵਰਗੀ ਬਣ ਗਈ ਏ, ਜੀਹਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਮਰਜ਼ੀ ਰਲਾ ਲਵੇ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ‘ਚ ਪੂਜਾ ਦੇ ਗਦਰ ਨਾਲ ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਉਹਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਗਾਉਣ ਦੇ ਅਹਿਦ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰੀ ਕਿ ਅੱਜ ਪੂਜਾ ਤਾਂ ਅਮੀਰ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੱਬੇ ਫੀਸਦੀ ‘ਗਰੀਬ’ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਨੇ। ਪੂਜਾ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ‘ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀਡੀਓ ‘ਚ ਆਉਣ ਦਾ ਵੀ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਲੈਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ‘ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੁੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦਾ।’

ਸੱਚ ਹੈ ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕੀ ‘ਚ ਤਜਰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਜੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਕੀਤੇ ਕੱਢਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕਤਾ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿ ਸਕੇਗੀ ਤੇ ਜੋੜੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ ਬਚੀ ਰਹੇਗੀ।

Comcast

Shows 2u

CHICAGO
Premier Events

Marriott
CHICAGO SCHAUMBURG

Proudly Present FIRST TIME EVER IN CHICAGO

South Asian Wedding Expo 2010

THEMED
Tropical Inspirations

MEET & GREET
THE CAST OF
WALKAWAY MOVIE

FABULOUS
GOODIE BAGS
TO THE FIRST 300 ONLINE
REGISTERED BRIDES

at Chicago Marriott Schaumburg
50 N. Martingale Road Schaumburg IL 60173
SUNDAY, NOVEMBER 14 2010
10:00AM TO 6:00PM
DESIGNER FASHION SHOWS AT 12 & 3 PM

Win FREE LCD TVs

Win FREE Trip

Meet & Greet the Cast of WalkAway Movie

FREE Henna

FREE Food Sampling

Enter into FREE Giveaway from Vendors

FREE Admission & Parking

Introducing
Chicago's Very Own!

B&G
ASIAN BRIDE & GROOM
AMERICA'S #1 ASIAN WEDDING MAGAZINE

Featuring
Collections by
SATYA PAUL

Exclusively by
Sahiba Boutique

Meet and Spend quality time one-on-one with Top Wedding Professionals

The only place to find what you need to plan your Own Wedding!

Over 50 Local Wedding Services

For General Info Call: 630-277-9273 or email: info@chicagopremierevents.com

BRIDES REGISTER ONLINE TO GET VIP ACCESS
WWW.CHICAGOPREMIEREVENTS.COM

shukan
EVENTS DESIGN

SAHIBA
Exclusive Boutique

DESI TALK
IN CHICAGO

Pita
Kabobz
SCHAUMBURG

M&M
THE SPECIAL EVENTS COMPANY

Atika
STUDIOS
PHOTO & VIDEO SERVICES

Sabri Nihari
prenji amba
Dressing people for over a Century

Sahiba
Couture

IndianWeddingSite.com
The Leading South Asian Wedding Resource

The MEDIA ONE

Dosti
Bar & Restaurant

Poonam
creations

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ॥

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

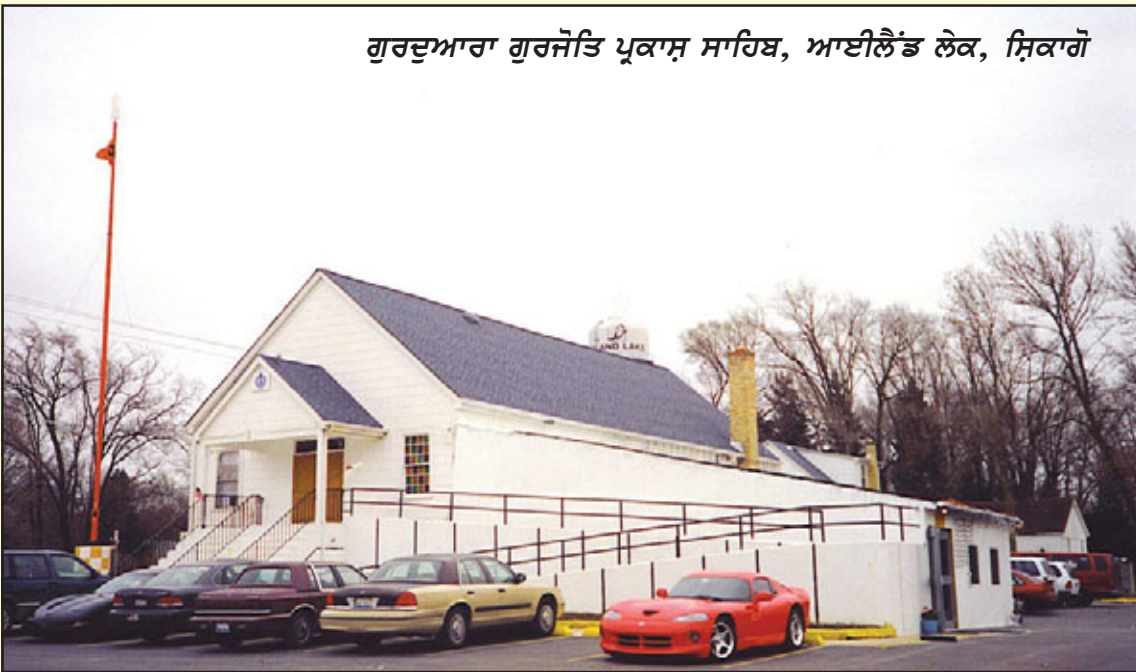
ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ॥

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ ਸੂਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਿਤੀ 21 ਨਵੰਬਰ, 2010 (ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਸਮੂਹ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਅਤਿਅੰਤ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1. ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
19 ਨਵੰਬਰ, 2010
2. ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
21 ਨਵੰਬਰ, 2010
3. ਸ੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ
ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗੀ।
4. ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ
ਸਵੇਰੇ 11:00 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
5. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ
ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਮਰਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪਰਿਵਾਰ
ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ), ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਅਮਰੀਕਾ

Guru Nanak Sikh Mission of America Inc.

217 W. State Rd. Island Lake, IL- 60042 USA

Ph. 847-526-5633, Fax : 847-526-5678

E-mail : ggpschicago@gmy.com